

Tawúratu na Injiila
dée fɔ́líní

Tem: Tawúratu na Injiila dée fɔ́líní Portions

Tawúratu na Injiila dée fòólú
Tem: Tawúratu na Injiila dée fòólú Portions

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Tem)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
8c0a8cd3-d7e5-555f-be67-ae986942796a

Contents

MAATEWU 1

Yeésu Krísto-dée Laabaáru kifenḡi Maatéwu waanḡmáa kú né.

Yeésu ijaajaanáa

(Lúk. 3.23-38)

¹ caajaanáa yírá ndó: ge Yeésu ijaajaanáa ijaá bika ge Dáwoḡa ijaajaanáa ijaá.

² Ibrahim waalóro , Isaáka ulóro Yaakúbu ulóro Yúúda na iḡoobiya. ³ Yúúda ulé waalóro Faaréésu na Zará (belé boḡoḡ ge Tamáaru), Faaréésu waalóro Esiróónu, Esiróónu ulóro Aráámu ⁴ Aráámu waalóro Aminadáábi, Aminadáábi ulóro Naasóónu, Naasóónu ulé waalóro Sulemáana; ⁵ Sulemáana waalóro Bóozu, ulé iḡoḡ ge Ráábí. Bóozu waalóro Obéédí, ulé iḡoḡ ge Ruwétu. Obéédí waalóro

⁶ Yesée waaloroná wúro Dáwoḡa. Dáwoḡa waalóro Sulemána (ulé iḡoḡ fongéena Urii ḡeeló) ⁷ waalóro Robowáamu, Robowáamu ulóro Abiyáa, Abiyáa ulóro Azáa. ⁸ Azáa waalóro Yozafáatu, Yozafáatu ulóro Yoráamu, Yoráamu ulóro Oziyáasu. ⁹ Oziyáasu waalóro Yowatáanu, Yowatáanu ulóro Akáazu, Akáazu ulóro Ezekiyáasu. ¹⁰ Ezekiyáasu waalóro Manasée, Manasée ulóro Amóónu, Amóónu ulóro Yoziyáasu. ¹¹ Yoziyáasu waalóro Yokoniyáasu na iḡoobiya. Bídée saátu ge baagba Israyéélí biya beḡeená Yomiti laadóó-daá.

¹² Beḡeená Israyéélí biya Babilóónu wóró né, Yokoniyáasu waalóro Salatiyéélí, Salatiyéélí ulé ulóro Zorobabéélí. ¹³ Zorobabéélí waalóro Abiwúúdi, Abiwúúdi ulóro Eliyakíimi, Eliyakíimi ulóro Azóóru. ¹⁴ Azóóru waalóro Sadóóku, Sadóóku ulóro Akíimi, Akíimi ulóro Eliwúúdi. ¹⁵ Eliwúúdi waalóro Eleyazáaru, Eleyazáaru ulóro Matáanu, Matáanu ulóro Yaakúbu. ¹⁶ Yaakúbu waalóro Isifu Maryáama weení waalóro Yeésu weení banýáa yí sísí né iwaaló.

¹⁷ Kogboḡ Ibrahim ngóni Dáwoḡa, caajaanáa waalí ge ákízaaló náaru féyí; bika kogboḡ Dáwoḡa ngóni saátu beḡeená Israyéélí biya Babilóónu yomiti né, caajaanáa waadalí ákízaaló náaru féyí. Kogboḡ saátu kum ngóni baalóro Yeésu Krísto né, caajaanáa waalí ákízaaló náaru féyí.

Nḡini bulá ge baalóro Yeésu né.

(Lúk. 2.1-7)

¹⁸ Ibée nḡinítáa baaloroná Yeésu Krísto né. Bánvaa iḡoḡ sí ukpó. Ina yí bodoyoozítá boḡoḡ ge Maryáama weeyée fuwá na ḡóni-daá. ¹⁹ Isifu weení baava yí né, kée uró weení izuízée né, idosóól sí uḡmáti tí uráa zamóo iní bika biforósi Maryáama yídḡe, biyéle woozóól sí iná yí batára súmúú-daá. ²⁰ Iwe wánmaazí bulé né, nge Dádóu Isóo-dée náaru waadḡ ulí uró ḡoozire-daá itó yí sísí: «Ísifu Dáwoḡa kutoluu-de bú, nkaní nundáare sí ngboḡ Maryáama né, káma na Kezeḡa ḡacuru-curu-ḡiga-dée yiko-daá ge weeyeená fuwá kana. ²¹ Wánloróo bú abaaló na nva yí yídḡe sísí Yeésu, káma imó sí ulé na idée zamóo kídée alaháácíwá-daá.»

²² Biríḡa bulá bulé ge na wentí Dádóu Isóo waanḡmatná nóó sísí:

²³ «aléere waasi abaaló né wényée fuwá ulóro bú abaaló

na bafa yí yídḡe sísí Emanuwéeli» né ikóódi.

Yídḡe ḡum ḡugutoluu ge sísí: «Isóo we ḡójó.»

²⁴ Isifu weevé né, waalá nḡináa Dádóu Isóo-dée malááyíka waanḡmáti yí né nóó ukpó Maryáama ibísi idḡeeló. ²⁵ Amá iná yí bodoyóózi hálu ukóni ulóro bú abaaló weení Isifu waava yídḡe sísí Yeésu né.

2

Tlíḡa túbu-dínáa wooḡóni bokúu bú Yeésu téédí.

(Lúk. 2.8-20)

¹ Baalóro Yeésu Betlehém tee-biyá kowe Yudée laadóo-daá né-daá ge, saátu wenkí wéndḡi kowíróo né. Baalóro yí wóró né, nge tlíḡa túbu-dínáa beḡebélém wílasi-dée boḡé né baagalíiná wísi yaagaludḡe farándí batála Yerusalém téédí-daá. ² Nge boḡobózi sísí: «Yahúúḡúwá-dée wúro baalóro yí né, iwe lé? Káma ḡaḡáná idée wuloḡ ḡoo wísi yaagaludḡe farándí né ge ḡóḡóni sí ḡukúu yí téédí.» ³ Wúro Eróódi waaní bulé né, nge ulaakáaru waagoró ina Yerusalém zamóo ríḡa. ⁴ Nge woodúuzi -dée kóbonáa ríḡa na ibóózi we sísí lé ge sí balóro? ⁵ Nge belé boobúsi yí sísí: «Betlehém, Yudée laadóo-daá, káma beḡ wentí Isóo waanḡmatná nóó né ndó:

⁶ «Nyóó Betlehem Yudée laadóo-daá, nídekée tee-biyá bídóoriná ke Yudée laadóo-dáa né,

káma nyóó nyádaá ge wúro
weení sí ikéti médeé zamóó né sí uluná.»

⁷ Nge Eróódi weeyéle bayáa tulída túbu-dínáa beegbélem wílasi-dée bođe né súmúú-daá, ubóózi we saáti wenki d̄eyi-d̄eyi wuloó waḡo kalíi né. ⁸ Nge weeyéle beḡé Betlehém bika itó we s̄isi: «ibó ubóózi utlí bú imó iḡidáare d̄eyi-d̄eyi. A mítná yí iyéle mandlí, na móó ḡódo mobó mogógúu yí tééd̄i.»

⁹ Wúro waanmáti we bilé bité né, boogbóo níbaáwo. Nge baana wuloó wenká baaganá ke wísi yaagaludé né baazá-daá kénd̄é. Kaadála lénlé bú we né, nge kaazim. ¹⁰ Baana wuloó bilé né, nge búbá bilá we níini. ¹¹ Nge baazóo ḡaána-daá boḡoona bú na igoo Maryáama. Nna ge baagá baḡóná-ro bokúu bú tééd̄i, bobóḡi baḡbuná-daá balzi síká, bánvoodí né, na tulaari banýaa kí s̄isi né. ¹² Nge Isóo waabási wé ḡooziré-daá s̄isi bakábisi Eróódi-jó; nge boogbóona níbaáwo nakírí babisi balaadóo-daá.

Isifu wooḡbóo bú na igoo bese beḡé Mísira

¹³ Beḡé wóró né, nge ḡádóo Isóo-dée waad̄o ulí Isifu-ro ḡooziré-daá itó yí s̄isi: «kuro, kḡoo bú na igoo ise id̄é Mísira. Coo r̄na háli saáti wenki sí modó nya s̄isi ngábisi né, káma wóngoní iḡaa bú sí iko yí.» ¹⁴ Isifu waagoró iḡpóo bú na igoo nuvoowú beḡé Mísira. ¹⁵ Wooḡóo r̄na háli Eróódi iḡóni isí. Bulá bilé ge na wentí Isóo waanmatná noó s̄isi: «Máayáa mebiyaaló s̄isi ulí Mísira» né ikóódi.

Wúro Eróódi weeyéle bako biya abaaláa.

¹⁶ waadilí s̄isi tulída túbu-dínáa beegbélem wílasi-dée bođe né boodúúli yí né, nge waabá iyéle baaná. Nge waava wéḡe s̄isi bakó biya abaaláa r̄iḡa bowená búzi nasíle ngbóo ngédi né Betlehém na kideé farándíwá-daá. Búzi sím sídaá ge tulída waawilí s̄isi bánloróo bú imó. ¹⁷ Bulá bilé ge na wentí Yeremíya waavón̄máti s̄isi:

¹⁸ «Baaní lowú nakírí Raamáa tééd̄i-daá, wíidi na meed̄ure ge biḡé.
Rasíla wénwii kó id̄é biya,
idánjaa bebéeli yí, káma ibiya waazí» né, ikóódi.

Isifu na Maryáama na bu baagábisi Nazaréeti.

¹⁹ sím wóró ge Isóo-dée waad̄o ulí Isifu-ro ḡoozire-daá Mísira laadóo-daá. ²⁰ Nge woadó Isifu s̄isi: «Kuro, kḡoo bú na igoo nbisi laadóo-daá, káma wenbá bánvonjáadi sí bako bú né baazi.» ²¹ Nge Isifu waagoró iḡpóo bú na igoo ibisi Israyéeli laadóo-daá. ²² Amá waaní s̄isi Arikelawóosi Eróódi biyaaló wénd̄ii kó koruroo t̄jaa wóró Yudee laadóo-daá né, bulá yí nundáare r̄na bođe. Nge Isóo waanmatná yí ḡoozire-daá id̄é Galílee farándí-daá. ²³ Nge woobó iḡoo tééd̄i bánýaa t̄i s̄isi Nazaréeti né t̄daá. Bulá bilé ge na wentí waavón̄máti s̄isi: «Sí bayáa yí ge s̄isi » né, ikóódi.

3

Yaayá wánlam iráa waázu Yuudee t̄eewólóo-daá.

(Maa. 1.1-8; Lúk. 3.1-18; Yoh. 1.19-28)

¹ Bowóró ge weení wénliríi iráa lím-daá wónzóo we túúba lím né waad̄o ulí Yudee t̄eewólóo-daá wánlam waázu s̄isi: ² «Iḡé milákasi, káma Isóo-dée waajóo.» ³ tóm ge Esáya waavón̄máti s̄isi:

«lowú nakírí wooḡo t̄eewólóo-daá s̄isi:
"Iḡbíri ḡádóo-dée níbaáwo,
izízi id̄é níbéyisi."»

⁴ Raakúm-dée fón̄di tóko ge Yaayá sóona bika tón̄ḡe-ḡanbára nyaaree id̄inoó-daá. Búga né, iḡḡím ge cíbaáni na tóóni. ⁵ Yusalém na Yudee r̄iḡa, na Yorodáani buwá farándí-daá iráa wóngoní t̄jó ⁶ bánlam túúba iráa-daá bika wénliríi we lím-daá wónzóo we túúba lím Yorodáani buwá-daá.

⁷ Yaayá waana s̄isi ḡabata na wóngoní t̄jó s̄isi ilíri we lím-daá iso we túúba lím. Nna ge woadó we s̄isi: «Míi boozá ana ḡó! Weení waawilná míi s̄isi isé ulí Isóo-dée tóm foonáa t̄ujóo né t̄daá? ⁸ Ulá lakasi sínwílí s̄isi mílál túúba ikée né; ⁹ Ikamáazi mídaá s̄isi míjaajáa ge Ibrahim né budé. Káma ménveerim míi s̄isi Isóo wánbuzi iḡpóo bó ana ḡó ibisuná Ibrahim kutoluú-de biya. ¹⁰ Bánḡbíri kpenbiyá sí bebelína t̄íni tigutolinidé né. T̄iwó wenki r̄iḡa kudand̄so biya kazóo r̄iba né, bēnbēlí kí baḡo nimini-daá. ¹¹ Lím-daá ge móó ménliríi míi mónzóo míi túúba lím na b̄iwílí s̄isi mílál túúba ikée, amá weení igereḡe mówóró né waagilí ma. Mádátala malzi yí takaníwá. Ilé sí iliríná míi na nimini. ¹² Iḡókuná kífalanáko inóózi-daá, sí ulzi tolá fooolóo bika iḡpóo mlá ibiri igbeewú-daá, na iḡpóo tolá ibiri nimini idánḡmí né idaá biḡe.

Yaayá weeliri Yeésu lím-daá.

¹³ Bidée saáti ge Yeésu waagáliná Galilée ikóni Yaayá-jó Yorodáani buwá-jó sɪsɪ iliri yi lím-daá. ¹⁴ woɔjɔ́ól yi itó yi sɪsɪ: «Móó mómoóna ko mɔgóni nyójó nliiri ma lím-daa nzo ma tũúhá lím, na nyóó ngúti nyóngoní mójó?» ¹⁵ Amá Yeésu woobúsi yi sɪsɪ: «Yelee dɪlá bulé leleedj, káma bulé ge bumóóna dɪlá wenbí rɪŋa Isóó woobóózi né.» Nna ge Yaayá weedisɪ iliri Yeésu lím-daá. ¹⁶ Weeliri Yeésu lím-daá ilíi né, bidée saáti kúí ge waadoló, nge Yeésu waana wéngedim nyazi dɪvóóre kófólomɪde déere kókóni kosóm ɪwɔ́zi. ¹⁷ Nge baaní lowú nakírɪ isóódaá sɪsɪ: «Ceeni ge máábá mójóólée yi né. Iro ge máádjé médée soólím rɪŋa.»

4

¹ Nna ge Isóó-dée Kezena wooboná Yeésu teewóloó-daá sɪsɪ iyí yi kodósi. ² Wɔ́jɔ́ wé neéle nuwoowú na ɪdaawó ideɔ́j ɪdɔnyóó wórɔ́ né, nge nyóósi waalá yi. ³ Nge woogódúu ɪjɔ́ kɪtɔ́ yi sɪsɪ: «A nyégée , to bó ana abísi kɪdɪm ndj.» ⁴ Amá Yeésu woobúsi kɪ sɪsɪ: «Baanmáa Isóó-dée tóɔm tákarɪdáj-daá sɪsɪ bidékée kɪdɪm riké ge ɪró wéndii na ɪsóó weezuú-daá, bɪnbɔ́ɔzi ɪmatɪre rɪŋa dɪnlɪnúa Isóó nɔ́o-daá né dɔɔɔ.»

⁵ Nna ge wooboná Yeésu Yerusalém Isóó-dée téédɪ-daá, ɪdée djaána kɔ́jɔ́o-daá. ⁶ Nge kudó yi sɪsɪ: «A nyégée Isóó Biyaaló, to nyáɪti nzúu ade, káma baanmáa Isóó-dée tóɔm tákarɪdáj-daá sɪsɪ:

"Isóó wánváa ɪdée malááyikawá wédje
sɪsɪ bekpékti nya banóózi-daá
na nyánovó ikótuúli bó".

⁷ Nna ge Yeésu woobó kɪ sɪsɪ: «Baadanmáa Isóó-dée tóɔm tákarɪdáj-daá sɪsɪ: "ndándájázi Nyádóo Isóó nbée sɪsɪ wánbuzi?"»

⁸ waadasi kiboná yi búu kóboŋgi nakírɪ kɔ́jɔ́o-daá, nge kɪwɪli yi dɪúúlinya rɪŋa na kudée ásicé, ⁹ nge kudó yi sɪsɪ: «A nyáágá nyádɔ́ná-ro ngúu ma téédɪ, mánváa nya birɪŋa.» ¹⁰ Nna ge Yeésu woobó kɪ sɪsɪ: «Laná ma bolíni, Sitáani! Káma baanmáa Isóó-dée tóɔm tákarɪdáj-daá sɪsɪ: "Nyádóo Isóó riké ge nyónguú téédɪ, bɪka iriké ge nyánlám bɔ́wɔ́tá."» ¹¹ Nna ge sitáani weedje kiyéle yi. Nge malááyikawá woogódúu Yeésu-jó balá yi bɔ́wɔ́tá.

¹² Yeésu waaní sɪsɪ bɔ́oɔo Yaayá sáráka. Waaní bilé né, nge waalí nna ɪdée Galilée.

¹³ Amá idokúti ɪsóó Nazaréti, weedje ɪsóó Kapernawúm ɪuré kóbɔ́ndje-jó, Zabulóni na Nefitali bedée ladási-daá, ¹⁴ na wenti Esáya waanmáti sɪsɪ:

¹⁵ «Zabulóni-dée laadóo na Nefitali-dée laadóo
mídíláána tenkú, na yorodáani buwá-dée foólóo kɪganáa né,
Nyóó Galilée, ɪráa bedékée Yahúɔ́wá né bedée téédɪ,

¹⁶ Zamóo kɪwe temeenuú-daá né

kɪna dɛnyem kóboŋgi,

bɪka dɛnyem ɪɔ́o kɪti

sɪm-dée temeenuú téédɪ-daá» né, ikóodi.

¹⁷ Bidɪŋa-ro ge Yeésu waabázi waazu lám sɪsɪ: «Igéé mɪlákasi, káma Isóó-dée waajóóna.»

¹⁸ Waadala Galilée tenkú nɔ́o-jó né, nge waana ɪráa nɔ́wóle ɪró na igoobú bónlóo biruú, káma begée birini looráa ge; ɪráa bem bayrá ge Simóoni weeni baava yi yídje sɪsɪ né, na Andirée. ¹⁹ Nge Yeésu woobó we sɪsɪ: «Igóvú ma bɪka mabɪsɪná mɪi wenbá bánýaa ɪráa sɪsɪ bófyí ma né.» ²⁰ Nna-nna ge beeyéle birini bofu yi. ²¹ Woodúu bolini né, nge waana koobiya nɔ́wóle: banáábilé Yaakubu Zebedée biyaaló na igoobú Yuháani bɔ́we bedée kpíróo-daá, bána bajaa Zebedée bónnɔ́ɔzi bedée birini. Nge waayáa we. ²² Nna-nna ge beeyéle bedée kpíróo na bajaa bofu yi.

²³ Nge Yeésu woobó wéngilim Galilée laadóo rɪŋa-daá wánwɪli ɪráa Isóó-dée tóɔm , wéneweem we Isóó-dée -dée Laabáaru Kifeŋgi bɪka wánwaazi ɪráa-dée kodómɪni báa wenti na bedée madáfíyáti. ²⁴ ɪráa waaní bánɔ́matí Yeésu-dée tóɔm Sirii téédɪwá rɪŋa-daá, nge bóngogóná yi wenbá barɪŋa bényélem né, na kodondúna na wenbá ziiñiwá wánjaari we né, kazála-déédɪ-dɪnna na gaala-gáálasi, bɪka Yeésu wánwaazi we. ²⁵ Zamóo kóboŋgi fóóna kɔ́o yi. Badaa nebere waagáliná Galilée na téédɪwá fuú ɪdamáa né, na Yerusalém na Yudee na Yorodani buwa-dée foólóo kɪganáa.

5

¹ Yeésu waana zamóo né, nge waagba búu-daá ɪkójóo. Nge woogódúu ɪjɔ́. ² Nna ge waabázi we wɪli sɪsɪ:

³ «Wenbi-niini-dɪnna ge wenbá banyɪ bewenbé-daá sɪsɪ begée kadanborósi né, káma badúná Isóó-dée .

4 Wenbi-niini-dunáa ge wenbá bojóo dǫkúru né, káma Isóo wénbēelí wē.

5 Wenbi-niini-dunáa ge wenbá bojóo dǫyoyoyoo né, káma Isóo wánlám wē laadóo kujooow.

6 Wenbi-niini-dunáa ge wenbá boćoo wenbí Isóo soolée uró icooná né, coóo na wē nyoośi na doloo né,

káma babokáata wánzím. 7 Wenbi-niini-dunáa ge wenbá bánnúí baranáa konyomí né,

káma Isóo wánnúí bagonyomí. 8 Wenbi-niini-dunáa ge wenbá bewenbé-daa coó né,

káma bánnáa Isóo. 9 Wenbi-niini-dunáa ge wenbá bánjaanáa bána wē né feezire né,

káma si bayáa wē ge sɪsɪ Isóo-dée díya. 10 Wenbi-niini-dunáa ge wenbá bánnáa wahála káma bovoó Isóo-dée níbaáwo na toovonúm né,

káma badúná Isóo-dée kowúrúo.

11 A bigée bándóódi míí, bánnaazí míí bika bónbuunáa míí tómwá ndu-ndi móróozí, mínyóó ge wenbi-niini-dunáa. 12 Mínyóó íváári bika ícáo wenbi-niini-daa káma mídée kiverewo wónđoo . Bilé dǫđo ge baanáazi baavónídee míí níbaáwo né.

13 Mínyóó mígééna dǫúúlnya-dée dǫm. A dǫm waazí niini, nǫtíni ge bánlám bí na bítalám niini? Asée bokpoo bí ge bebédǫ aso bika uráa ínom bí.

14 Mínyóó mígééna dǫúúlnya-dée dǫnyem. Téédú baama tí búo kujooó-daa né, tɪdánmósi. 15 Ngó bodónzomí fitíla na bokpoo gbégidi bofu kuro. Amá bǫngbwoó kí ge batúni ísoódaá na bika bilósi báa weení qaána-daa. 16 Bilé dǫđo ge mídée dǫnyem moóna kilósi báa weení ina mílakási kazoo nízi na basá míjaa íwe né.

17 Ikamáazi sɪsɪ móógóni sɪ mandǫ Múúsá-dée na baaganáa-dée ñmáadi. Módókóni sɪ mandǫ tí, amá móógóni ge na tubízi tikóodi. 18 Ménéveerim míí toovonúm sɪsɪ: háli dǫúúlnya íkoró ge Mará-daa báa ñmáadi-bú yáa tomka tándoo. 19 Bilé né, weení idofu Mará amó adaá kóđomíde báa dǫgée kúmuudé, nge weeyéle baaganáa ikízi dǫ né, sɪ bayáa yí kúmúu ge Isóo-dée -daá. Amá weení woovu tí nge waawíli tí uranáa né, sɪ bayáa yí kóboní ge Isóo-dée Kowúrúo-daa. 20 Ménéveerim míí sɪsɪ a mídée toovonúm fáa tođoo bíkíli na , mídánzoo ísoó-dée Kowúrúo-daa.

21 Mííni sɪsɪ baanmáti dǫjájajaanáa sɪsɪ: «Ndángoo nyórowó, weení waago írowó né, bánvoonáa yí.» 22 Amá móó ménveerim míí sɪsɪ: weení weeyeená urawó baaná né, bánvoonáa yí; weení wooodó urawó sɪsɪ ívéyina lomaazé né, bánvoonáa yí; weení waadoo urawó sɪsɪ dǫjindǫ né moóna bađo yí . 23 A bigée sɪsɪ nyáadála Isóo sɪ nlá saroo, nge nyóódozi sɪsɪ nyórowó yééna nya káma nowóya wē mílówótáá, 24 yele saroo ína nbó nnyózi nyána nyórowó mílówótáá naaní ngábisi nlá nyázaroo.

25 A nyána naáru tóm, caari nyádi ínyózi tí míléení míwe níbaáwo-daa né, na íkókóni iboná nya tòm-vooráa-jó, belé bokpoo nya becéle sóójawá boto nya sáraka. 26 Toovonúm ge ménveerim nya, a ndeferetá háli bíkpedína fárám kegbiirinoo nígi, belé bedénjem nya.

27 Mííni sɪsɪ boodó sɪsɪ: «nkacáa naáru dǫeló nyána yí ífíni». 28 Amá móó ménveerim míí sɪsɪ: uró weení waana naáru dǫeló ícúli yí sɪsɪ iyuú yí ina yí bafini né, ítlí sɪsɪ waayisná Isóo iwenbiré-daa. 29 A bigée nyaazire kíđiwú wényélii koo ge nyánlám alaháaci, lízi-dé nlo bolini, káma bijoo sónci nbédǫ nyédee dǫelí na nyárina nzoo nimini-daa. 30 A ngó nyanóini kíđiwú wényélii koo nyálám alaháaci, ce yí nbédǫ bolini, káma nbédǫ nyanóoni kóđomí coó sónci na nyárina nzoo nimini-daa.

31 Boodótóm dǫđo sɪsɪ a naáru weegizi ídǫeló, ícéle yí wasíika kínwúli sɪsɪ weegizi yí né. 32 Móó ménveerim míí sɪsɪ weení uríja weegizi ídǫeló búdekééna sɪsɪ waalí íwóro naáru ícáa yí né, waadóna aló umó wásangaríti a woobó ísáa naáru; ngó bilé dǫđo ge weení woogbóo aló weení naáru weegizi yí né, waala wásangaríti.

33 Mííndáti dǫđo sɪsɪ boodó dǫjáa-jáanáa sɪsɪ: a uró nyóóduúná Isóo íza-daa sɪsɪ nyánlám wenbí né, asée nlá bí ge. 34 Amá móó ménveerim míí sɪsɪ íkóduuná nabóru. Íkóduuná káma Isóo-dée kowuro-gbelé ge bigée, 35 cáńfána ade laadóo káma kegée Isóo-dée novó yaazidǫ ge, cáńfána nduuná Yerusalém téédú, káma tǫgée Isóo wúro kóboní-dée téédú ge. 36 Ngó nkođuuná nyágojoo, káma ndánbízi nlá nyágojoo-daa nyoká kóđomóo íbisi kófolomóo yáá kíkpedoo. 37 Wenbí sɪ ílá né ge sɪsɪ a boobózi míí tóm, a mínyí tí, ídisi sɪsɪ: Íln; a míísi tí sɪsɪ: Aayí. Wentí bónzuurí né wánlunáa Sitáani-jó ge. 38 Mííni sɪsɪ boodó sɪsɪ: "A uró wooyó nyáazire, waazire ge bónyóm befére; a webelí nyégele, bėnbelí ídee-ńde." 39 Amá móó ménveerim míí sɪsɪ: a uró waala míi bidaavé, íkėfere yí. A uró weejé nya kadanja nyédeegbeluú kíđiwú-ro, keezi kúganáa njéle yí. 40 A naáru sɪ iboná nya tóm-vooró-jó ibuuná nya tóm na íkpoo nyédee qaaziki, yele íkpoo bíkpedína kpáyí. 41 A naáru waagba nya dǫóle sɪsɪ nzoo yí soóti nboná kadarási nasíle, sɪsɪ nboná nasínáázá. 42 Fa weení wánzulúo nya né, bika nígi weení ízoolee nígi yí né.

⁴³ Mííní sɪsɪ boodó sɪsɪ: sool nyórowó bika nɪzɪ weení ɪdánjaa nya né báqááre. ⁴⁴ Amá mɔ́ó ménveerím mí sɪsɪ: ɪzóólɪ menbá badánjaa mí né, bika ɪsólo wenbá bánvára mí fúkúmísi né boɔ, ⁴⁵ na ɪbɪsɪ toovonúm míjára weení ɪwe ɪsóódáá né ɪdéé biya. Káma ɪsóo waalá wɪsɪ ge sínlosɪ uráa-vénáa na badaavé né barɪŋa, wénjelli tééwɔ wánnɪ uráa-vénáa na badaavé né bedéé fásɪ-daa. ⁴⁶ A wenbá bozooléé mí né beriké ge mízooléé, kiverewɔ wenkɪ ge mídamáa ɪsóo-jó? Bulé ge tikéé mooráa dɔdɔ wánlám. ⁴⁷ A bigéé mígóobiya riké ge mɪnzéé, we ge maamáaci mílɪ? Bulé ge wenbá baasi ɪsóo né dɔdɔ wánlám. ⁴⁸ Wenbí nɪnúnáa míjára weení ɪwe ɪsóo-daa né ɪbáázi ɪzɪzée né, mɪnyóó dɔdɔ ɪzɪzɪ bulé.

6

¹ ɪkalá mídéé aǰíini uráa-daa sɪsɪ na balaakáari ɪkábisɪ míró. Tífa mívéyina kiverewɔ nakírɪ míjára weení ɪwe né ɪjó. ² A bigéé nyóó nyánvára kadanborósi nabóro nkalá háli uráa laakáari ɪbɪsɪ nyóó nɪnúnáa munáavikíwá wánlám na níbáani-daa né; belé bánlám bulé ge sɪsɪ na uráa ɪsá we. Ménveerím mí toovonúm sɪsɪ belé bánmóu bedéé kiverewɔ nbulé. ³ Amá nyóó, a sɪ nva kadanborósi nabóro, nyánóoni nɪbɪwó ɪkátɪlí wenbí kíǰíwú waava né, ⁴ na buló nyána weení nyáává yi né mílówótáá, na njaa weení wánnáa sɪmúú-daa né, ɪfére nya bidéé kiverewɔ.

⁵ A sɪ ɪsée ɪsóo, ɪkalá nyazi munáavikíwá wánlám né, belé bángoróu ge bazɪŋéé yáa níbáadará na boɔ uráa rɪŋa ɪna we. Ménveerím mí toovonúm sɪsɪ baaján bánmóu bedéé kiverewɔ nbulé. ⁶ Amá nyóó a bigéé sɪ nzée ɪsóo, sɔs nyáǰam-daa ndo tará na nzée ɪsóo nna sɪmúú-daa, na njaa ɪsóo weení ɪbéna sɪmúú-daa né, ɪfére nya bidéé kiverewɔ.

⁷ A sɪ ɪsée ɪsóo, ɪkókɔpó nmatire tomm bídéndemí bika míláana tóm kóǰonɪ tɪvéyina fóózi né busɪ nɪnúnáa wenbá baasi ɪsóo né wánlám né. Belé bedéé lomaazé ge sɪsɪ, asée uró waanmáti boǰó na ɪsóo ɪmó ɪdéé solóndɪ. ⁸ ɪkamázi we, káma míjára ɪsóo nyɪ wenbí bɪjaaréé mí né naaní ɪbóózi yi. ⁹ ɪnɪ nɪŋɪní bumóona ɪsée ɪsóódáá né:

ǰájára weení ɪwe ɪsóo-daa né,
báyára nyáyɪde na ǰacɪrɪ-cɪrɪ;

¹⁰ ɪkédi ade laadóo-ro,

bála nyózoolím ade laadóo-ro nɪnúnáa ɪsóódáá.

¹¹ Fa ǰaa sinje wɪre-dée kíǰím.

¹² Ce ǰaa dédéé yɪsɪtɪwá,

nɪnúnáa ǰénjém wenbá baayɪsɪná ǰaa né.

¹³ Nkeyéle ǰaa ǰɪsála ɪbére-dée kodósi-daa,

amá laná-ǰaa bolini na Sitáani.

[Káma nyanaa kowúró na yiko rɪŋa, na kɔo leleedǰó háli bikɔo bidéé. Amí.]

¹⁴ Bulé né, a bigéé mɪnjém míranáa bedéé yɪsɪtɪ, míjára weení ɪwe ɪsóódáá né wénjém mí dɔdɔ, ¹⁵ amá a mídénjem míránáa bedéé yɪsɪtɪ, míjára dɔdɔ ténjem mí mídéé-ndɪ.

¹⁶ A bigéé sɪsɪ mívókuná, ɪkóóó cómím nɪnúnáa munáavikíwá wánlám né. Belé bónvórosɪ baazá-daa ge bika bodónnyoozi badɪ na báa weení ɪna sɪsɪ bovókuná. Ménveerím mí toovonúm sɪsɪ belé bánmóu bedéé kiverewɔ nbulé. ¹⁷ Amá nyóó, a bigéé sɪsɪ nyóvókuná, kó nyáázá bika nzaári nyáǰojuó tulaari, ¹⁸ na baaganáa ɪkátɪlí sɪsɪ nyóvókuná; amá yele bílóó nyána ɪsóo mílówótáá na bika ɪmó weení wánnáa sɪmúú-daa né, ɪfére nya bidéé kiverewɔ.

¹⁹ ɪkácaa ǰóóle umáari ade laadóo-rozɪ lénle sizé na koróo wánbuzɪ bofórosɪ ǰe yáa nɪmuláa wánbuzɪ banmíli ǰe né. ²⁰ ɪjára ǰóóle umáari, káma nna sizé na koróo tánbízi bofórosɪ ǰe cáńfána nɪmuláa ɪyó basóo banmíli. ²¹ Káma lénle nyédeé ǰóóle we né, nna dɔdɔ ge nyálaakáari we.

²² ɪzɪre ge tonóó-dée fɪtɪla. A nyáázɪre na ǰɪdɪ, bínnáa nyárɪŋa ge kazóo riké. ²³ Amá a nyáázɪre féyɪ déyɪ-déyɪ, nyárɪŋa nyówe temenuú-daa ge. A ngó bulé ge ǰenyem kɪwe nyóó né kée temenuú, yaata bínbá bunyóózi bulá temenuú ge.

²⁴ Naáro féyɪ wánbuzɪ ɪlá kóbonáa nowóle boowota: wónzoolí kóǰomí, ikizi líni; yáa wánmalanáa ɪdɪ kóǰomí bika ɪkpeená líni. Mídánbízi ɪlá ɪsóo na líideé boowotá.

²⁵ «Boroozi ge móóóó mí sɪsɪ ɪkáyɪtɪ mídɪ kíǰím sɪ ɪǰɪ na ɪsóo weezuú-daa né, na kúsúúdi-ro. Weezuú waagɪli kíǰím bika tonóó ɪkɪli kúsúúdi, yáa bídekéé bulé?

²⁶ ɪbeemná simí síngoróo né: sídónɰuu, sídángomí; ngó sídánjaa kíǰím sumáari kpeéni-daa, amá míjára weení ɪwe né wénjelɪ sɪ. Mínyóó mívéyina fóózi né bikɪli simísi?

²⁷ Mídáá weení wánbuzɪ kɔ ɪdéé ɪdɪ yɪtɪ-daa itúúzi iweezuú?

²⁸ Tóo ngbaalá ge mɪnyítɪ mídɪ kúsúúdi-rozɪ? ɪbeemná nyíɪdɪ na tɪdéé féédɪtɪ-dée kazóo, tɪdánlam tɪmére, tɪdánlɔo, ²⁹ amá wúro Sulemáana tɪtɪŋa na ɪdéé, ɪdéé kúsúúdi tacooná tɪ. ³⁰ A ɪsóo wónzóo nyíɪdɪ towe sinje bika ceré sɪ bosó tɪ nimini né lím nɪnúnáa

dó, idónzó mí bukí bilé? Yarađá bumísi-dináa míí. ³¹ Bulé né ikáyítí mídi sɪsɪ: «We ge dɛndjɪ. We ge dɔ́nnyó yáa we ge dɔ́nzúú.» ³² Wenbá baasi Isóo né mɔ́óna kɔ balá bilé. Mínyóo mɪ́jǎa Isóo nyɪ wenbɪ bujóo mí takáási né. ³³ Ijǎa kađaa-dée, Isóo-dée kowírɔ́o na wenbɪ buzuzé yɪ né. Biɣa wenbɪ rɪ́ɣa né, wánvǎa míí bɪ. ³⁴ Bulé né, ikáyítí mídi ceré-rɔ́oɔɔɔ sinje. A ceré-dée ńbɪ wɔ́ogónɪ, uró wánǎa wenbɪ sɪ ukpɔ́oná né. Báa wíre wéndé na dɪ́dée dɪwíre ge.

7

¹ «Ikáfooná naáro, na badánvoooná míí; ² káma wenbɪ míívóoná míránáa né ge sɪ bafɔ́oná míí, bɪka kímáazóo wénkí míímáázíná míránáa né ge sɪ bamaazíná míí. ³ Ngbaalá ge nyébeéna keyiká kowe nyórówó ɪzire-daa né bɪka ńdánǎa ɔ́aagbetumuú kowe nyédeé-ńde-daa né? ⁴ Njíní ge nyánbuzí ndó ngoobú sɪsɪ: «yele malízí keyiká kowe nyáázire-daa né,» bɪka ɔ́aagbetumuú ge nyédeé-ńde-daa. ⁵ Munáávikí, lúzí ɔ́aagbetumuú nyáázire-daa naanɪ na boco nya nna kazóo nɪlízí keyiká kowe ngoobú ɪzire-daa né.

⁶ Ikɔ́kpóo wenbɪ baaltzí bɪ basɪ Isóo né ifa fáázi; Ikɔ́kpóo kejisi ulɔ afawá na tíkókónɪ tɔ́nom sɪ bɪka fáázi ifaná míí ɪzá sɪnyási míí.»

⁷ «Ibóózi, bánvǎa míí; ijǎa mɪ́nyúú; igóti bándólóo míí tará. ⁸ Káma weení ɪrɪ́ɣa wónbɔ́oɔɔɔ né bánvǎa yɪ, weení wánjáádi né wónjyúú bɪka bándólóo weení wóngotí né tará. ⁹ Mídáa naáro we a ibú wɔ́obóózi yɪ kpónó, wánvǎa yɪ bóóre? ¹⁰ Yáa a wɔ́obóózi yɪ ńiríde, wángbáa ɔ́om ícéle yɪ? ¹¹ Na burɪ́ɣa mídáavé né, mɪnyɪ mɪnvǎa mibíya wenbɪ bujóo kazóo né. Bɪnlám njíní na mɪjǎa weení iwe né idánvǎa ibíya kazóo ńbɪ wenbɪ bónbɔ́oɔɔɔ yɪ né?

¹² «Ílá míránáa wenbɪ rɪ́ɣa mízɔ́olée sɪsɪ bála míí né, káma bulé ge Múúsá-dée na baaganáa waawíł.

¹³ Izoooná ɔ́am wɔ́oɔo kadawála né, káma ɔ́am wɔ́oɔo kaawála né, na ńbááwo kɪwála kɔ́oɔɔɔɔ fɛ́yí káale nonjé né wéndéé nimíni-daa ge. Nge kulé ge uráa ɔ́abata wánmonáa. ¹⁴ Amá ɔ́am wɔ́oɔo kadawála né, na ńbááwo kidawála kɔ́oɔɔɔɔ ɔ́oɔo káale nonjé né, wéndéé weezuú-daa ge. Iráa ɔ́oko wóngbɔ́oná kɔ kulé.»

¹⁵ «Iguná laakáari na bobotúnáa. Bóngóní mɪjǎo né, bogozóóna ge nyazi . Amá badaá, káwo-káwowá ge begée. ¹⁶ Balakási ge míndúlúna we, káma bɔ́dóngɔ́ri furúu bíya sozɔ́oɔɔɔ-daa, yáa kɪjɪcílɔ́o bíya bovom-daa. ¹⁷ Tɪwó kazóo ńgɪ wándjɔ́o bíya kazóo ńba ge, bɪka tɪwó kidaavé né ɪɔ́o bíya badaavé né. ¹⁸ Tɪwó kazóo ngɪ tánbuzɪ kɪɔ́o bíya badaavé né, yáa tɪwó kidaavé né ɪɔ́o bíya kazóo ńba. ¹⁹ Tɪwó wénkí rɪ́ɣa kɪdándjɔ́o bíya kazóo ńba né, bɛ́nbɛlɪ kɪ ge baɔ́o nimíni. ²⁰ Bulé né andébiwá bobotúnáa, balakási ge míndúlúna we.»

²¹ «Bɪdekée wenbá rɪ́ɣa bánjǎa ma sɪsɪ Đádúo, Đádúo né sɪ basooná Isóo-dée -daa, amá wenbá bɛ́nlám majaa weení iwe né ídeé soolím né ge. ²² Tóo fúodi wíre wándalɪ né, ɔ́abata wónɔ́om ma sɪsɪ: «Đádúo, mányɪ sɪsɪ na nyáyíde-daa ge ɔ́áánmátí uráa Isóo-dée tóm, dɪ́ɔ́o zɪ́iniwá ya. Na nyáyíde-daa, ɔ́áálá maamááciwá ɔ́abata.» ²³ Na mobúsi we sɪsɪ: «Ketengere mádátíł míí; ɪlaná ma bolini, mɪnyóo wenbá mínlám bidaavé né.»

²⁴ «Tró weení waanɪ tóm mánɣmátí míí tɪ dɔ́o né, nge woovu ɪlá wenbɪ tɪnbɔ́oɔɔɔ né, ɔ́oɔo ge nyazi uró áséni-dúo weení waama ɪɔ́o bitángbalóo-ro né. ²⁵ Tééwo waanɪ búúzi isu siyelí, fefelímá kóboná ɪfétí na ɔ́oni burɪ́ɣa bɪkɔ́rona ɔ́o keni; amá ɔ́o keni kadasála, káma bitángbalóo-ro ge baagáa kedée ade-bó. ²⁶ Amá uró weení waanɪ tóm mánɣmátí míí tɪ dɔ́o né, nge ɪdalá wenbɪ tɪnbɔ́oɔɔɔ né ɔ́oɔo ge nyazi uró kɔ́jɔ́o fɛ́yí-dúo weení waama ɪɔ́o kanyɪɣa-daa né. ²⁷ Tééwo waanɪ, búúzi isu siyelí, fefelímá kóboná ɪfétí, nge ɔ́o waazála konúúdi.»

²⁸ Yeésu waanmátí tómwá tɔ́m bité né, nge ídeé wɪlɪ waalá zamóo bíti. ²⁹ Idánwɪlɪ nyazi bedée wánwɪlɪ né, amá wánwɪlɪnǎa yíko wénkí Isóo weejéle yɪ né ge.

8

¹ Yeésu weedí bóo né, zamóo kóbonɪ woovu yɪ. ² Nna ge nekére woogódúu ɪjǎo kokúu yɪ téédí kotó sɪsɪ: «Kóbonɪ mányɪ sɪsɪ a nyóózóól, nyánbuzɪ nyéle mawáa malá .» ³ Nge Yeésu weedekíná yɪ na ɪnóonɪ ɪtɔ́o yɪ sɪsɪ: «Méédisi, waa nbísi ɔ́acɪrɪ-cɪrɪ-dúo.» Nna-ńna ge uró ceení-dée cenítí waawáa. ⁴ Nge Yeésu wɔ́oɔo yɪ sɪsɪ: «welesi nnú ma kazóo. Nkeféeri naáro wenbɪ bilá né. Amá bo na wenbɪ nyójóo né, na ńlá wénká Andébi Múúsá wɔ́oɔo sɪsɪ bála né, na báa weení ɪtlɪ́l sɪsɪ nyááwáa.»

⁵ Yeésu sɪ usóo Kapernawúm né, nge Róoma ɪsóoja kóbonɪ naáro woogódúu ɪjǎo ɪtɔ́o yɪ sɪsɪ: ⁶ «Kóbonɪ, médeé tumé-landjǎo lewáa ɔ́aána biilɪ yɪ ɪbá wénjyelém.» ⁷ Nge yeésu woobúsi yɪ sɪsɪ: «Mónbodé mangáwáázi yɪ.» ⁸ Nge sóoja kóbonɪ woobúsi yɪ sɪsɪ:

«Kóboní, mádátala nzóo mádáána-daa, amá nmatí tóm-bú kódom, médeé tumé-landó wánwaá. ⁹ Mádítuṅa mówená médeé kóbonáa, bika mówená sójawa médeézi médeé tumére-daa. A móódó médeé yomí sɪsɪ: ɔɛɛ, wéndɛɛ ge, a mááyáa weení né, wóngoní ge, a móódó naáro sɪsɪ la ɔɔ, wánlám ge.» ¹⁰ Yeésu waaní uró ceení-dée nmatre né, nge bulá yí mááɔé itó wenbá bovóó yí né sɪsɪ: «Toovonúm ge ménveerim míí, mádánáata toovonúm-fáa nṅináa uró ceení-dée nṅi taká Israyéelí biya-daa. ¹¹ Ménveerim míí sɪsɪ uráa ɔabata wángalunáa wísi yaagaludé na siyaagazalaɔé fáránídí bána Ibrahim, Isaáka na Yaakúbu boyóózi bɔcɔcɔ beɔi Isóo-dée -daa. ¹² Bika wenbá báta basóo kadaá né, bebéɔi we aso temeenuú-daa bewii balá mányí lé.»

¹³ Nge Yeésu woódó sójja kóboní sɪsɪ: «Bo ngbé, nyédeé toovonúm-fáa wényelií nṅuu wenbí nyóóbóózi né.» Nge kóboní-dée tumé-landó waadáwáa saáti kumí nóó.

¹⁴ Bowóro né, Yeésu woobó -dée ɔána. Nge woowóoná nɔwɔwɔ wínée wánnyaadi bika ɪɔnɔso ɪbáazi kizoláa. ¹⁵ Yeésu weedekíná unóóni, nge waawáa ɪkoró ɪɔo yí kídjiim.

¹⁶ Daanṅa waalá né, boogóná Yeésu uráa ɔabata ziiwáa wánjaari we né, na idée nmatre ge woowóoná ziiwáa. Nge waawáazi kɔɔndunáa boogóni né baríṅa. ¹⁷ Waalá bilé ge na wentí Ezáya waanmáti sɪsɪ: «Woogbóo ɔédeé mádáfiyáti ɪro, bika ɪmo ɔágóɔmíni ríṅa» né ikóódi.

¹⁸ Yeésu waana wenbí zamóo waalára kamúná yí né, nge sɪsɪ béɔééná luré kóbonɔde-dée fúu lí nṅi-ro. ¹⁹ Nna ge naáro woogóódu ɪjɔ itó yí sɪsɪ: «Kóboní, báa lé ge nyéndɛɛ móvoo nya ge.» ²⁰ Nna ge Yeésu woobúsi yí sɪsɪ: «Sooléérasi wená bóóni sínzoo, bika sínisi wená ɔéndéla sínzoo, amá féyina lenlé si ɪfɪni ɪféézi né.»

²¹ Bowóro ge Yeésu-dée wanbaaráa-daa naáro woódó yí sɪsɪ: «Kóboní, fá ma níbaáwo mobó megébi majaa naaní.» ²² Nge Yeésu woobúsi yí sɪsɪ: «Kovu ma bika nyéle ɪɔɔáa ibi bedée ɪɔɔáa.»

²³ Bilé bowóro ge Yeésu waagba kpííroo-daa, nge waaláazi yí. ²⁴ Nna-nna ge fefelímá kóboná waabáazi feti luré kóbonɔde-ro bika bindáníti kpííroo háli lím wánzoo kidaa. Amá Yeésu we wónɔóm. ²⁵ Nna ge ɪwanbaaráa woogóódu ɪjɔ beféézi yí bɔto yí sɪsɪ: «Kóboní, lee ɔáa, ɔánzím!» ²⁶ Nge Yeésu woobúsi we sɪsɪ: «Ngbaalá ge míjɔo nundáare bilé, yaraɔá bunísi-dunáa míí.» Nge waagoró ɪkazi fefelímá na lím, nge aazála bɔcɔo ɔéfe. ²⁷ Nna ge bulá ɪwanbaaráa ríṅa bíí háli bónbɔozi badí sɪsɪ: «Író ceení ge weení ge bɪkpedína lím na fefelímá wánlám wenbí woobóózi né?»

²⁸ Yeésu weedesuná luré kóbonɔde-dée fúu lí nṅi-ro Gadaráa tééɔi-daa né, nge uráa nɔwóle ziiwáa wánjaari we né, waagálítná boláám-daa begerenje si basíṅ yí. Bedée bánlám uráa bidaavé né weeyéle naáro tóngbooná, níbaáwo kumí. ²⁹ Nge uráa bem baabáazi agogo sɪsɪ: «, we ge nyóóoolée na ɔáa? Yáa nyóógóni si nva ɔáa fúkúmisi naaní alwáati Isóo waazí ki né kítála?»

³⁰ Afawá natíri ɔóna we bolíni ɔóko, tulé ɪwe tindji kídjiim. ³¹ Nge ziiwáa waavíni Yeésu sɪsɪ: «A bigéé si nɔɔo ɔáa, yele ɔáa ɔɪsɔo afawá fuúre ɔina ɔɪdaa.» ³² Nge Yeésu waava ɪ wéɔe sɪsɪ: «Íbó ɪɔé!» Nge ziiwáa waalí uráa nɔwóle bana boro tibó ɪsɔo afawá. Nge afawá waalí bóoyoo kojoo-daa na sewoo ɪsɔo luré kóbonɔde-daa lím ɪɔi ɪ ɪsɪ. ³³ Wenbá bengetí afawá tumí né beeze bobó tééɔi-daa batí wenbí bulá né beféeri, na wenbí bɔwóoná ziiwáa-dunáa nɔwóle bana né. ³⁴ Nna ge tééɔi-daa uráa ríṅa waagálí si bekéti Yeésu. Baana yí né, nge baavíni yí sɪsɪ ɪli bem balaadó-ro.

9

¹ Nge Yeésu waagba kpííroo-daa ɪtési luré kóbonɔde ɪbísi ɪdeéɔi-daa. Nna ge boogóná yí gaalo-gáálóo kagavínée kagɪgbéléwo-ro.^a ² Yeésu waana nṅíni baava yí toovonúm né, nge woódó gaalo-gáálóo sɪsɪ: «ɔokɪ nyáɔi móbú, mééjé nya nyédeé alahááciwá.» ³ Nna ge Mará wɪhɔáa nebéere woódó badaa sɪsɪ: «Író ceení wánṅmatí wéngbeenáa Isóo.» ⁴ Yeésu waadlí wentí bánmaazi né, nge woódó we sɪsɪ: «we-ro ge múnmaazi wenbí bidaavé né bilé?» ⁵ Módo sɪsɪ: «beéjé nya nyédeé alahááciwá, na koró nnóm bolowotáa, wenbí féyina káale?» ⁶ Amá mózóolée ɪtlí sɪsɪ wená yíko ɪcɛ uráa bedée alahááciwá ade laadó-ro cé.» Nge woódó gaalo-gáálóo sɪsɪ: «Koró ngbóo nyáɔigbéléwo ngbé nyédeé.» ⁷ Nge ɪlé waagoró ikpé ɪdeé. ⁸ Zamóo waana bilé né, nge kunií nundáare bika kinzám Isóo nṅináa waava uráa yíko nṅináa kuna né.

⁹ Yeésu waalí nna wéndɛɛ né, nge waana abaaló naáro bánjáa yí sɪsɪ Maatéwu, ɪjoo wánmóo tikée ɪdeé tumére-daa. Nge woódó yí sɪsɪ: «Kovu ma.» Nge Maatéwu waagoró ikóvú yí. ¹⁰ Bugóni Yeésu ibó ɪsɔo Maatéwu-dée ɔána-daa kídjiim ɔji. Tikée muoráa na alahááci-dunáa, boogóni bɔcɔo ɪjoo bána ɪwanbaaráa béndji kídjiim. ¹¹ Farizi-dunáa waana bilé né, nge woódó Yeésu-dée wanbaaráa sɪsɪ: «Biyáási ge mídeé kóboní na

^a 9:1 9.1 Kɪgbéléwo kumí kɪjoo ge nyazi ɔoo tará bánzoonáa uró né.

tikée mooráa na uráa badaavé né booyózi béndji kídjím?»¹² Yeésu waaní bánjmatí bilé né ge sɪsɪ: «Kodondunáa wánjádí kɔ lókɔta, alaafɪya-dunáa baafɪyina yɪ. ¹³ Ibó ɪcáa Isóo-dée tóm waanjmatí sɪsɪ: "Konyonɪré waagɪlɪ ma fóndɪ kpɪná mɪngóo sɪsɪ mílɪa ma saróo né" tugutuluú, káma módókónɪ sɪ mayáa wenbá bazɪzɛé né, amá alaháací-dunáa-ro ge móogónɪ.»

¹⁴ Yeésu waanjmatí bilé bité né, nge -dée Yaayá wanbaaráa woogódúu ɪjɔ bobóózi yɪ sɪsɪ: «We-ro ge dʒóo dʒána dʒonvókɪ nóó ge nyédée wanbaaráa tónvókɪ?»¹⁵ Yeésu woobúsi we sɪsɪ: «Mɪnmaazɪ sɪsɪ wetáháro dʒondunáa mɔóna bocóo ɪzányɪɪɪre-daá sáátɪ bána wetáháro né? Bɪdánlamɪ bilé. Sáátɪ nakírɪ wóngonɪ, bóngonɪ bɔkpóo wetáháro bojɔ beɖɛɛná. Bɪdée sáátɪ ge bónvókɪ nóó.»

¹⁶ Yeésu waadástɪ itó we sɪsɪ: «Naáro féyɪ wóngbowóo bisaawó kedeyóo kífalóo ɪtoná tóko kíbuŋgɪ. Tɪfa bisaawó kífalóo wánjɪrɪ tóko kíbuŋgɪ ge boowó ɪnyóózi kíwála. ¹⁷ Ngó bilé ge bodónzuú solóm kífabɪ bɪdabutá bité né tónɖe furuú kíbuŋgɪ-daá, tɪfa kínyáa ge solóm ɪbɪrɪ ade tónɖe furuú ɪlá ásaráwó. Amá bónzuu solóm kífabɪ bɪdabutá bité né tónɖe furuú kífalóo-daá ge na bɪrɪŋa bɪcóo dʒéyɪ-déyɪ.»

¹⁸ Yeésu bamáa njmatɪre bilé né ge Yahúúqúwá-dée kóbónɪ naáro woogónɪ ɪká ɪɖóná-ro ɪnovó-daá itó sɪsɪ: «Leleekɪna ge meweelee weevéti. Amá kɔnɪ ngádɪnɪ nóónɪ ɪro, wénvém.»¹⁹ Nna ge Yeésu waagoró ɪna batɪnɪ ɪwóró.

²⁰ Nge aló naáro azimá wéndináa yɪ bɪwená bízɪ fuú na nasɪle nbulé né woogódúu itekiná Yeésu-dée tóko njóore na ɪwóró. ²¹ Aló ɪmó waamáazɪ sɪsɪ: «A dʒé máábíɪzɪ medekiná idóko, mánwaa.»²² Yeésu weegéézɪ ɪdɪ ɪbéém yɪ, nge woóóo yɪ sɪsɪ: «Dɔkɪ nyádi, meweele nyédée toovonúm fáa weelee nya.» Sáátɪ kum nóó ge aló ɪmó waajanj ɪwáa.

²³ Yeésu woobó ɪtála Yahúúqúwá-dée kóbónɪ ɪmó ɪdée. Nge woowóoná foyisi-dunáa bángbuurɪ sɪ beɖée ɪró bɪm, bɪka ɪráa zamóo we dʒaána-daá bɛnwɪ bóngoó.^c ²⁴ Nna ge Yeésu woóóo we sɪsɪ: «ɪlɪ, káma alééré tastɪ, wónɖóm ge.» Nge belé baamóm yɪ. ²⁵ Baalzɪ zamóo asu né, Yeésu waazóo dʒamɪ-daá ɪdʒókɪ alééré ɪmó ɪnóónɪ-daá, nge alééré waagoró. ²⁶ Nge tóm tumɪ tumɪ fáránɖí kum kirɪŋa kɪdaa.

²⁷ Yeésu waalɪ ɪna wéndɛé né ge njema nówóle waalɪ batɪnɪ ɪwóró bóngoó sɪsɪ: «, nɪ dʒogonyóm.»

²⁸ Yeésu waadála dʒaána né, njema woogódúu ɪjɔ. Nge woobóózi we sɪsɪ: «Míɪvá toovonúm sɪsɪ mánbuuzɪ mawáazɪ míɪ?» Nge belé woobúsi yɪ sɪsɪ: «ɪɪn kóbónɪ.»²⁹ Nna ge Yeésu weedekiná baazɪ itó sɪsɪ: «Bɪla míɪ njunáa wenbɪ míɪvá toovonúm né.»³⁰ Nge baabáazɪ náa. Nge waabá ɪbástɪ we sɪsɪ békéyele naáro ɪnɪ tɪ. ³¹ Amá belé woobó ge bekiliná tɪ fáránɖí kɪm kirɪŋa kɪdaa.

³² Sáátɪ wenkɪ njema wánlɪ né ge boogoná Yeésu ɪró naáro zɪini waabɪsná yɪ komóómúná né. ³³ Yeésu woóóo zɪini kum né, nge komóómúná waabáazɪ njmatɪre. Nge bulá zamóo bíti bɪka kíndóm sɪsɪ: «Ketengere dʒádánáata buna bɪdaká ɪsrayéɪlɪ tɛédɪ-daá cé.»³⁴ Amá faarɪzi-dunáa belé sɪsɪ zɪiniwá-dée wúro wánváa kɔ yɪ yɪko wónɖoonáa zɪiniwá.

³⁵ Yeésu we wéngilɪm tɛéduwá na tee-bízi-daá wánwɪlɪ ɪráa Isóo-dée tóm, wénveerɪm we Isóo-dée -dée, wánwaaazɪ kodómɪ báa wenkɪ na mádafɪyátɪ báa wentɪ. ³⁶ Waana ɪráa zamóo né, nge bulá yɪ konyóm, káma bínnɪ ɪráa bɪka balaakáarɪ kɔráa njunáa féeni ɪvɛyɪna né. ³⁷ Nna ge woóóo ɪwanbaará sɪsɪ: «Kídjím sɪ bakó né buɖóo, amá komdʒaa toɖóo. ³⁸ ɪzólo fɔó-dóo ikédɪrɪ komdʒaa buɖóo bókónɪ bakó.»

10

¹ Nge Yeésu waayáa tundunáa fuú na nówéle ɪfa we yɪko sɪsɪ bóɖoo zɪiniwá bɪka bawáazɪ ɪráa-dée kodómɪnɪ na gala-gáálátɪ. ² fuú na nówéle bɛmɪ bayɪrá ndʒ: kaɖaa nni ge Simóón weeni bánjyaa yɪ sɪsɪ né, na igoobɪ andirée, Yaakúbu na igoobɪ Yoháán Zebedée bíyaalúnáa, ³ Filípu na Bartelemí, Tomáa na Maatéwu tikée mooró, Yaakúbu alfée bíyaaló na Taadée; ⁴ Simóón tɛédɪ-bú na Yudási ɪsɪkarɪyoo weeni sɪ ɪyá yɪ né.

⁵ ɪráa fuú na nówéle bana ge yeésu weedɪrɪ, iféeri we sɪsɪ: ⁶ «ɪkóbó wenbá beɖekée Yahúúqúwá né bojɔ, ngó ɪkásóo Samaariya tɛéduwá-daá. Amá ɪbó ɪsrayéɪlɪ bíya-jɔ; bojóo ge nyazɪ féeni ɪtudélém né. ⁷ Níbbáawo-daá, ɪlá waázu iféeri ɪráa sɪsɪ: "Isóo-dée waajooná míɪ." ⁸ ɪwáazɪ kodondunáa, ɪvéézi ɪsɪdʒaa, ɪwáazɪ cenɪsɪ, ɪɖóo zɪiniwá. Faala ge baava míɪ, mínyóo dʒɖɖ ɪva faala. ⁹ A sɪ ɪdʒé, ɪkáɖo síkɪ, liideé yáa ɪtɔo miziba-daá. ¹⁰ Ngó ɪkókɔpóo furuú níbbáawo kíɖɛnákɔ, ɪkókɔpóo tókowá natɪle. ɪkókɔpóo takanɪwá yáa dʒɛnɪ ^a káma bínbocózi sɪsɪ weeni wánlám tuméere né ɪɖɪ kídjím.

^c 9:23 9.23 Bɪdée sáátɪ, Yahúúqúwá-dée né, a ɪró waazɪ, bóngbowóo wiiraa ge bókónɪ líiya-daá bɛnwɪlɪ, wiiraa bɛmɪ né, bána foyisi-dunáa ge. ^a 10:10 10.10 Dɛnɪ bóndʒókɪ né ge.

¹¹ A miilbó téédí yáá tee-biyyá nekére-daa, ijáa ubée sɪsɪ naáro we wéndisi umó míi bika ɪcɔ́o idée háli wíre wendqé sɪ idée né. ¹² A mízɔ́o ɔ́aána wenká-daa né, ɪdó sɪsɪ: "Isɔ́o-dée feezire ɪcɔ́óná míi." ¹³ A bigée baamo míi, Isɔ́o-dée feezire wónjɔ́onáa we. Amá a badamo míi, midée kooriti wángabusi míi. ¹⁴ A bigée miizɔ́o ɔ́aána nekére yáá téédí natiri-daa, nge badamo míi ngó bedewélési míi, ulí ɪna bika ikpiizi mɪnovó-dée buuruu ɪtalná we^b. ¹⁵ Mɛnveerim míi toovonum sɪsɪ wíre wendqé Isɔ́o sɪ ɪfoóná uráa né, Sodóom na Gomóori-dée foónáa wánlám sórici na téédí tuni.

¹⁶ Iwélési uní ma. Méndirii míi dó né, bijóo ge nyazi bónbonáa féeni káwó-káwówá lowótáá né. Bulé né ilá laakaari, ilá ɔ́enyem nyazi ɔ́omáa bika ɪnɪunáa avówa kófolomáa cɔ́o bi né, miwénbédáa ɔ́ɔɔɔ ɪfólu bulé. ¹⁷ Ilá laakaari, káma uráa wányáa míi wanási tóm-vooráa-dée bako midóm, bamá míi agbáázá bedée Isɔ́o ; ¹⁸ mósó móróózi bónbonáa míi téédí nibáadeeráa na wúrowá-jó, ɪna né mɪnlizɪ sériya bána wenbá bedekée Yahúúqúwá né bojó. ¹⁹ A bigée booboná míi tóm-vooráa-jó, ikáyiti midu sɪsɪ nɪjínitáa ge sɪ ɪmátúná, yáá wenti ge sɪ ɪmáti, káma saáti kumí nósó, Isɔ́o titɪja wénveerim míi wenti sɪ ɪmáti né. ²⁰ Káma bidékée mɪnyóó sɪ ɪmátúná, mɪjáa-dée Kezenja sɪ ɪmátúná na mɪnósó. ²¹ Koobúu wóngoní iyéle bakpa koobúu sɪ bákó yi, caáwó iyéle bakpa ibú sɪ bákó yi; biya ukoró na bajaanáa bako bodóm sɪsɪ bákó we. ²² Mósó móróózi, uráa ɪnja wánlizɪ míi báqáare. Amá weeni wɔɔɔɔkɪ ɪdɪ háli bikádóló né, Isɔ́o wénléé yi. ²³ A bigée sɪsɪ bánváa míi fúkúmsi téédí natiri-daa, ize ikée téédí. Mɛnveerim míi toovonum sɪsɪ midéngilí Israyéélí téédíwá ɪnja-daa ɪté na ɪkóni.

²⁴ Wanbaaró tángilí weeni wéngbelemí yi né, cáńfáná bowotá-dúo ɪkɪlɪ idée kóboní. ²⁵ Wanbaaró móóna ɪjóo ge nyazi weeni wéngbelemí yi né, bika bowotá-dúo nyazi ɪgóbóní. A baadóo ɔ́aána-dúo sɪsɪ Belzebúuli, mɪnyóó ɔ́aána-daa ɪba, badándoo míi bicezi bulé?

²⁶ Bulé né, ɪkaní banundáare, nabóro féyi bumósé bɪdánli bana bi né, cáńfáná ásiiri badándilí ki né. ²⁷ Wentí mɛnveerim míi nuvoowú né, ɪmáti tɪ ɪdaawó. Wentí bánzaazi míi né, ubóo tɪ ɔ́amɪni kojóni-ro. ²⁸ ɪkaní wenbá bángoo tonso bika badánbuzi bako kezenja né banundáare, amá uní weeni wánbuzi ɪku kezenja na tonso nimini-daa né unundáare. ²⁹ Mányi sɪsɪ faram ge bányam cɪcɪsɪ nasile ya? Amá na birinja bulé, sidaa nekére féyi kánzalí ade bika mɪjáa Isɔ́o waasi buró né. ³⁰ Nyááná mɪnyóó né, birinja na mɪnyóózi, Isɔ́o nyi sigojóo. ³¹ Bulé né, ɪkaní nundáare, miwéna Isɔ́o fóózire bicezi cɪcɪsɪ birika.

³² A naáro waanmáti zamóo ɪzá-daa sɪsɪ umó ɪgée médée ɪnɪ, mósó ɔ́ɔɔɔ majaa weeni ɪwe ɪsɔ́odáa né waazá-daa, mánɪmatí sɪsɪ budúo kée médée ɪnɪ. ³³ Amá a naáro wɔɔɔɔ zamóo ɪzá-daa sɪsɪ waasi ma, mósó ɔ́ɔɔɔ mɔ́ndóm majaa weeni ɪwe ɪsɔ́odáa né waazá-daa sɪsɪ máási yi.

³⁴ Ikamáázi sɪsɪ feezire ge mósógóná ade laadóo-ro; mósóókóná feezire, amá yowú ge mósógóná. ³⁵ Mósógóni ge sɪ madára ɪró na ɪjaa, aléere na ɪgɔ́o, awónboolú na ɪwóni. ³⁶ ɪráa wánlizɪ bogoobiya báqáare. ³⁷ Weeni wɔɔɔɔólú ɪgɔ́o yáa ɪjaa bikíli ma né, tekée médée ɪnɪ, weeni wɔɔɔɔólú ɪweelée yáa ibiyaaló bikíli ma né, tekée médée ɪnɪ. ³⁸ Weeni ɪdɔkpóo idée ɔ́mɪ abelí akóo ikóvú ma né, tekée médée ɪnɪ. ³⁹ Weeni wɔɔɔɔólú ɪweezuú né, wénbedqí ki; amá weeni wénbedqí ɪweezuú móróózi né, wóngoyuú ki.

⁴⁰ Weeni waamo míi ɪgónú né, mósó ge waamo bulé; ngó weeni waamo ma né, waamo weeni weegédiri ma né. ⁴¹ Weeni waamo ɪgónú ɪnɪunáa biubóózi sɪsɪ bámu né, kiverewo biubóózi sɪ befére né-dée nósó ge bɛnverí yi. Weeni waamo ɪró toovonum-dúo ɪgónú sɪsɪ káma wenzewóo Isɔ́o né, kiverewo biubóózi sɪ befére toovonum-dúo né-dée nósó ge sɪ befére yi. ⁴² Mɛnveerim míi toovonum sɪsɪ: weeni ɪnja báa lím-gaanjá kagbóo ge waava médée wanbaaráa-daa báa kúmuú sɪsɪ ɪgée médée wanbaaró-ro né, wángamóo idée kiverewo.»

11

¹ Sáati wenkí Yeésu weedé tómwá tina wɪlɪ né, nge weedqée téédíwá-daa Isɔ́o-dée tóm wɪlɪ, na waázu lám.

² Anqébi Yaayá we idée sáraka-daa né, waanɪ bánɪmatí tumé wánlám ye né adóm. Nge weediri ɪwanbaaráa bobóózi yi sɪsɪ: ³ «Nyánaábilé weeni sɪsɪ wóngoní né yáa ɔ́andasi ɔ́ɔ́am naáro?» ⁴ Nge Yeésu woobúsi we sɪsɪ: «Ibó iféeri Yaayá wenbí míinú na wenbí míiná né. ⁵ Njema wánnaa bika gala-gaalási wánnonqé, waawáa silá ɔ́acɪrɪ-cɪrɪ, ndamáa wánni, ɪsɔ́qáa wénvém, bika bɛnveerim kadanborósi Laabáaro Kifeŋgi. ⁶ Wenbi-niini-dúo ge weeni ɪdebqí toovonum waava ma né.»

^b 10:14 10.14 Yahúúqúwá-dée, bekpízi novó-dée buuruu batalná ɪró cɔ́o ge nyazi Tem-daa bódóm sɪsɪ: máálizɪ mósóm nimini-daa né.

⁷ Sáátu wenki Yaayá-dée wanbaaráa wædǵée né, nge Yeésu woogbóo wánǵmatí zamóo Yaayá-ro sısı: «Wé ge míibó ikébéém tæwólóo-daa? Ǹigeré fefelimá wónyúidi ǵe né? Aayí. ⁸ Bilé né wé ge míibó ikébéém? Iró izóóna tókowá kiferídi né? Wenbá bónzuú tókowá kiferídi né bowe wúrowá-dée kowuro-ǵéézi-daa ge. ⁹ Bilé né we ge míibó ikébéém? ? Ín, bilé ge ménveerim míí, háh waagíli . ¹⁰ Káma Yaayá-dée tóǵ ge Isóo-dée tóǵ tákaridá waanǵmátı sısı: «Méndiriri médée tundóu ite nya buzá unyóózi nya níbaááwo.» ¹¹ Ménveerim míí toovonúm sısı uráa-daa, naáro toóóo waagíli Yaayá. Ngó nbéém né, weení igée kúmúu Isóo-dée -daa né waagíli yi. ¹² Kogbóo Yaayá-dée sáátı ngónı leleedǵó, Isóo-dée kowúro-ǵóó wánnáa fúkúmsi, fúkúmsi-dınáa wánjáadı sı belée ke. ¹³ Káma andébiwá rıńa na Múúsa-dée waanǵmátı Isóo-dée kowúro tóǵ háh Yaayá. ¹⁴ A mízóólee unı ge, Yaayá kééna weení baanǵmátı sısı wángabısí né. ¹⁵ Weení iwená ngbamını né, ínı.

¹⁶ Weení ge mánbuzı megeezıná zaamáanı kına kudée uráa? Bojóóo ge nyazi biya bojóo wónóó kóbońga-daa bándóm baranáa sısı: ¹⁷ «Dáávólu míí foyısı, amá mídába. Déedée líıya yeńdi, mídméédı iwıı» né. ¹⁸ Káma Yaayá woogónı né, ıdeǵı ıdonyóó, nge boóóó sısı: «ıwená zıını.» ¹⁹ woogónı né, wéndǵı wónnyóó. Nge boóóó sısı: «ıbée ceení, ǵıırı na solóm nyóóro ge igée; na alaháacı landáa ge ıǵondınáa.» Amá bilé umó bıdaá ge bannána Isóo-dée áseńsi.

²⁰ Nna ge Yeésu waabáazi téédıwá wentı waalá mamáacıwá tıdaa ǵabata né yoonáa, káma tıdekée tılakası tıla túúbá. ²¹ Yeésu woóóó tı sısı: nbusú ǵamáa na nya Korazıını! Nbusú ǵamáa na nya Betsayıdaa! Káma mamáacıwá tıla mídée né, a baraala tı Sıdóónı na Tıırı téédıwá-daa, belé baraajóo líıya bosúu kpetekını tókowá bofuná badı toolmá bıwılı sısı baalá túúbá bekée lakası. ²² Boró ge ménveerim míí toovonúm sısı tóǵ fóódı wıre, bedée foonáa wánlám sóncı na míí. ²³ Bıǵa nyóó Kapæenawúm, nyánmaazi sısı nyángbáa Isóo-jo yáa wé? Béndisi nya háh ısdáa-daa. Káma maamáacıwá tıla nyédée né, a bayaalá tı téedı-daa, téedı tım tıfónwe háh na sinje. ²⁴ Boró ge ménveerim nya sısı: tóǵ fóódı wıre, Sodóóm-dée tóǵ foonáa wálám sóncı na nya.»

²⁵ Bıdée sáátı ge Yeésu woóóó sısı: «Majaa, Mádóu Isóo ade na ısóódaa landǵó, ménzée nya kızıewo ńınáa nyáámósi tıǵda na áseńsi-dınáa wentı né, nyéyéle biya ıtılı tı né. ²⁶ Ín. Bilé ge nyóózóólı né, boró ge bulá bilé.

²⁷ Majaa weejele ma báa wenbí. Naáro féyí unı Biyaalóu, asée Caawóu riké, ngó bilé ge naáro féyí unı Caawóu asée na wenbá woózóólı sısı batılı yi né.

²⁸ Mınyóó wenbá mıńrına bıńńı míí bıka mízówáana né, igónı mójóó mánváa mı feezıre. ²⁹ Igóbóo médée ıtını míró bıka ıkónı megbélm míí; káma médée fıúu cǵó níını bıka mójóó ǵoyoyoyóo. Nna né, mínyúu feezıre. ³⁰ Ín, médée ǵéńı kıkáwó féyí káale sóó bıka médée sóúı féyí yını.»

12

¹ Bıdée sáátı kını, wıre feezıre wıre neǵere ge Yeésu wéndéı bilée ^a fáı. Nyóóı wánjáadı ıwanbaaráa né, nge baabáazi bilée kpeé bándowóu kibıya. ² -dınáa waana bilé né, nge boóóó yi sısı: «Bee nyédée wanbaaráa wánlám wenbí ǵédée Mará tafa níbaááwo sısı bála feezıre wıre né.» ³ Yeésu woobúı we sısı: «Mídákala wenbí Đawoǵa waalá sáátı wenki nyóóı waago ına ıwanbaaráa né? ⁴ Waazóó Isóo-dée bısaageréne-de, nge woogógbóo kpónówá baalá tı Isóo saróó né botóó. Ngó bıdafa níbaááwo sısı umó Đawoǵa yáa ıwanbaaráa botóó tı, asée riké. ⁵ Yáa mídakála Múúsa-dée Mará-daa sısı feezıre wıre bınlám tuméré -daa né bodónvıu feezıre wıre-dée Mará bıka badányıı? ⁶ Ménveerim míí sısı wenbí bowe cé né, bıǵılı Isóo-dée ǵaána. ⁷ A mıyaanı Isóo woóóó sısı "Konyonıre ge mózóólee bıdekée sarası" né bugutolúú, mıtakó uráa bana badayıı sı né bodóm. ⁸ Káma wenána ku yıko feezıre wıre-ro.»

⁹ Waalıń ına né, nge weǵezená bedée ǵaána fárardıı ibó ısóo kadaa. ¹⁰ Abaaló naáro we ńna bıılı unóónı. İráa wánjáadı sı bayı Yeésu noó-jo na bako ıdóm né, nge boóóóóı yi sısı: «Bııva níbaááwo sısı bawáazi uró feezıre wıre?» ¹¹ Yeésu woobúı we sısı: «Mídáa weení ge a fee kǵóom ge ıwená, nge fee umó waazála boóowó-daa feezıre wıre, ıdéndıń ıkálızı yi? ¹² Ngó uró wená fıóózıre bıcezı fee. Bilé né ǵédée Mará waava níbaááwo sısı bála kazóó ńbı feezıre wıre.» ¹³ Nna ge Yeésu woóóó abaaló umó sısı: «Fó nyánóónı.» İlé woóóó nóónı, nge nóónı waawáa ıbıı nyazi líını. ¹⁴ -dınáa waalıń ına né, nge boobó balá saáwóra ńńını báta balá na bako Yeésu né.

¹⁵ Yeésu waanı bilé né, nge waalıń ǵıdáare ǵımı ǵıdaa. Zamóó kóbońǵı woovu yi, nge waawáazi badaa wenbá rıńa bannyaadı né. ¹⁶ Nna ge waabası we sısı bekéyéle uráa ıtılı weení umó igée né ¹⁷ na bıka wentı Esáya waanǵmátı sısı:

^a 12:1 12.1 bilée cǵóo ge nyazi ńmaawó

18 «Isóo sɪsɪ: "Ibée méeḏee ɔwotá-dóo máádá malzɪ yɪ né, unáá máábá mozóólɪ, wénvɛɛzɪ kɔ méwénbiré, mándqúo méeḏee Kezeɲa ɪrɔ na iféeri zamóo wenbí buzuzée né. 19 Idánjaa yóóni, idóngoo, idángbáázɪ ilowú zamóo yaaduuzidé.

20 Idénbelí dɪgeré dɪngóódi né bɪka idándɪmí fitɪla kidéndqée kazóo né háli iyéle toovonúm idɪ,

21 Yiri báa wenkí wándqúo tamóo ɪrɔ né ikóódi"» né ikóódi.

22 Nge ɔɔɔgoná Yeésu ɪrɔ naáru zɪniwá wánbísíná yɪ njem na komóómɪja né. Wawáázɪ yɪ háli ulé wánɲmatí bɪka wánnáa né, 23 nge bulá zamóo rɪɲa bití kindóm sɪsɪ: «Bidekéee ceení ge ?» 24 Amá waaní bilé né, nge sɪsɪ: «Belizebúuli, zɪniwá-dée wúro ge ceení wónqɔɔnáa zɪniwá.»

25 Yeésu nyɪ bedée lomaazé né, nge sɪsɪ: «Laadóo wenká kadaá uráa wónyóo né, asée kɔɔyó. Téédɪ natɪrɪ yáa koobire neqere féyí dɪdaá uráa tánnu dɪmá ge dɪjɔɔo né. 26 A Sitáám wónqɔɔwɔs Sitáám, wónyóo idɪ nbulé, bínlám nɲínɪ na idée téédɪ ɪcɔo tudónyóm? 27 Nge a na Belizebúuli ge mós mónqɔɔnáa zɪniwá, mídée wanbaaráa ní? Na weení ge bóndqɔɔnáa tɪ? Míwánbaaráa tutɲa wángúo kɔ mídóm. 28 Amá a na Isóo-dée Kezeɲa ge mónqɔɔnáa zɪniwá, bínwɪlɪ sɪsɪ Isóo-dée kowuro-qɔɔ wáńdálɪ mílówótáá nbulé. 29 Yáa nɲínɪ ge naáru wánbuzɪ ɪsúo ɪrɔ ɪjɔɔo dóni né idée ɪkpóo ɪgbuná, a idafónbuzɪ ɪfóki dóni-dóo ɪmó. Asée wɔɔwókɪ yɪ na ɪbízɪ ɪkpóo ɪgbuná. 30 Weení ɪraavóo ma né iyéena ma, bɪka weení idánziná ma tuuzɪ né, wányaaazɪ ge.»

31 «Bɔɔɔzɪ ge ménveerim mí sɪsɪ bénjém uráa alahááci báa wenkí na kudóowo báa wenkí ge baadóo Isóo, amá weení waadóo Isóo-dée Kezeɲa ɔacɪrɪ-cɪrɪ ńga né, bedénjem ílé. 32 Weení waanmátɪ ɪyɪsɪná né, bénjém yɪ, amá weení waanmátɪ ɪyɪsɪná Isóo-dée kezeɲa né, bedénjem yɪ dɪúúlinya kɪna kidaá canfaná lááhira.

33 Naaní na ɪrɔ iyuú tɪwó bú kazóo ńní né, asée wooyú tɪwó kazóo ńgu. A tɪwó wánnyaaɪ, kibiya dɔɔɔ kodondunáa ge. Tɪwó-dée biya ge bándlɪlɪ na kɪ. 34 Míi ɔɔzá ana! Mínlám nɲínɪ ɪbízɪ ɲmátɪ tóm kazóo ńdɪ bɪka mídáávé? Káma wenbí biizu wenbiré-dáa né ge ɔɔo wánɲmatí. 35 ɪrɔ kazóo ńní wánlɪzɪ wenbí bɪjɔɔo kazóo né ge wenbí ɪwená kazóo ńbí né bɪdaá, ɪrɔ kidavéénúu ɪlɪzɪ wenbí bɪdaavé né wenbí ɪwená bɪdaavé né bɪdaá. 36 Ménveerim mí sɪsɪ: Tóm fúúdi wíre, ɪráa wándɪnáa bonóózi tóm-bú tɪte ńní weení baanmátɪ né. 37 Káma wentí rɪɲa nyáánmátɪ né, tunaa sɪ bafusoná na nya na bedéézi nya yáa bakɔ nyóódom.»

38 Nna ge Mará wɪlɪqáa nebere na wɔɔdó Yeésu sɪsɪ: «Kóɔoní, dɔɔɔolée nlá dɪa maamáaci nakírɪ.» 39 Yeésu woobúsi we sɪsɪ: «Zaamááni kɪna kidée uráa badaavé bɪka badánzumná Isóo riké né, bónbɔɔzɪ sɪsɪ bála maamáaci, amá Inúusa-dée ńgi baasi badádanáa nakírɪ. 40 Káma ńɲɲnáa Inúusa waalá wé náádóozo nuvoowú na ɪdaawó tɪńde kóɔoníde loódi-dáa né, bulé dɔɔɔ ge sɪ ulá wé náádóozo nuvoowú na ɪdaawó ade laadóo-dáa. 41 Tóm fúúdi wíre Niníivi téédɪ-dáa ɪráa wángorúona zaamááni kɪna kidée uráa bakɔ bódom, káma Niníivi ńba waalá túúbá bekée balakási saátɪ wenkí baaní Inúusa-dée waázɪ né. Ngó sinje-dáa, naáru we cé waagɪlɪ Inúusa. 42 Tóm fúúdi wíre, Sebáa laadóo-dée wúro aló wángorúona zaamááni kɪna kidée uráa, ɪkɔ bódom káma waagálíná dɔo bolíni ɪkóni iwélési wúro Sulemáana-dée áséńsí. Ngó sinje-dáa, naáru we cé waagɪlɪ Sulemáana.

43 A Zíini waalɪ ɪrɔ ɔ, kɪnbodé ge kɪngabúsi dɪdáare wɪlɪɲa ńde-dáa kɪnjáádɪ yaaveezidé, amá kidónyúu. 44 Nna né kindóm sɪsɪ: «Mánbúsi méeḏee dɪána wenká máagálɪ kadaá né.» A kɪdála ge kɪmɔɔná ke naáru féyí kadaá, bángbári ke ɔɔnyóózi, 45 ńna né kɪnbodé kɪkájáa zɪniwá lobe tigidaavééniti waagɪlɪ kɪnɪ né, na tɪkóni tɪsúu ńna. Bɪgedɛɛzɪya, ɪrɔ ɪmó idée kidaavééniti wángulɪ kaɔaa ńdɪ. Bulé ge zaamááni kɪna kidée uráa kidaavéénáa sɪ betená.

46 Yeésu bamáa zamóo ɲmatɪnáa ge ɪɔɔo na igoobíya baadála bazɪńée asɔ bánjáádɪ sɪ banmatɪná yɪ. 47 Nna ge naáru wɔɔdó Yeésu sɪsɪ: «Bee ngɔɔ na ngoobíya bazɪńée asɔ ɔɔɔolée sɪ banmatɪná nya.»

48 Nna ge Yeésu woobúsi weení waanmatɪná yɪ né sɪsɪ: «Weení ge mɔɔɔo? Wenbá ge mogoobíya?» 49 Nge waawɪlɪ wanbaaráa na ɪnóóni ɪtɔ sɪsɪ: «Bee mɔɔɔo na mogoobíya. 50 Weení ɪrɪɲa wánlám majaa ɪwe ɪsódáá né ɪzɔólɪm né, ulé ge mogoobú aló yáa abaaló yáa mɔɔɔo.»

13

¹ Búdée wíre ñm, nge Yeésu waalí ñaána-daá íbó ɛ́ɔ́ ɛ́wé kóboríde-jó sɛ́ ɛ́wíwí uráa Isóo-dée tóm. ² Nge zamóo kóboríngɛ́ waalára kumɛ́nɛ́nɛ́ ɛ́n hálɛ́ biyyéle ɛ́kpa kpííroo-daá ɛ́ɔ́ɔ́ bika zamóo sínyé ɛ́lím nɔ́o-nɔ́o. ³ Waawíwí zamóo kum tómwá ñabata na tóm-geezire. Nge woóɔ́o we sɛ́sɛ́: «Wíre ge uró naáro woobó ɛ́wóo-daá kúdíúdí larí^a. ⁴ Wánlarí né, nge natírí waazála níbááwo-níbááwo, nge símsi woogóni sídí tɛ́. ⁵ Natírí waazála bó-daá lénlé téédí tɔ́ɔ́o né, nge tujánɛ́ tɛ́nyo káma téédí telím. ⁶ Wísi woogóni sísáa né, nge biɛ́nyóo tɛ́, nge tɛ́wíwí káma wóózi tafíya. ⁷ Kúdíúdí natírí waazála ɛ́wóɔ́ɔ́zi-daá, nge ɛ́wóɔ́ɔ́zi waabí tɛ́nyoó tɛ́. ⁸ Natírí waazála téédí kazóo nídi-daá. Nge tɛ́lé tɛ́ɛ́ɔ́ bíya; nakírí nɛ́nɔ́wá, nakírí níidóozo nakírí ɛ́wóɔ́ ákóosaaláa.» ⁹ Nge Yeésu waadási sɛ́sɛ́: «Weení ɛ́wená nɛ́gbamíni né, ínu.»

¹⁰ Nna ge Yeésu-dée woogóúúu ɛ́jɔ́ bɔ́bɔ́zi ɛ́n sɛ́sɛ́: «We-ro ge nyánɛ́matínáa uráa na tóm-geezire bilé?» ¹¹ Nna ge Yeésu woobúsi we sɛ́sɛ́: "Mínyóo né, Isóo waava mí sɛ́sɛ́ ítíli ɛ́dée -dée ásíiri, amá belé né ɛ́dafa we kí. ¹² Káma weení ɛ́wená né, bándasi ɛ́n na iyyú bíbá bíɔ́o; amá weení ɛ́wéyína né, bénléé ɛ́kɔ́yóo wenká ɛ́wená né. ¹³ Wenbí boro mányɛ́matínáa we na tóm-geezire né ge sɛ́sɛ́ bebeéna amá badánnaa; bénwelesí amá badánnu cánfána baní bugutoluú. ¹⁴ Bɛ́lɛ́ bilé ge na wentí Ezáya waanmáti sɛ́sɛ́: «Mínbá iwélesi amá mídánnu, mínbá íbéém amá mídánnaa

¹⁵ káma zamóo kɛ́na kiwenbíre waagbízi, baabísi nɛ́gbáɔ́ni-dúná boovu baazá na bákána na baazá yáa banúná banɛ́gbamíni na bitekiná bewenbé balá tuúbá na melé we» né ikóódi.

¹⁶ Buga mínyóo né, muna weenbí-níni dúnáa, káma mízá wánnáa bika mínɛ́gbamíni wánnú. ¹⁷ Ménveerím mí toovonúm sɛ́sɛ́ ñabata na uráa ñabata boovu Isóo na toovonúm né ɛ́wóɔ́ɔ́li sɛ́ bana wenbí míbeéna ɔ́ɔ́ né, amá badana; baní wentí mínnú ɔ́ɔ́ né, amá badaní.

¹⁸ «Bilé né, iwélesi unú quurú umó ɛ́dée tóm-geezire kutoluú. ¹⁹ Wenbá bannú -dée tóm bika badánnu tigutoluú né ɛ́wóo ge nyazi níbááwo-níbááwo lé kúdíúdí waazála né. Sítaáni wóngóni ge ɛ́kpezi wenbí boóúu bewenbé-daá né. ²⁰ Weení wánnú Isóo-dée tóm na ɛ́cáɛ́ umó tɛ́ na wenbí-níni né ɛ́wóo ge nyazi bó-dáa lénlé kúdíúdí waazála né. ²¹ Amá wóózi féyí né, tidénleerí. A bigéé nɔ́wóya yáa fúkúmsi waadála ɛ́n Isóo-dée tóm-ro, wánbisi ɛ́wóó. ²² Weení wénwelesí Isóo-dée tóm na iyéle quúúlnya lomaazé na ɔ́óle-dée ayíla ɛ́nyoó tɛ́ bika ɛ́dánɔ́o bíya né ɛ́wóo ge nyazi ɛ́wóɔ́ɔ́zi-daá lénlé kúdíúdí waazála né. ²³ Wenbá bannú Isóo-dée tóm bika bannú tigutoluú né ɛ́wóo ge nyazi téédí kazóo nídi wentí-daá lénlé kúdíúdí waazála né. Boro ge wánɔ́o bíya; naáro níwówá, naáro níidóozo, naáro ákóosaaláa.» ²⁴ Nge Yeésu wéedékeézi we tóm natírí sɛ́sɛ́: «Íbéé wenbí bénggeezenáa né: Író naáro woóuná kúdíúdí kazóo nídi ɛ́wóo-daá. ²⁵ Wíre nuwoowú uráa ríɛ́ wónɔ́m né, nge uró umó íbáɔ́a wóogóná nyídi tɛ́tɛ́ nídi ɛ́wóo ɛ́lé ɛ́dée bilé-daá ^b bika ɛ́dée. ²⁶ Kíɔ́jidi wóonyo bíɔ́o bíya né, nge nyídi tɛ́tɛ́ nídi ɛ́wóo wáɔ́o tɛ́lɛ́. ²⁷ Nge ñaána-dóo-dée bɔ́wɔ́tá-dúnáa wóogóni bɔ́tɔ́ ɛ́n sɛ́sɛ́: «Kóborí mányɛ́ sɛ́sɛ́ kúdíúdí kazóo nídi ge nyóóúúu nyóvóo-daá ya. Le ge nyídi tɛ́tɛ́ nídi waalúná?» ²⁸ Nge woobúsi we sɛ́sɛ́: «Íbéé naáro waalaná bilé.» Nna ge ɛ́dée bɔ́wɔ́tá dúnáa sɛ́sɛ́: «Bilé né nyóɔ́olée sɛ́sɛ́ ɔ́jibó ɔ́kpezi nyídi tɛ́tɛ́ nídi tɛ́m?» ²⁹ Nge ɛ́lé sɛ́sɛ́: «Aayí, íkókó ɛ́kpezi bíkpedína kíɔ́jidi. ³⁰ Iyéle buríɛ́a búbí hálɛ́ kóm sáati. Sáati kum, ménveerím komɔ́a sɛ́sɛ́: "Ígó nyídi tɛ́tɛ́ nídi ífókí na ɛ́wóo tɛ́ ními, buga bilé né, a míígo kí bíté, iboná kí íbíri mégbewú-daá."»

³¹ Nge Yeésu waadánmáti we na tóm-geezire neɔ́ere sɛ́sɛ́: «Íbéé wenbí bénggeezenáa né: kaalí banínáyóo bú uró wóogbóo ɛ́díúu ɛ́wóo-daá né ge^c. ³² ɔ́óziwá bánvarím né-dée bíya-daá, ɛ́geé kúmúu ge, amá a wóonyo, na íbisi tikini-daá tikú kóboríngɛ́ hálɛ́ símsi wóngóni síngáa sídée ɔ́ndéla kúdee wílaázi-daá.» ³³ Nge Yeésu waadánmáti we na tóm-geezire neɔ́ere sɛ́sɛ́: «Íbéé wenbí bénggeezenáa né: kɔ́jɔ́o ge nyazi faadínɛ́ aló wóogbóo ifuudíná kpónó molóm agúwee natúdoozo nge bugba kazóo né ge.»

³⁴ Na tóm-geezire ge Yeésu waanmátná zamóo tómwá tɛ́na turíɛ́a. Ídanmáti natírí bídekée na tóm-geezire ³⁵ na bika wentí waanmáti sɛ́sɛ́:

^a **13:3** 13.3 Bɛ́jɔ́o ge nyazi ɔ́dée cé bánlarí nmaawó fɔ́o-daá né ^b **13:25** 13.25 bilé ɛ́wóo ge nyazi nmaawó, bánvarím kí Israyéli laadóo-ro, kúná bánlanáa kpónó molóm ^c **13:31** 13.31 Tɛ́wóo bú weení ɔ́jɔ́gbóo ɔ́kkeezínná banínáyóo né, Israyéli bíya-dée, ɛ́dée tikú ge bánnyáa sɛ́sɛ́ Senevéé.

«Mónvulúu mónóó maḡmatná we na tóm-geezire.

Mónbówóó wentí tumósée ɔoo baalá djuúlinya» né ikóódi.

³⁶ Nge Yeésu weeyéle zamóo idée ɔaána. Nge woogóóduu ijó botó yi sɔsɔ: «Itzi ɔáa foó-daa nyíidi tite ndi-dée tóm-geezire kutoluu.» ³⁷ Nge woobúsi we sɔsɔ: «Weení woodjuu kúduúdi kazóo ndi né ge, ³⁸ foó ge djuúlinya. Kúduúdi kazóo ndi ge wenbá badúná né. Nyíidi tite ndi ge wenbá bovoó kidaavéenuu né. ³⁹ Ibéré weení woodjuu nyíidi tite ndi né ge. Kóm saáti ge djuúlinya-dée koróo. Buga komɔáa ge. ⁴⁰ Nḡnnaa bánlizi nyíidi tite ndi na bosó ti nimini né, bilé ge si bilá djuúlinya koróo. ⁴¹ wéngediríi idée malaáyikawá balzɔ́ idée kowúrúó-daa wenbá rɔ́na bényélii baranáa wánlám alahaáci né na wenbá rɔ́na bánlám bidaavé né ⁴² na boló we nimini kóboní-daa, rɔ́na ge bényii balá manyi lé. ⁴³ Bidée saáti kum né, toovonúm-dináa wéngéé nyazi wisi bilé bajaa-dée kowúrúó-daa. Weení iwená nḡbamini né, íni.

⁴⁴ ɔóó ge nyazi ɔóóle baamósi ɔe foó-daa ge naáru waalí ɔuro né; ilé ɔoɔo wándamósi ɔe ge na nḡnnaa bijóo yi niini né, wónbode iyá wenbí rɔ́na iwená né na umó foó keni. ⁴⁵ torojóo ge nyazi béédéere-dóo weení wánjáadi kejiɔ́na kazóo rɔ́na né. ⁴⁶ Wooyuu liide-boné keji-bú né, nge woobó iyá wenbí rɔ́na iwená né ibó umó yi.

⁴⁷ torojóo ge nyazi biruu bónlóo tenkú-daa na kikóbuu tiiná ndi-rídi né. ⁴⁸ A tiiná woozu biruu, na banára ki balúná kpaam-ro, na balzɔ́ tiiná kazóo rɔ́ná baɔo ɔokini-daa na bebédjé weená avéyina fózire né. ⁴⁹ Bilé nóó ge si bilá djuúlinya koróo. wánɔ́so balí na bata balzɔ́ toovonúm-dináa foóso, badaavé né foóso, ⁵⁰ na boló badaavé né nimini kóboní-daa. Nna ge bényii balá manyi lé.

⁵¹ Nge Yeésu woobóózi iwanbaaráa sɔsɔ: «Míini wenti rɔ́na máanmati ɔó né tigitoluu?» Nge belé boobúsi yi sɔsɔ: «Ín.» ⁵² Nge Yeésu woódoó we sɔsɔ: «Mará wihɔ́dó weení baawili yi -dée tóm né ɔóo ge nyazi ɔaána-dóo weení wánlizi idée ɔóóle-daa kifábi na kúnbí né. ⁵³ Yeésu waanmatiná tóm-geezire tómwá tuna bité né, nge waalí didáare ɔ́m ɔ́daa. ⁵⁴ Nge weedéé téédi wenti-daa woójóo ibí né; nge wánwili uráa Isóo-dée tóm bedée -daa. Nge bulá belé bíti bónóm sɔsɔ: «Le ge wooyúna asénsi na maamáciwá tuna? ⁵⁵ Manyi sɔsɔ káfiiná biyaaló nbulé? Manyi sɔsɔ igoo ge Maryáma bika igoobiya ge Yaakúbu na Isifu na Símóóni na Yuudée ge? ⁵⁶ Manyi sɔsɔ ɔána igoobiya aláa rɔ́na ge cé ya. Nge le ge umó wooyúna buna birɔ́na?» ⁵⁷ Nge bedée hanyi Yeésu né woódoó we níbaáwo sɔsɔ bafa yi toovonúm. Nna ge Yeésu woódoó we sɔsɔ: «Bánvaa girímá báa lé, asée idéédi na ɔaána-daa baasi ge bēngbenáa yi.» ⁵⁸ Téédi tum tidaa, Yeésu talá mamáciwá ɔabata káma badafa yi toovonúm.

14

¹ Bidée saáti kum, Eróódi^a weení wéngjé kowúrúó Galílee né waanú bánḡmatí Yeésu-dée tóm. ² Nge woódoó idée bowotá landáa sɔsɔ: «Író ceení ɔó, Yaayá ge. Weevé ɔ́ɔáa lowótáa-ro ge iwená yiko wánlám mamáciwá.» ³ Wúro waamáazi bilé káma waavónyélii bakpa Yaayá baɔo yi agbaran-gbára boto sáraka; káma Wúro Eróódi woogbóo igoobú Filiipu ɔeéló né, ⁴ Anɔ́ébi Yaayá woódoó yi sɔsɔ: «Ndómóná nlá bilé.» ⁵ Wúro Eróódi woódoó si ɔko yi, amá wánni zamóo nundáare, káma kulé kiiɔ́ézi sɔsɔ Yaayá kée ge. ⁶ Ngó nbéém né, Wúro Eróódi-dée lórusó wíre toozí-dée jingáari wíre waadala né, nge weelée waabáa zamóo bayáa ki ɔ́ina né kuzá-daa. Idée báare waalá wúro kazóo. ⁷ Nge Eróódi woodjuuná sɔsɔ báa we ge woobóózi, umó wánvaa yi. ⁸ Bináa bú igoo waadási yi tóm sɔsɔ ito sɔsɔ: «Fa ma cé Yaayá kojoo télélé-daa.» ⁹ Wúro laakáari waagoró. Amá nḡnnaa woodjuuná zamóo bayáa ki ɔ́ina né ɔ́a-daa né, waava wéde sɔsɔ bókoóná aléere Yaayáa kojoo. ¹⁰ Nge weediri bekéje Yaayá kojoo sáraka-daa. ¹¹ Bwoogóná kojoo télélé-daa becéle aléere, nge ilé wooboná ki icéle igoo. ¹² Nge Yaayá-dée woogóni bokpóo idonóó bebi; nge boobó bekéveri Yeésu.

¹³ Yeésu waanú tóm tum né, nge woogbóo kpírusó idée faɔ́ama-daa igojóoó ulanáa iráa bolini. Zamóo waanú bilé né, nge kulí téédíwá-daa kifu yi. ¹⁴ Yeésu weedi kpírusó-daa né, nge waana zamóo kóboni. Nge kidee tóm waalá yi konyom. Nge waawáazi bedée kodonduná. ¹⁵ ɔaanɔ́na waalá né, nge Yeésu-dée woogóduu ijó botó yi sɔsɔ: «Dójóna téédi bolini ngó kɔ́ɔáni, bilé né feeri zamóo kidee tee-biizi-daa kɔ́kámó kidiim kidj. ¹⁶ Amá Yeésu woobúsi we sɔsɔ: «Bidobóózi sɔsɔ bobó ɔeeli, miditɔ́na ɔva we kidjim beji.» ¹⁷ Nna ge belé boódoó yi sɔsɔ: «Kpónówá natónówá na tiiná náale ge ɔójó cé.» ¹⁸ Nge Yeésu woódoó we sɔsɔ: «Igoná ma Kpónówá natónówá na tiiná náale amó cé.» ¹⁹ Nge waava wéde sɔsɔ zamóo ɔ́óó ade nyíidi-ro. Nge woogbóo Kpónówá natónówá na tiiná náale amó, ɔ́sá Isóo buró. Bilé bowóro ge weebelí kpónówá, ɔkpóo ti icéle batára

^a 14:1 14.1 Eróódi ceení ge bánvaa sɔsɔ Antipási, uja tóm ge baagánmati kojoo 2.1-daa.

zamóo. ²⁰ Baríja boodóo bofóo. Foolási suga woódóozi né woozu dɔkɪni fuú na natíle.

²¹ Abaaláa nyazi míli nɔ́nɔ́wá bulé weedji ná kídjím bumí, ngó badakála aláa na biya.

²² Bilé bujáján bowóro ge Yeésu waajáári sɪsɪ bákpá kpíírúó-daá bete umó níbaáwo

betesuná foolóo kuganáa. Bidée saáti né, umó iyéle zamóo iya dāmá. ²³ Weeyéle zamóo

iya dāmá bité né, nge waagba búó-daá sɪ isólo Isóo. Kúɔ́áani né, iwe nína iriké.

²⁴ Kpíírúó wánláná laadóo bolini ge lím wángurúó binyóo kɪ, káma fefelimá wónyóo kɪ.

²⁵ Asobáa ge Yeésu woogóni iwanbaaráa-jó wáanganɔ́jé luré kóbońɔ́ɔ-ɔ. ²⁶ Wanbaaráa

waana yi wáanganɔ́jé lím-ɔ né, nundááre waazúo we bóndóm sɪsɪ: «Asínálí ge.» Nge

baabáázi agogo. ²⁷ Nna-nína Yeésu woódóo we sɪsɪ: «Ídɔ́kɪ mídi, móó ge, íkání nundááre.»

²⁸ Nna ge woódóo yi sɪsɪ: «Ǽádúo a toovonúm nyánaábílé, fa ma níbaáwo manóm lím-ɔ

mɔngóni nyóó.» ²⁹ Nge Yeésu woódóo yi sɪsɪ: «Kɔni.» Nge waalí kpíírúó-daá, wánnɔ́jé

lím-ɔ wéndɔ́ɔ Yeésu-jó. ³⁰ Amá waana fefelimá-dée dóni né, nge nundááre waazúo yi.

Nna ge waabáázi lím-daá tím. Nge woogóo sɪsɪ: «Ǽádúo, lee ma.» ³¹ Nna-nína ge Yeésu

woolo nótúni ídɔ́kɪ, nge woódóo yi sɪsɪ: «Nyédée toovonúm fáa tođóo, ngbaalá nyálá

sika?» ³² Baabisi bakpa kpíírúó-daá né, nge fefelimá waazála. ³³ Nge wenbá bowe

kpíírúó-daá né boogúu yi téédí botó sɪsɪ: «Toovonúm ge, nyóó ge.»

³⁴ Beedési luré kóbońɔ́ɔ bité né, nge beedí Genezaréti téédí-daá. ³⁵ Téédí tumí tidaá

uráa waadulí yi, nge beegili beféeri uráa farándí kumí kiríja kidaá, nge boogóná yi

kodondunáa ríja. ³⁶ Nge baavini yi sɪsɪ iyéle kodondunáa itekiná báa ídée tóko njóóre

riké. Nge wenbá baríja beedekiná né, baawáa.

15

¹ Bilé bowóro né, nge na waaluná Yerusalém bokóni Yeésu-jó, nge boobóózi yi sɪsɪ:

² «Ngbaalá ge nyédée tónvúu caajaanáa-dée taáɔ? Káma badánzam banóózi naaní

bedji kídjím.» ³ Yeésu woobúsi we sɪsɪ: «Mínyóo ní, we-ɔ ge mínyisunáa Isóo-dée Mará

mídee taáɔ-ɔ?» ⁴ Káma Isóo woódóo sɪsɪ dɔɔzi ngoo na njaa, nge woódótóm sɪsɪ weeni

waalá igoo yáa ijaalá né móóna bako yi. ⁵ Amá mínyóo mímóm sɪsɪ: «A naáru woódóo

igoo yáa ijaalá sɪsɪ: wenbí máází sɪ malá nya kojoo wo na busuná nya né, móógbóo bí malá

Isóo saróo, ⁶ bidokúti búbóózi búdúo ídɔ́ózi ijaalá. Bilé ge míídee caajaanáa-dée taáɔ-ɔ

mínjoolí Isóo-dée tóm. ⁷ Munáávikíwá, Esáya wená toovonúm waavóndóm míró sɪsɪ:

⁸ «Na ntotóni ge zamóo kuna kínyaanáa máyíɔ,

amá kiwenbiré ɔóo na ma bolini,

⁹ Faala ge bánlám sɪsɪ bénzeé ma

káma wentí bánwílí né kée uráa-dée Mará ge.»

¹⁰ Nge Yeésu waayáa zamóo itó kɪ sɪsɪ: «Iwélesi uní kazóo. ¹¹ Bidekée wenbí bínzúo

uró nɔ́o-daá né wényellí kɪ, amá wenbí bínlí unɔ́o-daá né ge.» ¹² Nge Yeésu-dée

woogóduu íjé botó yi sɪsɪ: «Nyáádílí sɪsɪ wentí nyáánmáti né tígósi laakáári?» ¹³ Nge

woobúsi we sɪsɪ: «Tiwó wenkí ríja majaa weení iwe né tođúu kɪ né, béngbezí kɪ.

¹⁴ Iyéle we, njema wéngeti kɔ njema. Ngu bilé ge a njem wéngeti kɔ njem, belééní

bánzáli boowó-daá.»

¹⁵ Nna ge sɪsɪ: «Ízɪ dāa tóm nyéégéézi tɪ dɔ́ né tigtoluu.» ¹⁶ Nge Yeésu sɪsɪ: «A bilé

mínyóo dɔ́dɔ́ mívéyina tɪlí dɔ́dɔ́? ¹⁷ Mísi sɪsɪ wenbí ríja bínzúo nɔ́o-daá né, bindím

lóódi-daá ge na bulí bidée dɪyáásó-daá? ¹⁸ Amá wenbí bínlí uró nɔ́o-daá né wánluná

wenbiré-daá ge. Nge bilé bínýellí kɔ ge uró féyí daci-ɔ. ¹⁹ Bilé né wenbiré-daá ge

lomaazé tte nna wánlunáa: bee uráa kóo, uró ílí iwaaló yáa ídɔ́eló wóro, wasángariti,

ɲmulím, seriya tte nígi, na uráa tóódi. ²⁰ Wenbí bínýellí uró féyí daci-ɔ né nblé.

Amá uró ídɪ kídjím idasám unótúni ténýeli idánlam daci-ɔ.»

²¹ Yeésu waalí nína né, nge weedé Tiiri na Sidóni farándí. ²² Nge Kanáani aló naáru

iwe farándí kumí kidaá né woogóni íjé wóngóo sɪsɪ: «Ní mágonyóm Kóboni, Dáwóɔ

. Zíini ibaná kíjjaari médée aléere.» ²³ Amá Yeésu tobúsi yi báa tóm-bú. woogóduu

íjé né, nge belé boodóo yi sɪsɪ: «Doo yi, káma ivóo dāa wánjaari dāa na agogo.» ²⁴ Nge

Yeésu woobúsi sɪsɪ: «Tudélém né tiriké turo ge beegédiri ma.» ²⁵ Amá aló ceeni woogóni

isóm waazá-daá ifini yi sɪsɪ: «Ǽádúo, lee ma» ²⁶ Nge Yeésu woobúsi yi sɪsɪ: «Bivéyí

kazóo sɪsɪ bokpóo biya-dée kídjím boló fáa-biya.» ²⁷ Nge aló sɪsɪ: «Toovonúm ge, amá

fáa-biya wánjalaazí ɔ́kɔ wenkí kɪnlí sidunáa-dée tébiri-ɔ bínzáli né síndjii.» ²⁸ Nna ge

Yeésu woobúsi aló umó sɪsɪ: «Ǽógóo nyédée toovonúm fáa woódóo. Isóo ífá nya wenbí

nyóózóóli né.» Sáati kumí nótúni dɔ́dɔ́ ge ídée aléere waawáa.

²⁹ Bilé bowóro né, nge Yeésu waalí nína ídée Galilée luré kóbońɔ́ɔ-jó. Nge waagba

búó-daá ití ɔ́óo. ³⁰ Nge zamóo kóbońɔ́ɔ woogóni íjé kígána novó-dunáa na njema

na wenbá biilí we né, na komóómúsi na kodondunáa nebére dɔ́dɔ́. Nge boogóná we

basí Yeésu novó-jó. Nge Yeésu waawáázi we. ³¹ Bulá zamóo máádé kɪna komóómúsi

wánhmatí né, na biili we né baawáa né, na novó-dunáa wánnonjé bazııızéé né, na njema wánnáa né. Nge kiɔɔ́ɔ́zi Israyéélı-déé Isóo.

³² Nge Yeésu waayáa itó we sısı: «Zamóo kuna kijoóo ma konyómı, káma wé náádóózo nbiłé kiwe mójó né, ngó kınéyına nabóro sı kiđı. Mádánjaa monđo kı sısı kıkpe bıka kideđı nabóro, na kıkókkónı kiwı níbaáwo-daá.» ³³ Nge woobóózi yi sısı: «Lé ge dónyúuna kpónówá fađama kuna kadaá bıtála zamóo řınınáa kuna kiđı kıfóo.» ³⁴ Nge Yeésu woobóózi we sısı: «Kpónówá nřını ge miwená.» Nge boobúsi yi sısı: «Tıro lobe na tiıná yááwá cóko đó.» ³⁵ Nge waava wéđe sısı zamóo ıcóo ade. ³⁶ Nge woogbóo Kpónówá lobe tuı na tiıná amó. Waazá Isóo bıté né, nge weebelı tı ikpóo icéle iwanbaaráa batára zamóo. ³⁷ Barıřa boodóo bofóo. Foolası sıga wanbaaráa woobóózi né woozu đokını lobe. ³⁸ Abaaláa mıli nconáazá weeđı ná kiđım bunı, ngó badakála aláa na bıya. ³⁹ Yeésu weeyéle zamóo ıya đamá wóró né, nge waagba kpıřıřú-daá ıđeé Magadámı farándı-daá.

16

¹ na woogóduu Yeésu-jó sı bayı yi kodoká. Nge boodó yi sısı ıla maamáaci nakıřı kınwılı sısı Isóo-jó ge waagálıná né. ² Yeésu woobúsi we sısı: «A đanıřa waalá, mındóm sısı Isóodáa wénjém káma řmındı weezéé. ³ Bıka téeré né mındóm sısı: sinje isóodáa féyi đéyi-kéyi káma bıvóo bıyaajemáa. Bılé ge mınyı mınbeenáa isóodáa mındaazi saátıwá. Amá wentı tınlám leleedó né ge mıřı. ⁴ Zaaamáanı kuna kideé uráa badaavé né bıka bálnı Isóo wóró né bónboozı maamáaci. Amá Inúúsa-déé maamáaci baası badánnáa nakıřı.» Nge Yeésu weeyéle we řna ıđeé.

⁵ beedésti lıřé kóbońđe-déé fıúu lí řıřı-ro né, boozóo bođokpóo kpónówá. ⁶ Yeésu woodó we sısı: «Ílá laakáarı na na -déé faadıni bánvoodunáa kpónó né.» ⁷ Yeésu woodó bılé né, wanbaaráa waamáazi sısı bemı bođokpóo kpónówá-ro ge woodó bılé. ⁸ Amá Yeésu waadıli bedéé lomaazé. Nge woodó we sısı: «Mídéé toovomúm fáa tođóo, ngbaalá ge mıřı máazi sısı mıdókógbóo kpónówá-ro né ge. ⁹ Mıdánı tá kazóo? Mıyááđoozée kpónówá natónówá uráa mıli nconówá woodóo bıka né, na kpónó đokını nřını bıga ikpóo ikpedına né? ¹⁰ Yáa mıyááđoozée kpónówá lobe uráa mıli nconáazá woodóo bıka né na kpónó đokını nřını bıga ikpóo ikpedına né? ¹¹ Nřını ge mıdábıřı unı sısı bıdekéé kpónówá-déé-řdı ge mánřmatı saátı móóđó mı sısı ıla laakáarı na Farıřı-dunáa na Saduséé-dunáa-déé faadıni bánvoodunáa kpónó né?» ¹² Nna ge baanı sısı ıđotó sısı bála laakáarı na faadıni bánvoodunáa kpónó né, amá Farıřı-dunáa na Saduséé-dunáa-déé wentı bánwılı uráa né ge bálána laakáarı.

¹³ Yeésu waadála Sezaarée tééđı wentı wıro Filıřı waama tı né tıdeé farándı-daá né, nge woobóózi iwanbaaráa sısı: «Íráa-déé řmature-daá, weeni ge kéé.» ¹⁴ Nge belé boobúsi yi sısı: «Nebéře sısı nyóó ge , nebéře sısı , nebéře đođo sısı nyanaa yáa anđebıwá-daá naáro.» ¹⁵ Nna ge Yeésu woobóózi we sısı: «Mınyóo mıřı ní, weeni ge méğée?» ¹⁶ woobúsi yi sısı: «Nyóó ge , Isóo weezuú-dúo Bıyaaló.» ¹⁷ Nna ge Yeésu woobúsi yi sısı: «Sımóonı Inúúsa bıyaaló, nyóoyúú wenbi-nıni káma bıdekéé ıřó waawılı ná nya wentı nyáńřmatı tı đó né, amá majaa weeni tıwe isóodáa né ge. ¹⁸ Nge móó mınveerım nya sısı nyéğée Bóore ge, nge bóore đım đıřo ge sı mama médeé koduuzıya. Sım tıřıřa na bıdeé yıko bıdánbıřı bılá ke nabóro. ¹⁹ Ménjeliı nya -déé saářıwá. Wenbi sı nvokı bı ade laadóo-ro né bónvokı bı isóodáa, bıka wenbi sı nbóđı bı ade laadóo-ro né, bónbođı bı isóodáa.» ²⁰ Nna ge waabası iwanbaaráa sısı bekéféeri naáro sısı umó ge .

²¹ Sıná saátı kım ge Yeésu waabáazi wılı sısı bınbóozı umó ibó Yerúsalem una wahála đabata na sarası lanđaa kóbonáa na nóozı-daá, bako umó amá we náádóozo wıre umó wánbıřı ifé ılı ıřıđaa-daá.» ²² Nna ge waanára yi ılıná kpómóo, nge weegızıná yi itó yi sısı: «Isóo wénverıı nyóřó Đáđóo. Aayı wentı nyánřmatı đó né tıdónmconá nya.» ²³ Amá Yeésu weegézi ıdı né, nge woodó sısı: «Laná ma bolını Sıtáanı! Nyéğée ma kodoká ge mánıbaáwo-ro, káma nyólomaazé tekée Isóo-déé řıná, amá uráa-déé řıná ge agée.»

²⁴ Nge Yeésu woodó iwanbaaráa sısı: «A naářı soolée sı ifu ma, ikızı ıdı bıka ikpóo ıdeé đęni abelı akóo ikóvı ma. ²⁵ Káma weeni wánřáadı sı ıleé iweezuú né wénbedı kı, amá weeni wénbedı kı móróózi né, wóngoyúu kı. ²⁶ İřó ıđı đıúılınya řıřa amá ıbedı iweezuú né, we ge bıvóóřıře? Yáa we ge wánbıřı ıfere na umó iweezuú? ²⁷ Káma wángabıřı na řjaa-déé -daá ına ıdeé na ıfere báa weeni bıřıná wenbí báa weeni waalá né. ²⁸ Mınveerım mı toovonım sısı nebéře we cé, badánřmı naanı bana ıkónı nyazi wıro.»

17

¹ Wé loḡo wóró né, Yeésu woogbóo na Yaakúbu na igoobú Yoháani bobó bakpa búo kóboŋgi nakírí-ro boḡojoóo beriké. ² Baazá-daá rína ge Yeésu-dée yáási weegée, nge waazá-daá wéndée nyazi wísi bulé, nge idée kpíná izóóna né waavólo pári-pári nyazi ɔenyem. ³ Nge toozóóni waana na baadɔ balí bána Yeésu bánŋmati. ⁴ Nge woódo Yeésu sɔsi: «Dádóo, ɔédée cénjé cɔwóo wánlám kazóo. A nyózoolee, mónzuú kéfézi nasúdoozo cé: Nyóó kóɔmóo, Múúsa kóɔmóo, Eliya kóɔmóo.» ⁵ Ibamáa ŋmatre ge, ŋmunóo nakírí kɔnyelédjé né woovu boro. Nge baaní lowú nakírí ŋmunóo-daá sɔsi: «Ceení ge mebiyaaló weení máábá mozóólh yi né. Iro ge máádó médée soolím ríŋa. Inúna yi.» ⁶ Wanbaaráa waaní bulé né, nundáare waabá bulá we becé basála benyé íbá ade. ⁷ Amá Yeésu woogódúu bojó itekiná we itó we sɔsi: «Igoró nundáare íkalá mí.» ⁸ Baagósi ízá né, badana naáro, Yeésu riké ge baana. ⁹ Bówe béndím búo né, nge Yeésu waabási we sɔsi: «Ikeféeri naáro wenbí mítná cé né háh ífé ílí ísɔ́daa-daá.» ¹⁰ Nna ge wanbaaráa woobózi Yeésu sɔsi: «We-ro ge wánŋmati sɔsi aséé Eliya wángabási naaní?» ¹¹ Nge Yeésu woobúsi we sɔsi: «Toovonúm, Eliya wángabási na inyóózi báa wenbí.» ¹² Amá ménveerím mí sɔsi Eliya wángabási. Badatlí yi, nge baalaná yi wenbí bolowú fáa bí né. Bulé ɔɔɔ ge sɔsi una wahála bojó. ¹³ Nna ge wanbaaráa waadlí sɔsi -dée tóom ge wóndóm.

¹⁴ Yeésu na íwanbaaráa baadála zamóo-jó né, nge uró naáro woogóni íká íɔóná Yeésu ízá-daá itó yi sɔsi: ¹⁵ «Kóboŋi, ní mebiyaaló konyóm, kazáladéédí wená yi wényelém páá. Wándarazálí nimini yáá lím-daá. ¹⁶ Móógóna yi nyédée wanbaaráa, amá badabíízi bawáázi yi.» ¹⁷ Nna ge Yeésu sɔsi: «Zaamáani kuna kidée uráa badafa Isóo toovonúm bíka badaavé né! Wé ŋŋni ge móngúti mojóo míjó? Wé ŋŋni ge mógúti moɔɔki mí? Iɔóná ma bú ímó cé. ¹⁸ Nge Yeésu waagazi zíni kɔnjaari bú ímó né kicáŋ kulí uró, bú ícáŋ íwáa rína rína. ¹⁹ Nge wanbaaráa woogódúu Yeésu-jó bobózi yi bána yi beriké né sɔsi: «Ngbaalá ge ɔó ɔádábízi ɔɔɔo zíni kum?» ²⁰ Nge Yeésu woobúsi we sɔsi: «Káma mídée toovonúm fáa ɔɔɔo. Ménveerím mí toovomúm sɔsi a mídée toovonúm fáa waadála bánŋináyoó bú, míndóm búo kuna sɔsi kpezí nyádi cé ngózuu lí. Bílá bulé. Nabóro féyi mídánbuzi ílá né. ²¹ [Amá na solóndi na nɔo fákí ge bánbuzi boɔɔóna zíni ŋŋnára kuna.]

²² Boduuzée Galílee rína ge Yeésu weevéeri we sɔsi: «Bángbáa becéle uráa, ²³ belé bángóo yi, amá tóozo wíre wénvém ílí ísɔ́daa-daá.» Nna ge wanbaaráa waabá basóo kaanujá.

²⁴ Baadála Kapereunawóm né, nge wenbá bónbózi Isóo-dée ɔaána-daá liidee kóɔɔoye né boogóni bobózi sɔsi: «Mídée kóboŋi wánɔ́soo Isóo-dée ɔaána-daá liidee kóɔ, óoye?» ²⁵ Nge sɔsi: «Ín wénverí.» Waadála ɔaána né, nge Yeésu weede níbaáwo íbóózi yi sɔsi: «Simóóni, sɔsi wé ge nyánmaazínáa tóom tuna: Wenbá-jó ge ade laadóo-ro cé wúrowá wánmóo lanpóo? Téédí-biya yáa ígoma-jó?» ²⁶ Nge woobúsi sɔsi ígoma. Nge Yeésu sɔsi: «Bulé né bídekée ílási sɔsi téédí-biya ífere lanpóo? ²⁷ Amá na bóókóni biyéle bayísi né, bo ngóló kolóo lúré kóboŋde-daá. Fulú tírde kaɔaa ríde sɔsi nbúu ɔe né ɔinóó, nyánnáa liidee weená nóó bínbózi mána nya sɔsi ɔífere né. Kpoo ye nbó nvére mána nya.»

18

¹ Bídée saáti kum ge woogódúu Yeésu-jó bobózi yi sɔsi: «Weení ge kóboŋi -daá?» ² Yeésu waayáa bú naáro íkoná yi bolowótáá ³ itó we sɔsi: «Ménveerím mí toovonúm sɔsi a mídekée íbisi nyazi bíya, mídánzo -daá. ⁴ Bulé né, weení wánvoozi ídɔ nyazi bú ceení né, wónyúu kɔ kóboŋi -daá. ⁵ Weení waamo bú ŋŋnára ceení ígónɔi móróózi né, mádítuja ge waamo.

⁶ Weení ríŋa sɔsi iyéle bíya bana baava ma toovonúm né badaa naáro ílá alahááci né, a baadani bodóo lowú namíre kóboŋde bolo tenkú-daá, bojóo sónci. ⁷ Nbusú ɔamáa na nya ɔúúlínya, ŋŋnára nyénjéllí uráa wányísunáa Isóo né! Wenbí bínjéllí na uró íyísi né téndem ketengere, amá nbusú na weení wényéllí urówo íyísná Isóo né. ⁸ A bigée nyánóóni yáa nyánóvóre wényéllí kɔ ge nyányísunáa Isóo, ce ɔe nbéɔi bolini; káma bojóo sónci nzóo arjána-daá nóóni yáa novóre kóɔmíde féyi bíkulná nyánóózi lééní yáa nyánóvó lééní we bíka nzóo azáaba nimini ídánɔm ketengere né-daá. ⁹ A nyáázíre túná ge nyányísunáa Isóo, koori ɔe nbéɔi bolini; bojóo sónci nzóo arjána-daá na ízire kóɔmíde bíkulná alééní awe bíka nzóo ídánɔm ketengere né-daá.

¹⁰ Ílá laakáari. Ikékpéená bíya bemí badaa naáro, káma ménveerím mí sɔsi báa saáti wenkí bedée síŋée majaa weení íwe né waazá-daá ge. ¹¹ [Káma woogóni ge sɔsi ílee wenbá beedelém né.]

¹² «Mínmaazi sɔsi wé tóom tuna sɔsi megéézi mí tɔ ɔó né turo? A bigée sɔsi uró wená féení nunówá, nge tidaa kóɔmí weedelém, idényéllí nunówá kóɔmí féyi tuna búo-ro

idées ikájaa weení weedelém né? ¹³ Ménéveerim mí toovonúm sísti a bigée waana yi, idée wenbí niini fée kódom umó uró wánglú níunówá kódom fèyi tiganáa ríja tdetelém né. ¹⁴ Bilé dɔdɔ ge mijáa weení iwe isóódáá né tánjaa sísti biya beńi badaa báa kódom itelém.»

¹⁵ «A bigée ngoobú ^a waayisná nya, bo ijó nvéeri yi idée yisiti nyána yi míléení. A waanuná nya itisi sísti waayísti, nyaábísína yi Isóo-dée níbaáwo-daá. ¹⁶ Amá, a idanuná nya, kpoo uró kódom yáa nowóle ibó una yi. Nna né nyóoyúu seriya-dunáa nowóle yáa noodóozo unyóozí tóm nínunáa Isóo-dée tóm waanmáti né. ¹⁷ A weegizi idanuná we, feeri kristo-dée koduuziya, a bilé ge weegizi idanuná kristo-dée koduuziya, íbisi nya nyazi weení waasi Isóo né yáa tikée msooró. ¹⁸ Ménéveerim mí toovonúm sísti wenbí ríja si ífóki bi ade laadóo-ro cé né, bónvoki bi isóódáá, wenbí ríja si íbódi bi ade laadóo-ro cé né, bónbođi bi isóódáá. ¹⁹ «Máádási ménveerim mí sísti ade laadóo-ro cé, a midáa nowóle waalá noó kódomó, nge boobóozí báa wenbí, majaa weení iwe né wánvaa we bi. ²⁰ Káma lénlé iráa nowóle yáa noodóozo woodúuzi na máyidɛ-daá né, mówe bolowotáa.»

²¹ Nge woogódúu ijó íbóozí yi sísti: «Kóboní, a mogoobú wánýisná ma, boro nñini ge ménjém yi. Háli boro lobe yáa wé?» ²² Nge Yeésu woobúsi yi sísti: «Módótó nya sísti háli boro lobe, amá háli níidóozo na saaláa boro lobe.» ²³ Boroozi ge bénggezúnáa nyazi wúro weení waayáa idée bowotá-dunáa sísti bókóni batí umó kumé beedj umó né. ²⁴ Waabáazi né ge boogoná yi uró naáru ilé igumére kée liideé tutúuma. ²⁵ Ívèyina liideé si ífère kumére né, nge idée kóboni waava wéde sísti báya yi ina idéeló, na íbiya na wenbí ríja bowená né befère igumére. ²⁶ Nna ge bowotá-dóo weejé isála kóboni novó-daá idoná-ro wóndóm yi sísti: «Díná ma suúru, ménverí nya buríja.» ²⁷ Bulá idée kóboni konyóm, nge weejé yi igumére iyéle yi idée. ²⁸ Bowotá-dóo umó wánli né, nge waana idonunáa una we bánlám tuméré né badaa naáru, ilé weedj yi kumére liideé cókoyóo. Nge weegbi yi wánñmirí ilowú bika wóndóm yi sísti: «fere ma mágumére.» ²⁹ Nge idonđi weejé isála inovó-daá wánvini yi sísti: «Díná ma suúru, ménverí nya.» ³⁰ Amá ilé weegizi. Wooboná yi ge boto sáraka sísti aséé weevére umó igumére. ³¹ Idonunáa waana wenbí bulá né, belé baabá basóo kaanujá. Nge boobó beféeri bagóboni wenbí ríja bulá né. ³² Nna ge igóboni weeyéle bokoná yi, nge weevéeri yi sísti: «Nyégée bowotá-dóo kidaavéénúu; mééjé nya nyágumére duna díríja ge káma nyaávini ma sísti méje nya. ³³ Bidobóozí sísti nyóó dɔdɔ níni ndonđi konyoj nínunáa máánú nyágunyoj né?» ³⁴ Idée kóboni waabá iyée baaná. Nge weeyéle boboná yi sáraka bađo yi tumé dóni-dóni nna sísti háli ífère igumére ríja. ³⁵ Bilé dɔdɔ ge majaa weení iwe isóódáá né si ilá mí a bigée midáa báa weení tsrjem igoobú bitála iwenbiré-daá.

19

¹ Yeésu weedé tómwá tum wúlí né, waalí Galilée laadóo-daá idée Yuudée laadóo-daá na yorodáani buwá-dée fúu lí nǔ. ² Zamó kóboní woovu yi, nge waawaázi we nna. ³ Nna ge woogódúu ijó si bayí yi kodoká, nge bobóozí yi sísti: «Dédée Mará waava níbaáwo sísti uró idóo idéeló báa we ge waalá né boro?» ⁴ Yeésu woobúsi sísti: «Mídákála wentí baanmáa Isóo-dée tóm tákaridá-daá né ge? Baanmáa ge sísti: "Bigabaaziya aló na abaaló ge Isóo waalá we. ⁵ Nge woódó sísti: boroozi ge abaaló wánli igoo na ijaá bedée ina idéeló boóo, na beléni babísi tonsoó kódomó. ⁶ Nna né, bodokúti begée nowóle, amá tonsoó kódomó." Bilé né, uró ikátara wenbí Isóo waadá né.» ⁷ Nge wobóozí Yeésu sísti: «A bilé, wé roozí ge waazízi sísti a uró si ikizi idéeló, aséé weejéle yi wasíika kínwúlí sísti weegizi yi né?» ⁸ Nge Yeésu woobúsi we sísti: «Mídée wenbí-dóni-ro ge Múusa waava mí níbaáwo sísti ikizi mídée aláa. Amá bigabaaziya né bidekéé bilé ge bivónwe. ⁹ Ménéveerim mí toovonúm sísti a naáru woódóo idéeló bidekééna sísti aló waalí iwóroo ibó ina naáru bafni, nge woogbóo aló kifaló, waalá wásangariti.»

¹⁰ Nna ge Yeésu-dée wanbaaráa woódó yi sísti: «A bilé ge bijóo uró abaaló na idéeló bolowotáa, a uró tɔkpóo aló bijóo sóńci.» ¹¹ Nge Yeésu woobúsi we sísti: «Íráa ríja téndisi, asée wenbá Isóo waava we bidée yiko né. ¹² Íramáa nebère we bodokpóo aláa né, dɔo balorúo wíre ge bedekée abaaláa; nebère né iráa waalaná we; nebère né -ro ge baabísuná badí íramáa. Weení wéndisi tóm máanmáti ti dɔ né, itisi.»

¹³ Bilé bowóroo ge iráa woogoná Yeésu biya sísti itíni nóozí boro na isólo boro. Amá Yeésu-dée woódóo we. ¹⁴ Nge Yeésu woódóo iwanbaaráa sísti: «Iyéle biya ikóni mójó. Íkóto we níbaáwo, káma wenbá baalí we né badúná .» ¹⁵ Waadini nóozí boro bité né, nge waalí dídáare dím dídáa.

^a 18:15 18.15 baayáa koobúu cé dɔ né, weení nyána yi ađini kódomóo né ge.

¹⁶ Bulé bowóró ge abaaló naáro woogódúu ɔ́j ɔ́t ɔ́t ɔ́t sɔ́sɔ́: «Kóbóni, kazóo ńbí wenbí ge bínboozí sɔ́sɔ́ malá na moyuú weezuú kídéndemí né?» ¹⁷ Nge Yeésu woobúsi ɔ́t sɔ́sɔ́: «Wé-ro ge nyónboozí ma kazóo ńbí tóm? Kódomí ge kazóo ńíní. A nyózooléé nyúú weezuú kídéndemí né, la wenbí Mará woobóozí né. ¹⁸ Nna ge afobú umó woobóozí Yeésu sɔ́sɔ́: «Mará weená?» Nge Yeésu woobúsi sɔ́sɔ́: «Ndángóso ɔ́ró; nyána naáro qeelo yáa naáro waaló mídánvíní; ndánhímíú; ndánlɔ́tí seríya tite ńí. ¹⁹ Ɖu ngoo na njaa girímá na nzóólí nyórowó nyazi nyádítɔ́ya.» ²⁰ Nna ge afobú umó sɔ́sɔ́: «Máálá bulé umó buríɔ́ya. Wé ge bɔ́ga ma sɔ́ mádásɔ́ malá.» ²¹ Nge Yeésu sɔ́sɔ́: «A nyózooléé nzíízi buríɔ́ya bidaá, bo ńyá wenbí ríɔ́ya nyówéná né nva kadanborósi na nyúu d́óole isóódaá. A nyáálá bulé buté, na ngóni nvu ma.» ²² Afobú ceení waaní bulé né, nge waazóo kaanɔ́ya ídée defee káma íbá ígée d́óole-dóo.

²³ Nge Yeésu woódó iwanbaaráa sɔ́sɔ́: «Ménveerim mí toovonúm sɔ́sɔ́ bínlám káále na dóóle-dóo iyuú. ²⁴ Máádásɔ́ ménveerim mí sɔ́sɔ́ bivéyi raakúm káále sɔ́sɔ́ kisoona ɔ́wóo boyóo bitála d́óóle-dóo isóo -daa.» ²⁵ Wanbaaráa waaní bulé né, nge bɔ́bá bulá we bití: «Bulé né weení wónyúu ko léédí Isóo-jó?» ²⁶ Nge Yeésu weebéém we ɔ́t ɔ́t we sɔ́sɔ́: «Wenbí iráa tánbíízi né, bivéyi Isóo káále.» ²⁷ Nna ge woódó Yeésu sɔ́sɔ́: «Ɖóó d́éeyéle buríɔ́ya difú nya né, ńńíní ge d́éndenáa?» ²⁸ Nna ge Yeésu woódó we sɔ́sɔ́: «Ménveerim mí toovonúm sɔ́sɔ́ d́úúlinya kífalóo Isóo sɔ́ ílá né-daa, wónjowóo ídée asicé kowuro-gbelé-daa né, mínyóó wenbá míívú ma né d́odó mínjowó kowuro-gbelá fuú na náále-daa ifooná agó fuú na náále. ²⁹ Nge bulé ge weení ríɔ́ya weeyéle d́éézi, koobiya abaaláa, aláa, caáwo, kóowó, bíya yáa f́óo máyídé-ro né wóngoyúu bidée míńówá na ɔ́tási iyuú weezuú kídéndemí né. ³⁰ Amá d́abata wenbá leleed́o bedée ńíbaáwo né b́ngbiiri; b́ka d́abata wenbá beegbiiri leleed́o né, bete ńíbaáwo.»

20

¹ «Íbée wenbí b́nggeezunáa né: Ɖaána-dóo naáro waaluná tééré-tééré sɔ́ ɔ́cáa tume-land́aa balá ɔ́t tumére ídée víinyi^a f́óo-daa. ² Ína tume-land́aa baanmáti bisáa sɔ́sɔ́ wíre umó wénverí b́a weení wíre tumére líidee. Nge weeyéle bed́ee tumére lám víinyi f́óo-daa. ³ Tééré kéréfu kéeníire waadálí né, nge waana nebére d́odó bazííge wónóo-daa badánlamí neđére, ⁴ nge woódó we sɔ́sɔ́: Mínyóó d́odó íbó médeé víinyi f́óo-daa ɔ́kálá tumére. Ménverí mí wenbí bínboozí né. ⁵ Nge belé beed́ee. Idaawó na kéréfu natúdoozo d́aanɔ́ya waadálí né, nge waadálámí bulé nóó. ⁶ Ɖaanɔ́ya-ro kéréfu natónówá ge waadálí. Nge woódómooóná tume-land́aa nebére kadóo-daa. Nge woobóozí we sɔ́sɔ́: wé ro ge d́oo tééré mízííge ńna b́ka mídánlamí neđére? ⁷ Nge belé boobúsi ɔ́t sɔ́sɔ́: "Naáro ɔ́kpóo d́aa sɔ́sɔ́ d́ibo d́ilá ɔ́t tumére." Nge woódó we sɔ́sɔ́: "Mínyóó d́odó íbó médeé víinyi f́óo-daa." ⁸ Ɖaanɔ́ya waalá né, nge f́óo-dóo waayáa ídée tumé beeríró ɔ́t ɔ́t sɔ́sɔ́: "Yaa tumé land́aa b́ka njéle b́a weení ídée wíre tumére líidee. Baazíná wenbá biighiiriná we né b́ka ndezziná wenbá baaq́aa né." ⁹ Wenbá baabázi tumére d́aanɔ́ya kéréfu natónówá né boogóni. Nge baamo wíre tumére líidee. ¹⁰ Bɔ́dála wenbá baaq́aa né, bojóo sɔ́sɔ́ bánmóso b́cezi baaganáa, amá bení d́odó baamo wíre tumére líidee ge. ¹¹ Baamo ye né, bánhmuɔ́nnaa d́aána-dóo sɔ́sɔ́: ¹² "Bana d́o beegbiiri bókóni né, áwa kódomí ge baalá tumére, nge nyénverí d́óo wenbá d́áálá tumére na fifni wíre ríɔ́ya né d́ana we d́éyi-d́éyi?" ¹³ Amá d́aána-dóo woobúsi badaa kódomí sɔ́sɔ́: "Módomí módomíúli nya! Ɖáávonhímáti bisáa sɔ́sɔ́ wíre tumére líidee ge ménverí nya! ¹⁴ Mo nyédeé wíre tumére líidee b́ka ndée. Ménverí nyána tume-land́o méegbiiri mongbóo ɔ́t né d́éyi-d́éyi. ¹⁵ Bɔ́dafa ma ńíbaáwo sɔ́sɔ́ málaná médeé d́óole wenbí mózooléé né? Yáa máálá waaganáa kazóo né ge nyánlí sóózi?" ¹⁶ Bulé ge wenbá beegbiiri né bóngóni bete ńíbaáwo b́ka wenbá beede ńíbaáwo né bekpíiri.»

¹⁷ Yeésu wángbáa Yerusalém né, nge waalízi fuú na nowóle f́oolóo ína we bánnonjé b́ka wénveerim we sɔ́sɔ́: ¹⁸ «Íwélesi ma kazóo, d́angbáa Yerusalém. Bángbáa becéle sarásɔ́ land́aa kóbónáa na na bako ídom bótó sɔ́sɔ́ bákó ɔ́t ¹⁹ na bókpoó ɔ́t becéle wenbá baasi Isóo né sɔ́sɔ́ bánmóɔ́ ɔ́t, bamá ɔ́t, baká ɔ́t d́éni abelí-akóo-ro, amá wé náádóozo wíre ífé ɔ́t ɔ́t ɔ́t d́aa-daa.»

²⁰ Nna ge Zebedée biyaalunáa ɔ́wóo woogódúu Yeésu-jó ína ibíya. Nge woózóm waazá-daa sɔ́ ɔ́bózi ɔ́t nabóro. ²¹ Nge Yeésu woobóozí ɔ́t sɔ́sɔ́: «Wé ge nyózooléé?» Nge woobúsi ɔ́t sɔ́sɔ́: «Mózooléé sɔ́sɔ́ nyédeé kowúróo-daa, nyéle mébiyaalunáa nowóle bana badaa kódomí ɔ́wóo nyánóóni kidjívú-ro, waaganáa nyánóóni ńbuvó-ro.» ²² Yeésu woobúsi sɔ́sɔ́: «Mísi wenbí múnboozí né. Mínbuzí unyóo wahála kagbóo wenká sɔ́ mɔ́nyóo ke né?» Nge boobúsi ɔ́t sɔ́sɔ́: «Ín d́ánbuzí.» ²³ Nge Yeésu woódó we sɔ́sɔ́: Mínyóó máwahála kagbóo, amá a bɔ́ga weení ɔ́wóo mánóóni kidjívú yáa ńbuvó-ro

^a 20:1 20.1 Víinyi kéé f́odóo b́annáa ke Israyéélí laadóo-daa né ge; kándóo sékíra ge, b́ka bánlanáa kebiya solóm.

né, bidekéé mósó mánváa ko bulé bidée adá. Wenbá majaa waagbíri ye ísú né ge sí bafa ye.»²⁴ Wanbaaráa fuú baaganáa waaní wentí nǎwóle bana bǎnǎwózi né, nge beeyeená we baaná.²⁵ Amá Yeésu waayáa we itó we sí: «Mínyí bulé sí yíriwa-dée wúrowá wánnaazi bedéédí-daa uráa ge na bedée yíko bika kǎbǎnǎa belé bǎnwílí we boǎóni.²⁶ Amá mínyósó né, bidebǎwózi bulé mílǎwótáa. Hǎlí a bigée sí mídáa naáro soolée íbísí kǎbǎnǎ mílǎwótáa, íbísí mídée bǎwotá-dó, ²⁷ bika a mídáa naáro soolée íbísí kaǎaa ríni, íbísí mídée yoní.²⁸ Bulé ge tokóní sí balá yí bǎwotá. Amá wǎogóní ge sí ulá uráa bǎwotá bika íkpóo iweezuú íférená uráa zamóo-dée kumére na boyuú léédí.

²⁹ Baalí Yerikóo téédí-daa né, zamóo kǎbǎngí woovu Yeésu. ³⁰ Njema nǎwóle cǎoó níbǎáwo-jó ge baaní sí Yeésu wéndee ku né, nge baabáazi agogo sí: «Kǎbǎnǎ, , ní dǎgonyóm.»³¹ Nge zamóo wǎndǎwósó we sí bósu tóm. Amá bidée saátí ge belé baabá bǎngóo bínjaarí sí: Kǎbǎnǎ, , ní dǎgonyóm!»³² Nna ge Yeésu waazín iyáa we itó we sí: «Wé ge mízǎolée sí mála mí?»³³ Nge boǎodó yí sí: «Dádóo, dǎzǎolée dǎzáa ífulú.»³⁴ Bulá Yeésu konyómí né, nge weedekiná baazá. Nna-rína ge baabáazi náa; nge baagoró bofu yí.

21

¹ Saátí wenkí baajǎoná Yerusalém sí batála Betfagee tee-biiyá Oliviyée tíni bóo fárandí né, nge Yeésu weedíri nǎwóle, ² íféeri we sí: «Íbó tee-biiyá kowe mízá-daa né-daa; mínnáa baadí kpangbóo aló na kobú; íbódi sí íkoná ma. ³ A naáro waanmátí mí natírí, íbísí yí sí: Dádóo soolée sí. Bǎnjám beyéle íkédjéna sí.»⁴ Bulá bulé ge na wentí waanmátí sí: ⁵ «Ívéeri Síyósóní aléeré sí: bee, nyédée wúro kegereje nyósó.

Íjǎoó dǎyǎyǎo bika igoǎóna kpangbóo aló

na kobú, fóndí kpínde bǎnjǎwó de né dǎbú» né ikóodi. ⁶ Nge wanbaaráa woobó bakála wenbí nǎoó Yeésu waanmátí we né. ⁷ Bǎogǎogóná kpangbóo na kobú; nge baaltí bedée kúsúdí batíni sí Yeésu íkpa ícǎo. ⁸ Nge uráa dǎbata bowe zamóo-daa né, boǎo bogúsúdí níbǎáwo-ro; nebéere waajáa cǎkó bǎlo níbǎáwo-ro. ⁹ Zamóo kiwe waazá-daa na kiwe íwǎrǎ né wǎngóo sí: «Sám mǎóna ku ! Ísǎo ídǎ weení ígereje na umó Ísǎo íyíde-daa né alibáraka! Bása Ísǎo ísǎodáa bíli-bíli. ¹⁰ Yeésu waazósó Yerusalém téédí-daa né, nge téédí-daa ríña woodulú bika uráa wǎnǎwózi sí: «Weení ge uró ceení?»¹¹ Nge zamóo woobú sí: «Anǎébi Yeésu, Nazarétí tee-biiyá kowe Galíleya laadóo-daa né ríni ge.»

¹² Bulé bǎwóro ge Yeésu waazósó Ísǎo-dée dǎána-daa ídǎo wenbá ríña bǎnyám yáa bǎnmósó kpíná rína né. Weevédí líide-geeráa-dée tébíríwá na avówa kǎfǎlómé yandáa-dée kpelási. ¹³ Nge woǎodó we sí: «Baanmáa Ísǎo-dée tǎm tákarídá-daa sí: "Sí bayáa máǎána ge sí Ísǎo séedi dǎána", amá mínyósó mííbísíná ke nǎmíláa dǎána.»

¹⁴ Nge njema na novó-dínáa woogódúu Yeésu-jó Ísǎo-dée dǎána-daa, nge waawáazi we. ¹⁵ Kǎbǎnǎa na baana bití-tumé Yeésu waalá né na nǎjíní biya wǎngóo sí: "Sám mǎóna ku " Ísǎo-dée dǎána-daa né, nge beeyée baaná." ¹⁶ Nna ge boǎodó Yeésu sí: «Nyáání wentí bǎnjmatí né?» Nge Yeésu woobú sí we sí: «Íin, ketengere mídǎkalatá wentí baanmáa Ísǎo tǎm tákarídá-daa sí: "Nyáálá hǎlí bǎkpedína biya kúmuwá na afǎlómáa wǎnzám nya" né?»¹⁷ Nge Yeésu waalí téédí-daa iyéle we rína ídée Betaniya ikódóo.

¹⁸ Kíivé téeré waalí wǎngabísí téédí-daa né, nge nyǎosí waalá yí. ¹⁹ Waana figiyée tíwó nakírí níbǎáwo-jó né, nge woodúu kǎjǎ, amá idoyuú nabóro asée fáadí riké. Nna ge woǎodó kǎ sí: «Keténgere ndándǎǎjǎ biya.» Nna-rína ge figiyé tíwó waawílí. ²⁰ Yeésu-dée waana bulé né, nge bulá we bití bóndóm sí: «Nǎjíní ge bulá ge rína-rína kuna tíwó waaján kwílí?»²¹ Nge Yeésu woobú sí we sí: «Ménveerim mí toovónúm sí a mívá toovónúm bika mídálá síka, bidekéé wenbí máálá figiyée tíwó né biriké ge sí ulá, amá báa míídó bǎoó kuna sí: "Kpezí nyádi rína rízála tenkú-daa", bínlám bulé.²² Wenbí ríña sí íbǎwózi solǎndí-daa na toovónúm fáa né, mínyúu bí.»

²³ Yeésu waazósó né, kǎbǎnǎa na woogódúu íjǎ saátí wenkí wǎnwílí né boǎo yí sí: «Na yíko wenkí ge nyánlanáa tumé ana? Nge awé waavaná nya yíko kumí?»²⁴ Nge Yeésu woobú sí we sí: «Mósó dǎdǎ mǎnǎwózi mí tǎm kǎdǎmí kóm; a mííbúsi ma tí, mósó dǎdǎ ménveerim mí weení waava ma bidée yíko né. ²⁵ Weení weegédíríná íkóní ílírí uráa lím-daa íso we túúbá lím? Ísǎo yáa uráa?» Nge baalaná dǎmá saáwóra boǎo dǎmá sí: «A dǎodó sí Ísǎo, wǎndóm dǎa sí ngbaalá mídálá yí yaraǎá. ²⁶ A ngó dǎodó sí uráa, zamóo ténjélí dǎa káma bǎrínja beedjézi sí Yaayá kée ge.»²⁷ Nge boobúsi Yeésu sí: «Dádátulí weení weegédírí yí né.» Nna ge Yeésu dǎdǎ woǎodó we sí: «Mósó dǎdǎ medénveerí mí yíko wenkí mǎnlanáa tumé ana né.»

²⁸ «Mínmaazi sɪsɪ wé tɔm tuna turo? Iró naáro wená na biya abaaláa nowóle. Wogódúu kaɗaa níni-jó né, nge woódó yɪ sɪsɪ: "Mebiyaaló, sinje bo viinyi fɔ́-dáa ngála tumére."

²⁹ Ilé woobúsi yɪ sɪsɪ: "módónboli." Bowóró né, nge waalá mányɪ lé ikóro idéee fɔ́.

³⁰ Caawó woogódúu sule níni-jó né, nge woódó yɪ tɔm kódonúti tum nɔ́. Nge ilé woobúsi yɪ sɪsɪ: "Mónbodé baabá", amá idobó. ³¹ Belééni bolowótáa, weeni waalaná bajaa-déee soólím? Nge boobúsi sɪsɪ kaɗaa níni. Nna ge Yeésu woódó we sɪsɪ: «Ménveerim mí toovonúm sɪsɪ na wásángaríwá wéndéee míi níbááwo -daa. ³² Káma woógóni iwíli mí níbááwo toovonúm nígi amá midálá yɪ yaraɗá. Amá tikée mɔ́oráa na wásángaríwá waalá yɪ yaraɗá. Mínyóó né, na buríŋa mína bulé né, midálá tuúba ilá yɪ yaraɗá.

³³ «Iwélesi tɔm-geezire nedéere dɔ́dɔ. Fɔ́-dóo naáro woóquu ná viinyi tiyisi, nge waalá káróo umilná iwóó, ubáa lénlé bányaaazi viigni biya né, uma lénlé feredáa wónjɔ́wóo na befere né buwóro. Nge woógbóo fɔ́o kém icéle wenbá bánvarim viinyi né bika idéee níbááwo. ³⁴ Viinyi biya korú-déee sáati waadála né, nge weediri idéee bowotá-dunáa wenbá bánvarim viinyi né bojó sɪsɪ bóbo bakámo umó idéee bokógóna umó.^a ³⁵ Amá wenbá bánvarim viinyi né, beegbi idéee bowotá-dunáa. Baabá bamá kóɗoní, nge baagó naáro, bika boyóo naáro bó isi. ³⁶ Nge fɔ́-dóo weedéteri bowotá-dunáa nebéere. Belé boóɗóo becezi kaɗaa níba. Wenbí nɔ́o baalá kaɗaa níba né ge baadálám we. ³⁷ Kegbiirinóo-déee né, fɔ́-dóo weediri ibiyaaló. Ilomaazé-daa sɪsɪ: "Bándóo mebiyaaló girimá." ³⁸ Amá wenbá bánvarim viinyi né, baana biyaalóo né, nge boódóo ɗamá sɪsɪ: «Tíibi-dóo nbulé! Igóni! Đíkó yɪ bika ɗikpóo tíibi.» ³⁹ Nge beegbi yɪ balúná viinyi fɔ́o wóróo bakágó. ⁴⁰ «Bilé né, a viinyi fɔ́-dóo woógóni, nɗinti ge wánlám wenbá bánvarim viinyi né?» ⁴¹ Nge boobúsi yɪ sɪsɪ: «Wényeli bako kányáadi-dunáa bení, idánnu bagonyoní, na ikpóo viinyi fɔ́o icéle wenbá bánvarim viinyi né kifáláa. Na a viinyi biya korú waadála, belé bokógóna idéee.» ⁴² Nna ge Yeésu woódó we sɪsɪ: «Ketengere midákala tá baanmáa Isóo-déee tɔm tákaríɗa-daa sɪsɪ:

"Bóore wendé maaráa weegizi-dé né, ɗɪɪbɪsɪná cunboore-daa bóore ɗáɗóo Isóo waala ná bulé.

Mááɗé kóboŋi ge bigée ɗáa." ⁴³ Ménveerim míi sɪsɪ: Boroozi, benléé míjó becéle yiri nakiri wenki kínlám lakási kazóo nízi né. ⁴⁴ [Weeni uríŋa sɪ isála bóore ɗini ɗuro né, wánboóri, a ngó ɗɪɪzála weeni-ro né, ɗínnam yɪ.]» ⁴⁵ kóbonáa na baani tómwá Yeésu weegézi né, baadilí sɪsɪ bodóm ge wánŋmatí. ⁴⁶ Baajáa sɪ bakpa yɪ, amá baani zamóo-déee nundáare, káma zamóo ɗókíná sɪsɪ Yeésu kée ge.

22

¹ Nge Yeésu waadánmatí we na tom-geezire sɪsɪ: ² «Wenbí béngéezínáa né nɗó: Wúro naáro waayaa ná ɗíina ibiyaaló-déee hijje-ro. ³ Nge weediri idéee bowotá-dunáa sɪsɪ bóbo bakáyaa wenbá bayáa we ɗíina né. Amá belé beegzi konɗé. ⁴ Nge weedéteri bowotá-dunáa kifáláa sɪsɪ bóbo beféeri wenbá bayáa we né sɪsɪ: "Máagbíiri kíɗíim, máágo médéee náani abaaláa na mávónídi kpíná ajoóo núm né. Buríŋa biizúluki. Igóni hijje-déee ɗíina." ⁵ Amá belé badatáɪbɪsɪná laakaari. Báa weeni weéɗéee ge unúná idi. Nebéere weéɗéee bovoó-daa, nebéere idéee bedéee kiyako. ⁶ Nebéere belé beegbi bowotá-dunáa banáazi we bika bako we. ⁷ Wúro weeyée baaná, nge weediri idéee sóojawá bakágó uráa-góoráa bení, bika beɗéézi bedéee téédu nimini. ⁸ Nge woódó idéee bowotá-dunáa sɪsɪ: "Hijje-déee ɗíina waagbíiri, amá wenbá baayáa we ɗíi né, badatála beɗi kɪ. ⁹ Bilé né, ibó níbaadará ikáyaa wenbá ríŋa sɪ una we né sɪsɪ bókoní beɗi hijje-déee ɗíina." ¹⁰ Nge idéee bowotá-dunáa waalí níbáani-daa botúuzi wenbá ríŋa baana né, kazóo níba na badaavé né. Nge uráa woozu hijje ɗaána-daa.

¹¹ Wúro waagázoo sɪ íbém wenbá baagáyaa we né, nge waana uró naáro badaá; uló idosulí hijje tóko. ¹² Nge woódó yɪ sɪsɪ: "Moɗonɗi, nɗini ge nyáálá ngázoo cé bika nyéváyina hijje tóko?" Iró ceeni tana kítoómi. ¹³ Nge wúro woódó idéee bowotá-dunáa sɪsɪ: "Ivóki unózi na unovó ikpóo yɪ ilo temeenuú-daa aso. Nna ge wénwii ilá mányí lé." ¹⁴ Toovonúm, uráa ɗabata ge baayáa, amá coko ge sɪ balzi.»

¹⁵ Nna ge woobóo bakála saáwóra nɗini bayí Yeésu nɔ́-jó na ŋmáti na bobúu yɪ kodoká né. ¹⁶ Nge beediri bedéee na Eróodi-déee -daa uráa sɪsɪ bóbo beféeri Yeésu sɪsɪ: «Kóboní, ɗányi sɪsɪ toovonúm ge nyánŋmatí bika nyánwíli Isóo-déee níbááwo na toovonúm, ngó bulé ge ɗidánnu naáro nundáare bika ndénbeemná uró izá-daa na ŋmáti. ¹⁷ Bilé né, feeri ɗáa wenti nyánmaazi tóm tuna turo né: "Buva níbááwo yáa bídafa sɪsɪ ɗifere Róoma wúro kóboní lampóo?" ¹⁸ Amá Yeésu nyi bedéee lóni-ro né, nge sɪsɪ: «Munáavikiwá bana! Wé-ro ge mínyím ma kodoká? ¹⁹ Iwíli ma lideé mínverenáa

^a 21:34 21.34 Yahúúɗíwá-déee né, a uró weejéle naáro iwóo wánvarim, bínbí né, bándarú ge.

lampóo né.» Nge baawíh yi lideé jttóo kódomóo. ²⁰ Nge Yeésu wóobóózi we sɪsɪ: «Weení kojɔ́o na yídɛ ge kɔ́ro?» ²¹ Nge boobúsi yi sɪsɪ: «Róoma wúro kóboni ge.» Nna ge Yeésu wóodó we sɪsɪ: «Ijéle Róoma Wúro Róoma wúro-dée řibi bika icéle Isóo Isóo-dée řibi.»

²² Yeésu wóodó bulé né, nge bubá bulá we bití bedéé beyéle yi.

²³ Bidéé wíre dɪni, -dɪnáa wenbá bóndóm sɪsɪ né, boogóduu ɪjó bobóózi yi sɪsɪ: ²⁴ «Kóboni, wóodó sɪsɪ a ɪró abaaló talóro ge waazi, i goobú wóngbowóo leelú na ɪlóro bíya babísi koobúu waazi né idéé bíya. ²⁵ Ngó dǔó dǔédéé, koobíya lobe wená. Kadaa řini weení wóogbóo aló né waazi, řinínaa ɪdalóro né, inewú wóogbóo leelú, ²⁶ bulé ge bulaná sɪle řini na toozo řini háh lobe řini. ²⁷ Baríña baazi wóro né, nge leelú dɔdɔ waazi. ²⁸ Tóo, řinínaa baríña bogbóo yi né, wíre wendé ɪsɔ́aa sɪ befé bulé né, badaa weení ge leelú waaló?» ²⁹ Yeésu woobúsi we sɪsɪ: «Míwe yɪsɪti-daa! Káma mɪsɪ ɪsɔ́o-dée tóm tákaradǎ belenté idéé yíko. ³⁰ ɪsɔ́aa wénvém né, aláa na abaaláa bodóndokpówó dǎmá. Amá bónjowóo ge nyazi ɪsɔ́odǎa. ³¹ Buga ɪsɔ́aa-dée fém tóm né, mɪdákála ɪsɔ́o-dée tóm-daa baanmáa sɪsɪ: ³² «Móó ge Ibrahim na Isaaka na Yaakúbu bedéé ɪsɔ́o né? Idekéé ɪsɔ́aa-dée ɪsɔ́o, amá weezini-dɪnáa dée řini ge igéé.» ³³ Zamóo waanɪ bulé né, nge idéé wɪlɪ waalá we bití.

³⁴ waanɪ sɪsɪ bulé ge Yeésu waagá tóm né, nge boodúuzi dǎmá. ³⁵ Nge badaa kódomɪ weení igéé né sɪ ɪyɪ Yeésu kodoká né, wóobóózi yi sɪsɪ: ³⁶ «Kóboni, Mará-daa wendé ge kóbonde?» ³⁷ Yeésu woobúsi yi sɪsɪ: «Nyónzooli Nyádóo ɪsɔ́o na nyéwénbiré řinǎ na nyégézeña řinǎ na nyólomaaazé řinǎ.» ³⁸ Mará-daa kóbonde nbulé, dɪnáa kadaa řide. ³⁹ Kóbonde sɪle řide dɪlɪ dǎ né ndǔ: «Nyónzooli nyórowóo nyazi nyádɪtɪña.» ⁴⁰ Mará amó aléeni ge -dée Mará na anǔébiwá-dée wɪlɪ telesééna.

⁴¹ tuuzée bulé né, nge Yeésu wóobóózi we tóm ⁴² sɪsɪ: «Wentí ge mɪnmaazɪnáa ? Weení biyaaló ge igéé? Nge boobúsi yi sɪsɪ: «Dáwodǎ biyaaló ge igéé.» ⁴³ Nge Yeésu wóodó we sɪsɪ: «Bulá řiníni ge Kezeña dǎcɪrɪ-cɪrɪ řiga waañmatná yi ɪyáa Leeró sɪsɪ "Mádóo". Káma wóodó ge sɪsɪ:

⁴⁴ «Dádóo wóodó Mádóo sɪsɪ:

Coo mégiǔiwú-ro

Háh mandɔ nbáǔaanáa nyánovó-de.»

⁴⁵ «A bulé ge waayáa yi sɪsɪ "Mádóo", bulá řiníni ge igéé ibiyaaló dɔdɔ? ⁴⁶ Badaa naáru toyúu tóm-bú ibúsi. Bidíña-ro ge naáru tokúti ɪbóózi yi tóm.

23

¹ Bulé bowóro ge Yeésu waañmatná zamóo na

² sɪsɪ: « na bánɪzɪ ko Múúsa-dée kutuluú. ³ Bulé né, ɪlá bika ifu wentí řinǎ bánñmatí mɪ ɪ né, amá ikámáazi balakási. Káma badánlamí wentí bánñmatí né. ⁴ Bónvoki soóti yini řidi bándini uráa faamɪni-ro, amá bemí badɪtɪña bedéndekiná tɪ na niiká basiná we. ⁵ Bánlamí balakási řinǎ ge sɪsɪ na uráa na we. Boroozi né, bónghowóo toná bátawá^a bándám benyé na banóózi-ro; bika bónzuu kpáyɪwá tɪwená kpéédi kibíziti né^b ⁶ Kóboó-dɪdáare ge boozóoli cowóo dɪnawá-daa na, ⁷ bika bozooléé uráa wónɔdoozi we bénzéé we né, bika bánɪyáa we sɪsɪ «ɪsɔ́o-dée tóm wɪlɔ́aa kóbonáa» zamóo-daa. ⁸ Buga mɪnyóó né, ikósoóli sɪ báyaa mɪ sɪsɪ ɪsɔ́o-dée tóm wɪlɔ́aa kóbonáa, káma ɪsɔ́o-dée tóm wɪlɔ́o kóboni kódomɪ ge mɪwená, buga mɪřinǎ né, koobíya ge mǐgéé. ⁹ Ikáyaa naáru ade laadóo-ro sɪsɪ mǐjǎa, káma Caawó kódomɪ ge mɪwená, unáa Caawó ɪwe ɪsɔ́odǎa né. ¹⁰ Ikéyéle bayáa mɪ sɪsɪ "Níbaádeero", káma Níbaádeero kódomɪ ge mɪwená, unáa. ¹¹ Mídǎa kóboni ibisi mǐdée bowótá-dóo. ¹² Weení uríña wángbaazi ɪdi né, béndisi yi, bika weení uríña wéndisi ɪdi né, bángbaazi yi.

¹³ Nbusú dǎmáana mɪ na munáavikiwá. Míndóo uráa wónóo. Mídítɪña mǐdánzoo, ngó mǐdénýeli wenbá bozooléé né basóo.

[¹⁴ Nbusú dǎmáana mɪ na munáavikiwá. Mǐnléé leeláa-jó wenbíyóo řinǎ bowená né, bika mǐnlám solónidi kibíziti dɔdɔ na bana mɪ. Boroozi ge mǐdée tóm foonáa wánbáazi bulá dóni.] ¹⁵ Nbusú dǎmáana mɪ na munáavikiwá. Mǐndgéé níbaani báa lé tenkú-ro na ade laadóo-ro na sɪsɪ iyuu naáru ɪlá túúbá. Na a mǐyúu yi, ɪbisuná yi nimini ɪró idéé-řidi waagɪli mɪ nabóle né. ¹⁶ Nbusú dǎmáana mɪ níbaádeeraa njema wenbá mǐndóm sɪsɪ: "A ɪró wooduuná bidekéé tóm, amá a ɪró wooduuná ɪsɔ́o-dée dǎana-daa síká, asée waalá wentí wooduuná sɪsɪ wánlam né. ¹⁷ Kojɔ́o féyi-dɪnáa njema mɪ. Ngbetii waagɪli ná ge ye? Síká yáa ɪsɔ́o-dée dǎana wenká keyéle ge síká waabisi ɪsɔ́o-dée řibi né? ¹⁸ Míndótóm dɔdɔ sɪsɪ: «A ɪró wooduuná, bidekéé tóm, amá a ɪró wooduuná saróo baalá batini koro né, asée waalá wentí wooduuná sɪsɪ wánlam né.

^a 23:5 23.5 Yahúúqúwá-dée, tɪdaa ge bánñmaa ɪsɔ́o-dée tóm bándóo. wánwɪlɪ ko sɪsɪ ɪró fóo ɪsɔ́o-dée Mará.

^b 23:5 23.5 Yahúúqúwá-dée, kpéédi

19 Njema bana! Ngbetii waaguli ná ge ye? Saróo yáa kayaalandé wendé diiyéle ge saróo waabísi Isóo-dée nbi né? 20 Bilé né, idilí sisi weeni wooduuná né wooduuná wenbí ríña bowe díróo né. 21 Weeni wooduuná né, wooduuná wenbí ríña bowe kadaa né. 22 Weeni wooduuná Isóo-daa né, wooduuná Isóo-dée kowuro-gbelé na Isóo weeni tjoó koro né.

23 Nbusú dāmáana mí na munáávikíwá. Mínvérí yáázíwá mínláná dóózi né-dée fuú-ro kóqúñbí, buka míngbeenáa wenbí bjaarée né Mará-daa: bile bináábílé: toovonúm fúu, konyonuré na uró isumná Isóo. Tulé ge bomooná idaaná na itási tiganáa. 24 Níbaádeeráa njema, múnjetí lím mínlzí bódúó biká mínyóó míngbedína raakúm!

25 Nbusú dāmáana mí na munáávikíwá. Mínyaalí yíka na nnyóó wóroó buka bidaa na nmul-ghiná na wenbí mílééná dóni né. 26 Fariizi-dóo njem! Yaalí yíka-daa naaní na kowóro dódúo ilá daciuri-curí.

27 Nbusú dāmáana mí na munáávikíwá. Míjóó ge nyazi boolááni baavóláazi tí né. A uró beéna twóroó, tjoóó beemí, amá tidaána isidáa mowá na kpuná ándázi né. 28 Bilé dódúo ge mínyóó, iráa ízá-daa né, bebeéna mí sisi toovonúm-dínáa, ngó nbéem né, mídáa né, munááfísi na kidaavééniti riké ge.

29 Nbusú na mí wíldáa na munáávikíwá. Mínyóó wenbá mínmáa -dée boolááni buka mínyóózi toovonúm-dínáa-dée ndí 30 buka míndóm sisi: «A dáfónwe dájáajaaná-dée saáti, dátátasíná we díróo anqébiwá. 31 Bilé ge mídítna mínlzítí mídi seríya sisi mígéena wenbá baago anqébiwá né bebiya. 32 Bilé né idéézi wenbí míjánáa waabázi né. 33 Míi dómáa boozá ana dój! Njíní ge sí ilá na ulí azáaba ngbamóó narí-daa? 34 Boróózi ge méngedíríi míi, asénsi-dínáa na. Míngóo badaa nebére, iká nebére dóni abelí akóo-ro basí. Mínzutí badaa nebére agbáázá mídéé buka itíni bowóro ulí téédí isóo téédí 35 na buka iráa toovonúm-dínáa, kógbóo Abílu uró toovonúm-dóo háli ngóni Sákáru Barasii biyaaló weeni mígúo yí Isóo-dée dāána na sarási yaalandé bolowótáá né bedéé azimá-dée ngbamóó narí ití míró. 36 Ménveerím míi toovonúm sisi zaamáani kúna kídée iráa-ro ge nbusúwá tmí tríña dój sí tití.

37 Yerusalém, Yerusalém, nyóó weeni nyángóo buka nyónyóowóo tundúnáa bó né, boróo njíní-njíní ge móózóólí sí modúúzi nyébiya njínáa kondóówu wónduuzi kibiya kigelíni-de né, amá nyéégízi. 38 Bilé né, Isóo wáandalúnáa míi mídāána. 39 Káma ménveerím míi toovonúm sisi ketengere mídāandanáa ma háli wíre wendé sí itó sisi: «Sám móóna ko weeni ígerenje na Dádóo yídé-daa né.»

24

1 Yeésu waalí Isóo-dée dāána-daa wéndé né, nge idéé wanbaaráa woogóduu tjoó bánwúlí yí Isóo-dée dāána-dée máa-dée kazóo. 2 Nna ge Yeésu woodó we sisi: «Mányi sisi míbéena buríña dój ya, bidángáa bóóre dídínée dírówó-ro. Buríña bínnuudí.»

3 Itjóó oliviyéé tíni búu-daa né ge woogóduu tjoó foolóo-ro bobóózi yí sisi: «Feeri dāa saáti wenkí sí bilá bilé né, na nyédeé kondé na dūúlníya koróo-dée seríya.»

4 Nge Yeésu woobúsi we sisi: «Iguná laakáaru, naáru íketeléstí mí. 5 Káma iráa dābata wóngóní na máyídé-daa, botó sisi: «Móó ge Leeró», na betelési iráa dābata. 6 Mínníi banmátí yóóni tujóóna né, na bolíni ndí tóm. Ikaníi nundáare! Bumoóna bilé buríña bitála. Amá bidékée sisi dūúlníya koróo waadalaná. 7 Káma yíri wónyóó yíri, wúro iyóo wúro; Farándíwá ndí-ndí-daa nyóósi wánlám, ade iséle. 8 Bilé buríña bilé né, bijoóo ge nyazi aló fuwá-dóo-dée nonási kabaazíya. 9 Na bayá míi, banaazí míi buka bako míi. Wenbá ríña baasi Isóo né, bánlízí míi báqáare máyídé-roozí. 10 Na iráa dābata íbédí toovonúm fáa. Bánlú dāmá wóroó buka balzí dāmá báqáare. 11 bobotúnáa dābata wándúóo balí na betelési iráa dābata. 12 Kidaavééniti lám wóndúóo háli biyéle iráa tuutuúma-dée soolím ífóo. 13 Amá weeni wóndúóki ídi háli bukádólóo né, Isóo wénléé yí. 14 Bénveerím dūúlníya ríña Isóo-dée -dée laabáaro kiferngi kúna, na yíri báa wenkí uní kúsi seríya. Bilé bowóroo ge dūúlníya wángoróo.»

15 «A mígóni na "Fórosíro láálí-dóo" waanmátí ídóm né íkóni isúu (weeni wángalí né, ínu bugutoluú kazóo), 16 bidée saáti né, wenbá bowe Yuudee laadóo-daa né bésé bedéé búoni-daa. 17 Weeni íwe dāmí kújúbú-daa dáálí ro* né, íketí sisi sí íkpóo ígbuná awe dāmí-daa né. 18 Weeni íwe fóó né íkabísi íwóroó sisi sí íkógbóo idéé kpáyí. 19 Nbusú dāmá na aláa beyée na fúúzi né, na wenbá bebiya wánmóózóo we wé amóo né. 20 Izólo Isóo sisi sí ise né, bikasaaná kaaníná saáti yáa ffeezire wíre. 21 Sáati kumí, iráa wánáa fúkúmsi ketengere badanáa ta sí djoó dūúlníya kabaazíya háli ngóni leleedjóo né. Ngó bilé ge naáru tándanáa sídaká. 22 A Isóo ítátúo wé-bíya beemí, naáru ítabízi ícsoó weezuú-daa. Amá wenbá waada ulzí we né boróózi, waadóo wé-bíya beemí. 23 Bilé né, a naáru

* 24:17 24.17 Boólóm dāmíni belé bedéé né, bánlám ge nyazi dáálí na bama yaagbanáde halí dáálí kumí kuro.

woodó mí sɪsɪ we cé yáá ɪwe lí, íkafa yɪ toovonúm. ²⁴ Káma leeráa bobotnáa na anǝbɪwá bobotnáa wángoróó balá mamáaciwá kóbońdı na mááǝwá na a bɪńjoo, betelɛsɪ bɪkpedína wenbá ɪsóo waada ɪlɪzɪ we né. ²⁵ Bilé né máábási mí.

²⁶ «Bilé né, a beevéeri mí sɪsɪ ɪbée yɪ tɛwólóo-daá, íkobó. Yáa a boodó mí sɪsɪ ɪbée yɪ, umósée cé, ɪkafa we toovonúm. ²⁷ Káma rɪńɪnáa bɪńnyaláázi wɪsɪ yaaluɪǝ fáránídı na bɪkólósi sɪ yaazalǝǝ fáránídı né, bilé ge sɪ bilá -dée kǝndǝ wɪre. ²⁸ Lenlé wenbɪ bɪńízım né bowe né, rɪna ge abeńtɛwá wónduuzi.»

²⁹ «Wé-biya beń baajǝń bedée fúkúmsi wóró né, wɪsɪ-daá, bɪnlám temeenuı; fencó-dée ǝnyem tóndolósi, wɪlɪsɪ wánlɪ ɪsódáá sɪnzalɪ bɪka ɪsódáá yikowá isele. ³⁰ Na -dée ǝazɪtɪ ɪǝɪ tɪlɪ ɪsódáá, na ade laadóo-roozɪ yɪriwá rɪńa ɪbáázi meedi bɛnwıı. Bánnaa ɪkálɪńa ɪsódáá ńmıńdi-roozɪ ɪna ɪdee yiko rɪńa na . ³¹ Wéńgedirıı ɪdee na ǝıǝandıre kóbońǝ botúuzi wenbá waada ɪlɪzɪ we ǝúúlıńya gootá natıńaázá-daá fıúu cé na fıúu lí né.

³² ɪgbelmná fııǝıyee tɪwó. A bıǝee kıdee wıláázi waalá sıını bɪka fáadı wánzoo, mıńyɪ sɪsɪ longoré waajoo. ³³ Bilé ǝǝǝ ge mıńyóo ǝǝǝ, a mıńına wentı rɪńa máánmátı mıı né, ɪdlı sɪsɪ waajoo, wáńdálı mıǝamı wanásı. ³⁴ Mėnveerım mıı toovonúm sɪsɪ zaamáanı kuna kıdee ıráa tэндem na bırińa máádi ǝǝ né bitála. ³⁵ Ade na ɪsódáá wéndelém, amá medee ńmatıre tэндelém ketengere.

³⁶ Amá naáro waasi bıdee wıre yáa alowáati. bowe ɪsódáá né baasi cáńfána Biyaaloo, asée Caawo riké. ³⁷ Wenbı bulá -dée saáti né noó sɪ bılaná -dée kǝndǝ saáti. ³⁸ Bıdee saáti kımı, naanı na téewo kóbońǝ ɪbáázi mı lım ıǝı ıráa né, ıráa wéndǝı bóńnyoo, bóńgbowoo aláa bɪka bánváa bebiya hálı wıre wendǝ Núhum waazoo né ıtála. ³⁹ Bıdefeeri we natıri hálı lım kóbońı bɪkónı bıǝı barıńa. Bilé ǝǝǝ ge sɪ bilá -dée kǝndǝ wıre. ⁴⁰ ıráa nowóle we foó-daá ge na bıselı kóǝmı bıyele sɪle rını. ⁴¹ Aláa nowóle we bannám namıre-ro ge na bıselı kóǝmı bıyele lí rını. ⁴² Bilé né ivere, káma mıı sɪ wıre wendǝ Mıdoo sɪ ɪkónı né. ⁴³ Mıńyɪ bilé sɪsɪ a ǝoo-doo ıfónnyı nuvoowı-dée alowáati wenkı ńmılú sɪ ɪkónı né, wėnverıı ıcöoná waazá na ńmılú ıkókónı ɪsöo ǝána-daá. ⁴⁴ Borozi né, mıńyóo ǝǝǝ ıgbıri mıǝamáa káma sɪ ɪkónı né alowáati wenkı mıyaaǝamáa né ge.

⁴⁵ «Weeni ge bowotá-doo ızıze bɪka ıǝee tııǝ ıǝobónı waazı yɪ wėnbemı ıǝána-daá bowotá-dıná-ro, bɪka wánváa we kıǝım saáti wenkı bıbóozi né? ⁴⁶ A bıǝee bowotá-ǝoo umó ıǝobónı waagábı, nge woowooná yɪ wánlám tumere wendǝ waadɪ yɪ né, ınaa wenbı-nıını-doo. ⁴⁷ Mėnveerım mıı toovonúm sɪsɪ wánzı yɪ kóbońdı ıdee ǝóóle rıńa-ro. ⁴⁸ Amá a ıǝee bowotá-doo tıte rını, wóndóm iwenbıre-daá sɪsɪ: "Máǝobónı táńgábıı ǝasam" ⁴⁹ nge weeǝee wánmám ına wenbá tumere-daá né, wéndǝı bɪka ına nyoozáa bóńnyoo, ⁵⁰ bowotá-doo umó ıdee kóbońı wándalı wıre na alowáati wenkı ıyaaǝona né. ⁵¹ ɪǝobónı wóńǝowoo yɪ na ıfere yɪ munáavıkwá-dée kıverewo. Nna ge wėnwıı bɪka wánlám máńyı lé.

25

¹ «Bilé né, wenbı bėnggezınáa né ńǝ: aléewá fıúu badatlı ta abaaláa né woogbooná fıtlawá balı weetáháro ketı. ² Badaá noónówá kée laakáarı bumı-dınáa, bɪka noónówá baaganáa kée asėńı-dınáa. ³ Noónówá laakáarı bumı-dınáa woogboó bedée fıtlawá né, bedekpedína núm ^a bándoo fıtlá-daá né azıya. ⁴ Amá noónówá baaganáa kée asėńı-dınáa, belé beegbedína núm azıya bedée kprábáyáawá-daá. ⁵ Weetáháro tofolı kǝndǝ né, ǝm waalá aléewá beń barıńa bokpoo ǝm. ⁶ Nuvoowı-worɛ ge ǝugogoore woowoo sɪsɪ: "ɪbée weetáháro, ılı ısm yı!" ⁷ Nna ge aléewá beń barıńa beevé bángburı bavıtlawá. ⁸ Noónówá laakáarı bumı-dınáa woodó asėńı-dınáa sɪsɪ: "ıva ǝáa mıdee núm, ǝdee fıtlawá wándım." ⁹ Asėńı-dınáa woobı sɪsɪ: "Aayı. Bıdándalı ǝána mı, bilé né ıbo yandáa-jó ıkámó." ¹⁰ Saáti wenkı beeǝee moó né ge weetáháro waadála. Wenbá bángbıri badı baǝamáa né, boovu yɪ basoo hııje ǝána-daá, nge boodo tará. ¹¹ Bilé bowoo ge aléewá baaganáa waadála bóndóm sɪsɪ: "Kóbońı, kóbońı bátóló-ǝáa." ¹² Amá woobı sɪsɪ: "Mėnveerım mıı toovonúm sɪsɪ máası mı." ¹³ Bilé né, ivere káma mıı sɪ wıre yáa alowáati wenkı sɪ ɪkónı né.»

¹⁴ « torooǝo ge nyazı ıró weeni sɪ ıǝee ńıbáawo ge waayáa ıdee bowotá-dınáa ıtálna we ıdee ǝóóle né. ¹⁵ Weejele kóǝmı sıká liidee kákprızi nasıle na mıńówá, naáro sıká liidee kákprána, nge weejele toozo rını sıká liidee mıńówá. Weejele báa weeni bıhına ıdee konkári-ro. Nge weeǝee ıdee ńıbáawo. ¹⁶ Weeni bejele yɪ sıká liidee kákprızi nasıle na mıńówá né, waajǝń ıbo ılaná ye tumere ıyuu alıboó sıká liidee kákprızi nasıle na mıńówá. ¹⁷ Sıká liidee kákprána-doo woobó ılá bilé ǝǝǝ ıyuu alıboó sıká liidee

^a 25:3 25.3 Belé bedée né, núm ge bándoo bedée fıtlawá-daá bıdee saáti.

kakpíŋa ɔɔɔ. ¹⁸ Amá weení beejéle yi sika liidee nínówá né woobó íbáa bɔwɔwó ade íkpóo ídée kóboní-dée liidee umósi nna. ¹⁹ Bowóro kpeteree né, bowotá dúnáa bana bedée kóboní waadála, nge waayáa badaa báa weení sɔsɔ ífí yi wenbí waalaná iliidee né. ²⁰ Weení beejéle yi sika liidee kakpízi nasíle na nínówá né wɔwɔgóni igóboní ízá-daa, nge waazí sika liidee kakpízi nasíle na nínówá kífalá ítɔ sɔsɔ: "Kóboní, nyééjéle ma sika liidee kakpízi nasíle na nínówá ge, bee sika liidee kakpízi nasíle na nínówá móóyúu alubóo né ndɔ." ²¹ Nna ge igóboní wɔwɔɔ yi sɔsɔ: "Nyáálá kazóo, nyéégée bɔwotá-dúo kazóo nni na toovonúm-dúo; mééjéle nya cóko, nge nyááláná kɪ tumére na toovonúm né, ménjelií nya tumére kóboníde. Kɔni mána nya ɔífaáru." ²² Weení beejéle yi sika liidee kákpána né wɔwɔgóni igóboní ízá-daa ítɔ yi sɔsɔ: "Kóboní, nyééjéle ma sika liidee kákpána ge, bee sika liidee kákpána móóyúu alubóo né." ²³ Nna ge igóboní wɔwɔɔ yi sɔsɔ: "Nyáálá kazóo, nyéégée bɔwotá-dúo kazóo nni na toovonúm-dúo; mééjéle nya cóko nge nyááláná kɪ tumére na toovonúm né, ménjelií nya tumére kóboníde. Kɔni mána nya ɔífaáru." ²⁴ Weení beejéle yi sika liidee nínówá né, wɔwɔgóni igóboní ízá-daa né, nge sɔsɔ: "Kóboní, mányi sɔsɔ nyéégée úro weení íjɔɔo káále né ge: Lenlé ndóduu né ge nyóngorí, bika nyángóm lenlé ndálára né, ²⁵ biyéle máání nundáare né, móóbóná nyédeé sika liidee nínówá mabáa bɔwɔwó ade mɔgbóo ye mamósi nna. Bee ye, mééjéle nya nyéliidee." ²⁶ Amá igóboní woobósi yi sɔsɔ: «Bowotá-dúo tte nni bígaadóo. Nyányi bilé sɔsɔ lenlé módóduu né ge mǎngorí bika mǎngóm lenlé mádálára né. ²⁷ Bilé né nyaaboná méliidee nzíi bǎnkɪ; máágábisi ɔɔ né, mayaamɔ méliidee na adée alubóo. ²⁸ Bilé né ídée sika liidee nínówá íjɔ ícéle weení íwená sika liidee míli né. ²⁹ Káma weení íwená né, bǎndasi yi na iyuu bíbá bíɔɔo, amá weení íváyina né, bénléé wenbíyɔɔ íwená né. ³⁰ Bɪga bɔwotá-dúo tte nni umó né, ílo yi temenuú-daa aso. Nna ge wénwii ílá mányi lé.»

³¹ Sáati wenkí sɪ íkóni ídée -daa ígána ríŋa né, wónjɔwóo ídée kowuro-gbelé ásicé nde-ro. ³² Yiriwá ríŋa wónduuzi waazá-daa. Wándarí uráa núnáa wándarí ísɪ féeni fɔolɔɔ, namíni fɔolɔɔ né. ³³ Wánzɪ féeni igíɔíwú-ro, ísɪ namíni ínbíwú-ro. ³⁴ Na wúro ítɔ wenbá bɔwe igíɔíwú-ro né sɔsɔ: "Igóni, mínyóo wenbá majaa waadɔ mí alubáraka né, umó kowuro-ɔɔo wenká baagbíri basí mí ɔo balám ɔúúlínya né. ³⁵ Káma nyóosɪ waalá ma, nge mííva ma kíɔíim meɔi; ɔoolɔo waalá ma, nge mííva ma lím mɔnyóo, mówe igóni, nge míímó ma; ³⁶ mójɔɔo tunbóóló, nge míizúu ma kpɪná; mánnyaadí né, míizúlu mórɔ; mówe sáraka-daa né, míígoni mójɔ." ³⁷ Na wenbá baalá ísɔo-dée sɔolím né bobúsi yi sɔsɔ: "Dádúo, sáati wenkí ge ɔáána nya nyóosɪ wená nya ge ɔááva nya kíɔíim ndjɪ yáa ɔoolɔo wená nya ge ɔááva nya lím nnyóo?" ³⁸ Sáati wenkí ge ɔáána nya nyówe igóni ge ɔáámó nya yáa nyójɔɔo tunbóóló ge ɔóóúúu nya kpɪná? ³⁹ Sáati wenkí ge ɔáána nya nyánnyaadí yáa nyówe sáraka-daa né ɔóóúúu nyóro?" ⁴⁰ Na wúro íbúsi we sɔsɔ: "Ménveerim mí toovonúm sɔsɔ: Báa sáati wenkí ge mííla mogoobiya bana badaa báa kúmúu naáro né, mójɔo mííla." ⁴¹ Na ítɔ wenbá bɔwe ínbíwú-ro né sɔsɔ: "Ílaná ma bolíni mínyóo wenbá ísɔo waalá mí lálí né. Íbó ídée níminí ídándim ketengere baagbíri yi basí na ídée ziiiniwá né ídaa. ⁴² Káma nyóosɪ waalá ma, mídáfa ma kíɔíim meɔi; ɔoolɔo waalá ma, mídáfa ma lím mɔnyóo; ⁴³ Mówe igóni, mídamó ma; mójɔɔo tunbóóló, mídósúu ma kpɪná; Mánnyaadí bika mɔjɔo sáraka, mídóbó ísúlu mórɔ." ⁴⁴ Na belé ɔɔɔo bobúsi sɔsɔ: "Dádúo, sáati wenkí ge ɔáána nya nyóosɪ yáa ɔoolɔo wená nya; nyéégée ígom yáa nyójɔo tunbóóló; nyánnyaadí yáa nyówe sáraka-daa ge ɔádásíná nya?" ⁴⁵ Na wúro íbúsi we sɔsɔ: "Ménveerim mí toovonúm sɔsɔ báa sáati wenkí ge mídalá mogoobiya bana badaa báa kúmúu naáro bilé né, mójɔo mídalá." ⁴⁶ Na bedée azáaba kíndémí né kídaa. Bɪga wenbá bǎnlám ísɔo-dée sɔolím né, belé bedée weezúu kíndémí né kídaa.»

26

¹ Yeésu weedé tómwá tna tríŋa wlíi né, nge wɔwɔɔ sɔsɔ: ² «Mínyi sɔsɔ bɪga wé náále na bedjɪ -dée jingáári. Bǎngbáa becéle na baká yi ɔéni abelí akóo-ro.» ³ Nge kóbonáa na woodúúzi ɔamá Kayífu, ísɔo sarási landɔo kóboní-dée ɔáána-daa. ⁴ Baanmáti baní ɔamá sɔsɔ bakpa Yeésu símúú-daa bika bako yi. ⁵ Amá sɔsɔ: «Bíkalá jingáári lowóre na bokókóni bitulúsi zamóo.»

⁶ Yeésu we Betáániya téédí-daa Sumóóni -dée ɔáána-daa né, ⁷ nge aló naáro woogóduu íjɔ ígána kpárábá kazóo ngɪ kídaa na liidee boné tulaarí. Nge waabíri tulaarí Yeésu kɔjɔo-daa sáati wenkí ílé íwe wéndjɪ kíɔíim né. ⁸ waana bilé né, nge beeyéé baaná. Nge sɔsɔ: «Wé-ro ge wɔwɔvɔrɔsɪ tulaarí bilé? ⁹ Bayaabízi bayá kɪ liide-boné, bokpóo kilidee bafa kadanborósi.» ¹⁰ Yeésu waaní bilé né, nge sɔsɔ: «Wé-ro ge mínlám aló umó nowóya? Kazóo níbi ge waalá ma. ¹¹ Káma báa sáati wenkí mína kadanborósi ge, amá bidekéé báa sáati wenkí ge sɪ iyúú mójɔo míjɔ. ¹² Waaburiná ma tulaarí né,

médée bim ge waajám tkpítru bulé. ¹³ Ménveerim mí toovonúm sísti baa lé ge sí beféeri laabaáro kiféngi djuúlinya ríña-daá, bánjmatí wenbí waalá né botoozúná ɾo.»

¹⁴ «Nna ge fuú na nɔwóle-daá kóɔmí weení bánjyáa yí sísti Yudási Isikariyóo né, weeɔ́ɔ́e kóbonáa-jó ¹⁵ itó we sísti: «We ge mínvaa ma a biɔ́ɔ́e máagbá Yeésu mejéle mí?» Nge belé beejele yí liidee gbóo ákóosaaláa. ¹⁶ Bidíña-ɾo ge waazóo níbaáni na tka Yeésu icéle we.

¹⁷ Kpónó badaɔɔ kɪ faadíní né-dée jínjgáári wíre kaɔaa níɔe ge wɔɔgóní bobóɔzi Yeésu sísti: «Le ge nyózoolee sísti dɪkpuri nya -dée jínjgáári kídjím?» ¹⁸ Nge woobúsi we sísti: «Ibó téédí-daá njmááni-jó itó yí sísti kóboní sísti: Médée alowááti waajóo, nyédée ge mána médée wanbaaráa sí dɪɔ́ɔ́i fele ndée-dée jínjgáári.» ¹⁹ Nge wanbaaráa waalá wenbí nóo Yeésu waanjmáti we né bakpítri fele ndée-dée jínjgáári.

²⁰ Kɪɔ́ɔ́áni né, nge Yeésu na iwanbaaráa fuú na nɔwóle botóɔo sí beɔ́ɔ́i kídjím. ²¹ Bɔwe béndjii né, nge Yeésu sísti: «Ménveerim mí toovonúm sísti mídaá kóɔmí wánjám ma.» ²² Wanbaaráa waazóo kaanujá, nge bónboɔzi yí kóɔmí-kóɔmí bángáa ɔamá sísti: «Dádúo, mós yáa wé?» ²³ Nge woobúsi we sísti: «Mána weení wánjám ma né dɔ́ndjii nnyoo kóɔmí-daá.» ²⁴ wéndjé ríñnáa baanmáa Isóo-dée tóm tákarɪɔ́ɔ́a-daá ɾo né, amá nbusú na weení sí ɪyá yí né. A bátálóro bodóo, biyaalá sónci.» ²⁵ Nna ge Yudási, weení wánjám yí né, woobóɔzi sísti: «Mós ge biɔ́ɔ́e yáa wé kóboní?» Nge Yeésu woobúsi yí sísti: «Nyóódo ná.»

²⁶ Bɔwe béndjii kídjím né, Yeésu wɔɔgbóo kpónó, waazá Isóo koro bité né, nge weebelí kɪ icéle itó sísti: «Imo itóo, módónsoo nbulé.» ²⁷ Bulé bowóro né, nge wɔɔgbóo viinyi biya-dée solóm na kagbóo, waazá Isóo koro bité né, nge weejéle ke iwanbaaráa itó we sísti: «Míríña inyóo, ²⁸ káma médée azimá nbulé, bunáa kedjyá azimá búbirí uráa tutúuma-ɾo na beɔ́e we bedée alahááciwá né. ²⁹ Ménveerim mí sísti módóndonyoo viinyi biya-dée solóm búm hált wíre wéndjé sí modókónyoo solóm kifábí mána mí majaa-dée kowúróo-daá né.» ³⁰ Beedee jínjgáári yéndiwá basá Isóo bité né, nge baalí bedée oliviyée tíni bós-daá.

³¹ Nna ge Yeésu wɔɔdó we sísti: «Nuwoowú kina kɪɔ́ɔ́ni, mínzée iyéle ma, káma baanmáa Isóo-dée tóm tákarɪɔ́ɔ́a-daá sísti: «Mángóo ketirú na féení ɪyá ɔamá fuúre-daá.» ³² Amá a méévé malí ɪsɔ́ɔ́a-daá, méndée mí níbaáwo mobó Galilée laadóo-daá.» ³³ Nna ge sísti: «Báa baríña bénzée beyéle nya, mós médénzée ketengere meyéle nya.» ³⁴ Nna ge Yeésu wɔɔdó yí sísti: «Ménveerim nya toovonúm sísti nuwoowú kina kɪɔ́ɔ́ni, naani na kalubáawó ɪbóo né, nyónjoolí boro nabúdoozo sísti nyáási ma.» ³⁵ Nna ge wɔɔdó yí sísti: «Báa bínboɔzi sísti mána nya ɔ́sɪ, módóndóm sísti máási nya.» Nge wanbaaráa baaganáa ríña ɔ́ɔ́ɔ́ wɔɔdó bulé.

³⁶ Báa Yeésu boobó bulé hált batála ɔ́ɔ́ɔ́are bánjyáa ɔe sísti Getsemaanée né ɔ́ɔ́daa. Nna ge Yeésu wɔɔdó iwanbaaráa sísti: «Ijóo cé, na mobó lí magázólo Isóo.» ³⁷ Nge weegbedína na Zebedee biyaalúná lééni. Bidée saáti ge waazóo kaanujá bika ɪlaakáari koráa. ³⁸ Nna ge wɔɔdó we sísti: «Málaakáari waazóo kaanujá páá hált binjéli mazi. Ijóo ce ɪcɔ́ɔ́ná mízá mána mí.» ³⁹ Nge woodorí ɪɔ́ ɪlí bolíni cóko, nge waabá ɪgɔ́ɔ́ɔ́ ade ɪsólo sísti: «Majaa, a bínlám, laná ma bolíni na wahála kagbóo kana. Amá bidekée wenbí mózoolee né ɪláná, wenbí nyózoolee né ɪláná.» ⁴⁰ Yeésu wɔɔlóo ɪkábisi iwanbaaráa toozóóni-jó né, nge wɔɔmɔ́ɔ́ná we bónɔ́m. Nge wɔɔdó sísti: «A bulé mídábití ɪcɔ́ɔ́ná mízá báa alowááti cóko mána mí?» ⁴¹ Ijóoná mízá bika ɪsólo Isóo na ɪkasála sitááni-dée kóɔsɪ-daá. Iro wená soolím sí ɪlá, amá tɔ́soo tafiya.» ⁴² Nge woodorí ɪɔ́ ɪlí bolíni cóko síle-dée ɪsólo sísti: «Majaa, a nídanlaná ma bolíni na wahála kagbóo kana, nge bínboɔzi sísti mɔ́nyoo ke ge, nyédée soolím ɪláná.» ⁴³ Waadákabisi iwanbaaráa-jó né, wɔɔdóndonyoo we bónɔ́m, káma ɔ́m caarée we. ⁴⁴ Nge Yeésu weeyéle we itorí ɪɔ́ ɪlí bolíni cóko ɔ́ɔ́ɔ́ ɪsólo toozo-dée na tóm-biya kóɔmáa bem. ⁴⁵ Nge waagábisi wanbaaráa-jó itó we sísti: «míbámáa ɔ́m mínveezi! Alowááti wenkí sí bakpa bayaná alahááci landjáa né waajóo. ⁴⁶ Igoró! ɔ́ɔ́ɔ́e! ɪbée, weení wánjám ma né waadála.»

⁴⁷ Babamáa njmature ge Yudási, fuú na nɔwóle-daá kóɔmí waadála ɪgána uráa fuúre bágána tókobíwá na ɔ́áázi. kóbonáa na weegédíríná we. ⁴⁸ Yudási, weení wánjám yí né, waavónjéveeri we sísti: «Weení sí megbiriki yí mezée yí né, Yeésu nbulé. Igba yí.» ⁴⁹ Nna-ína ge waanóm ɪkédjé Yeésu-jó itó yí sísti: «Méezée nya kóboní.» Nge weegbiriki Yeésu. ⁵⁰ Nge Yeésu wɔɔdó yí sísti: «Mɔ́ɔ́ndi, la wenbí nyózoóni lám né.» Nna ge baaganáa woogóduu bakpa Yeésu. ⁵¹ Búnáa Yeésu na wenbá né badaá kóɔmí weegbée ɪdée tókobí ɪcɔ́sɪ Isóo sarási landjé kóboní-dée bɔwotá-dóo, nge bujé ɪlé ɪngbamóo. ⁵² Nge Yeésu wɔɔdó yí sísti: «Bisúná nyédée tókobí ndo kɪɔ́ɔ́ɔ́are, káma wenbá ríña bónyooná tókobí né, tókobí ge sí basiná. ⁵³ Nyánmaazi sísti mádanbízi mavíni majaa

ikéjéle ma malááyíkawá yooráa tutúúma fuwé fuú na náále na bowóró? ⁵⁴ Bínlám nǎíní na wentí Isóó-dée tóm waanmáti sɪsɪ bɪmɔóna bilá bilé» né ikóódi?» ⁵⁵ Alowááti kúí ge Yeésu wóódoó zamóo sɪsɪ: «Mííǵálí ɪkóni sɪ ɪkpa ma na tókobíwá na dǵáázi nyazi méǵéé uráa-góóró? Báa wíre wendǵé, mójóo -daa ge mánwílí uráa Isóó-dée tóm, midákpá ma. ⁵⁶ Amá bilé buríña bilá ge na wentí waanmáa né ikóódi. Nge Yeésu-dée wanbaaráa waaya dǵamá bese beyéle yi.

⁵⁷ Wenbá baagba Yeésu né, beǵǵená yi Isóó sarási landǵó kóboní kayíifu weení na tuuzée idée né-jó. ⁵⁸ Ilé woovu Yeésu ɪjóóna yi bolíni háli sarási landǵó kóboní-dée dǵána-daa ɪsós ɪcáo ina ilé idée bowotá dúnáa sɪ ina nǎíní sɪ bitená né. ⁵⁹ Kóbonáa na yahúúǵúwá-dée kóbonáa ɪsóódaa baaganáa wánjáádti sɪ bobuuná Yeésu tóm na bako yi; ⁶⁰ Bodoyúú kúbúunáti na buríña uráa dǵabata waalɪzi seriya bobóti níǵi né. Kegbiirinóo ge uráa nowóle wóogóni ⁶¹ botó sɪsɪ: «Író ceení wóódoó sɪsɪ: "Mánbuzi moyó na mabísi mama ke we náádoozo."» ⁶² Nna ge Isóó sarási landǵó kóboní waagoró ɪtó yi sɪsɪ: «Nyévéyína natírí sɪ nbúsi wentí uráa bana bónbuunáa nya né?» ⁶³ Amá Yeésu sumáa ge. Búnáa Isóó sarási landǵó kóboní sɪsɪ: «Na Isóó weezuú-dóo-dée yíǵe-daa mónbóozí nya sɪsɪ nvéeri-dǵaa a nyóó ge, » ⁶⁴ Yeésu woobúsi yi sɪsɪ: «Nyóódoó ná. Biriké wentí sɪ mevéeri míí né ge sɪsɪ stúná lelǵedǵó, mínáa ɪjóo Isóó yíko-dóo-dée nóóni kidǵiwú-ro. Míndánáa yi wángalúnáa ɪsóódaa wéngedím nǵmíndi-ro.» ⁶⁵ Nna ge Isóó sarási landǵó kóboní weelerí igúzúúdi^a ɪtó sɪsɪ: «Weǵǵeǵená Isóó. Bidokúti bíbóozí seriya-dóo dǵoǵo. Mííníni waanmáti ikpǵená Isóó né. ⁶⁶ Mínnmaazí sɪsɪ wé?» Nge boobúsi sɪsɪ: «Imóóna bako yi.» ⁶⁷ Nge boódo ndóolma waazá-daa, bamá yi cǵǵíwá, nebéere ɪcé yi kadáázi ⁶⁸ bika bóndóm sɪsɪ: «Lǵéró, turíkí, weení waamaná nya?»

⁶⁹ Bidée saáti, cǵó asó tóo-roozí. Nge aló bowotá-dóo woogóduu ɪjó ɪtó yi sɪsɪ: «Nyóó dǵoǵo nyágána Yeésu Galilée níni ge. ⁷⁰ Amá wóójóólí uráa ríña ɪzá-daa ɪtó sɪsɪ: «Máási wentí nyóndóm né.» ⁷¹ Sáati wenkí wéndǵé dǵó wónóó né, kífaló waana yi iféeri wenbá bowe nína né sɪsɪ: «Ceení kána Yeésu nazaréeti níni ge.» ⁷² Waadási ɪcǵóólí idquuná sɪsɪ: «Máási ɪró ceení.» ⁷³ Búdási cǵóko né, wenbá bavonwe nína né, boogódúu botó sɪsɪ: «Toovonóm ge, nyóó dǵoǵo nyéǵéé idée ɪró ge, nyédeé nǵmatre wánwílí bilé.» ⁷⁴ Nna ge waanmáti sɪsɪ: «Isóó ɪfo máńǵbamóó a dǵé bobóti ge ménbelí. Máási ɪró ceení.» Nge kalubááwo waaján kibóo. ⁷⁵ Nge wóódoózi tóm Yeésu wóódoó yi sɪsɪ: «Naani na kalubááwó ɪbóo né, nyónjoolí boro nabúdoozo sɪsɪ nyáási ma» né. Nge waalí ɪbá iwíi.

27

¹ Kíivé tééré né, kóbonáa na wóójóo bacáa lomaazé na bako Yeésu. ² Nge boovókí yi nibé boboná yi becéle laadóo-dée níbáadeeró Pilááti.

³ Yudasí weení waayá Yeésu né, waana sɪsɪ baazí(zi) sɪsɪ bángóo Yeésu né, waalá mányí lé ɪkpóo liideé gbóo ákóosaaláa iboná icéle kóbonáa na

⁴ sɪsɪ: «Máalá alahááci mayá ɪró weení idalá nabóro né.» Amá belé boobúsi yi sɪsɪ: «Wentí waananá dǵaa. Nyóójóo nbilé.» ⁵ Nge Yudasí wooboná liideé ɪlo Isóó-dée dǵána-daa. Nge wǵedǵé ɪǵó ɪdi nibíire ɪsí. ⁶ Kóbonáa wóogbóo liideé botó sɪsɪ: «Búdafa níbááwo sɪsɪ dǵido liideé ana Isóó-dée dǵána-daa kójóóni wóro káma ɪró-dée azimá liideé ge agǵé.» ⁷ Baalaná dǵamá saáwóra bité né, nge boogbóo liideé amó bamu cǵo maaró-dée fǵó bénbim ɪǵoma. ⁸ Boróozí ge háli na sinje bánýáa fǵó kemí sɪsɪ azimá-dée fǵó. ⁹ Bilé ge wentí waanmáti sɪsɪ: «boogbóo liideé gbóo ákóosaaláa nǵjínáa Israyéélí biya waamáazi sɪ bǵéere ɪro né, ¹⁰ bamu cǵo maaró-dée fǵó nǵjínáa Dádúo waavónzɪzi ma né» woogóodi.

¹¹ Booboná Yeésu laadóo-dée níbáadeeró-jó sɪ bafuoná yi, nge ilé wóobóozí yi sɪsɪ: «Nyóó ge Yahúúǵúwá-dée wúro?» Nge Yeésu woobúsi yi sɪsɪ: «Nyóódoó ná.» ¹² Nge Isóó sarási landǵaa kóbonáa na téédí-daa kóbonáa-kóbonáa woobuuná yi tómwá dǵabata, amá idobúsi we natírí. ¹³ Nna ge Pilááti wóódoó yi sɪsɪ: «Ndánnu wentí ríña bónbuunáa nya né?» ¹⁴ Amá Yeésu tobúsi yi natírí wentí ríña waanmáti yi né turo háli bíbá bilá laadóo-dée níbáadeeró Pilááti bití.

¹⁵ Fele ndǵé jǵingáári báa wenkí laadóo-dée níbáadeeró wéndéréjém sáraka-dóo kǵóóni weení zamóo wóozóólí sɪsɪ ɪcé né. ¹⁶ Bidée saáti né, sáraka-dóo kóboní naáro we sáraka-daa, bánýáa yi sɪsɪ Barabáási. ¹⁷ Búnáa Pilááti wóobóozí zamóo kiduuzée nínaamó né sɪsɪ: «Weení ge mízoolé sɪsɪ méje? Barabáási yáa Yeésu weení bánýáa yi sɪsɪ né?» ¹⁸ Káma Pilááti nɪrɪ bilé sɪsɪ sóúzi weeyelená bakpa Yeésu becéle yi. ¹⁹ Sáati wenkí Pilááti cǵóo tóm yaavooǵé nína né ge ɪǵeló weegédíri beféeri yi sɪsɪ: «Nkadǵo nyónóo ɪró déyí-déyí-dóo ceení-dée tóm-daa. Káma nuvoowú kɪna mááná wahála

^a 26:65 26.65 Bidée saáti, Israyéélí biya wénlerí bogúsúúdi ge a bigǵé sɪsɪ nabóro waalá bojóo káále nyazi: nbusi, wénbiré gosiré, líiya, kodóni yáa batóo Isóó bilé.

ɔabata méeɔe ɔɔozire-daa ɔroozí.»²⁰ kóbonáa na tééɔtí-daa kóbonáa-kóbonáa waadásti zamóo sɔsɔ kɔbɔɔzi Barabáásti-dée cém bika bako Yeésu.²¹ Laadóo-dée níbaadeeró waadásti ɔbóɔzi we sɔsɔ: «Beléeni badaa, weeni ge mízoolée sɔsɔ méje» Nge boobúsi yi sɔsɔ: «Barabáásti.»²² Bináa Piláati woobóɔzi we sɔsɔ: «Né we ge malána Yeésu weeni bánýaa yi sɔsɔ Leeró né?» Barína boobúsi yi sɔsɔ: «Báka yi ɔéni abelí akóo-ro.»²³ Nge waadásti ɔbóɔzi we sɔsɔ: «Taali wenki ge waala?» Amá belé baabá ge babamáa kóódi bínjaarí sɔsɔ: «Báka yi ɔéni abelí akóo-ro.»²⁴ Piláati waana sɔsɔ waawí we bika bíbamáa bóo kpáa né, nge waajurí lím ísám unóɔzi zamóo ɔzá-daa itó sɔsɔ: «Mánóóni féyi uró ceeni-dée sím tóm-daa. Míjé nbulé.»²⁵ Nge zamóo rína woobúsi yi sɔsɔ: «Ídée sím-dée nɔgbamóo narí ití ɔána ɔébiya-ɔjóró.»²⁶ Nna ge Piláati weejé we Barabáásti. Buga Yeésu ulé né, weeyéle bosúti yi agbáázá bité né, nge woogbóo yi ícele we sɔsɔ bóboná yi baká ɔéni abelí akóo-ro.

²⁷ Nge laadóo-dée níbaadeeró Piláati-dée sóɔjawá wooboná Yeésu ídée kowuro-ɔugoré-daa; botúúzi sóɔjawá baaganáa rína balára bamulná yi.²⁸ Baaltízi yi igbiná ɔzóóna né, bosúu yi tóko kíseemóo.²⁹ Nge baalóo wíláázi síjooɔ sowa-sowa né nyazi kowuro-vulóo bofu igjooɔ; bacáa ɔigeré baɔɔ unóóni kíɔjiwú-daa. Nge boozóm waazá-daa bánmɔje yi bóndóm sɔsɔ: «Déézée nya yahúúɔúwá-dée wúro.»³⁰ Bóndónáa yi ndoolumá bika bóngbowóo ɔigeré bánmám igjooɔ-daa.³¹ Baamóm yi bité né, nge baaltízi yi tóko boozúu yi né, babúsná ídée-ndi bosúu yi. Nge beedéená yi sɔsɔ baká ɔéni abelí akóo-ro.

³² Baaltí béndge né, beegéti abaaló naáru igée Siréeni tééɔtí-daa ríni. Bánýaa yi sɔsɔ Sumóoni. Nge baagba yi dóóle ísóo Yeésu-dée ɔéni abelí akóo.³³ Baadála ɔíɔáare wendé bánýaa-ɔe sɔsɔ Gohgóóta né, Gohgóóta kutuluú ge sɔsɔ kojooɔ booroo ɔíɔáare,³⁴ nge baava yi viinyi biya-dée solóm baajaná faadíni nyéni-rídi né sɔsɔ inyoo. Waadím né, ídetisi unyóo.

³⁵ Baagá yi ɔéni abelí akóo-ro bité né, nge boodo tété igbiná-ro batára ye ɔamá.³⁶ Nge beedi bóoo rína bénverii uró.³⁷ Nge baamáa kpálɔoo-ro bosúsi igjooɔ-ro wenbí-ro baagó yi né sɔsɔ: «Ceeni ge Yeésu yahúúɔúwá-dée wúro.»³⁸ Nge baagá urá-góóráa nówóle batasiná yi. Kóɔóni igíɔiwú-ro, waaganáa unúwó-ro.³⁹ Níbaa-ɔeeráa wándóɔɔi yi, bánmɔje yi,⁴⁰ bika bóndóm sɔsɔ: «Nyóo weeni nyónyóm Ísóo-dée ɔána nbísi nma ke we náádoozo né, nyáɔítija lee nyáɔi a nyégee, bika ngédi ɔéni abelí akóo-ro.»⁴¹ Bulé ɔɔɔ ge Mará wílɔáa na tééɔtí-daa kóbonáa-kóbonáa na kóbonáa wánmɔje yi bóndóm yi sɔsɔ: «Weelé baaganáa, amá ídánbízi ulé ɔi. A igée Israyéni wúro, ikédi leleɔɔ ɔéni abelí akóo-ro na ɔifa yi toovonúm!⁴³ Ísóo ge waava toovonúm né, Ísóo íkóni ulé yi leleɔɔ a ɔzoolée yi, káma woóɔ sɔsɔ: "mégée ge."»⁴⁴ Bulé nóɔ ge bɔkpedína urá-góóráa wenbá baagá ina we ɔéni abelí akóo-ro né bándóɔɔi yi.

⁴⁵ Kpoo ídaawó kérefu fuu na natíle nbó ɔaaníja kérefu natúdoozo, bulá temeenuú laadóo rína-ro.⁴⁶ ɔaaníja kérefu natúdoozo bilé ge Yeésu woogóo bícáari sɔsɔ: «Elii, Elii, lemá sabaktani», bugutoluú sɔsɔ: «Médée Ísóo, médée Ísóo, ngbaalá ge nyééje ma ndáli.»⁴⁷ Wenbá bówe rína ge baani né, badaa nebere sɔsɔ: «Eliya ge wanyaa.»⁴⁸ Nge badaa naáru waajan íse íkógbóo kíe ílii viinyi biya-dée solóm nyígáazi níbi-daa íkpoo ísúu ɔigeré noó-daa íkpáazi Yeésu noó-jó sɔsɔ inyoo.⁴⁹ Baaganáa sɔsɔ: "Ízim ɔibée sɔsɔ Eliya wóngóni ulé yi?"

⁵⁰ Amá Yeésu woodóko bícáari, nge iweezúu waalí.⁵¹ Nge Ísóo-dée ɔána-daa láámilé waadára nabúle kogbóo ísóo-daa ngóni ade; Ade weezéle, bítangbalí ulé,⁵² booláani ifulú bika Ísóo-dée uráa ɔabata bánzim né ífé.⁵³ Yeésu weewé uli booláani-daa né, belé ɔɔɔ baaltí, nge baazúo Yesusalém Ísóo-dée tééɔtí-daa balízi baɔi bawíli uráa ɔabata.⁵⁴ Róoma sóɔja kóboni na soɔjawá baaganáa bénverii Yeésu né, baana ade weezéle na wenbí rína bulá né, nge nundáare kóboníɔe waazoo we botó sɔsɔ: «Toovonúm, uró ceeni kééna.»

⁵⁵ Aláa ɔabata we rína bagazíje bolíni begebeéna; ɔoo Galílee laadóo-daa ge boogóvú Yeésu bángalám yi boowá.⁵⁶ Badaa, bee Maríyama Magdaláa aló, Maríyama Yaakúbu na Isífu boɔo na Zebedeé biyaalúnáa igoo bówe rína.

⁵⁷ ɔaaníja waala né, ɔóole-doo bánýaa yi sɔsɔ Isífu igée Arimatée tééɔtí-daa ríni bika igée Yeésu-dée wanbaaró ɔɔɔ né, waadála.⁵⁸ Iró imó woobó imooná Piláati ɔbóɔzi yi Yeésu tonoo. Nge Piláati waava níbaawo sɔsɔ bécele yi kí.⁵⁹ Isífu woogbóo kí né, nge woogoodiná kí kásáná.⁶⁰ Nge woogbóo kí ɔɔ boláawo kífalúo waabaa kí ɔi bítangbalúo-daa né kúdaa; nge weebiláazi bóore kóboníɔe ɔto booláawo noó. Bulé boowóo né, nge weeɔe.⁶¹ Bídée saati kumí, Maríyama Magdaláa aló na Maríyama líini bówe rína, bojooɔ boláawo ɔzá-daa.

⁶² Kíivé né, bángburí feezure wíre kifé né nbulé, nge kóbonáa na booyóózi bobó Piláati-jó.⁶³ Nge boooɔ yi sɔsɔ: «Kóboni, ɔóóɔɔzi sɔsɔ búbotó ceeni woóɔ ina waazá

né sɪsɪ: "Wé náádoozo wíre ménvém." ⁶⁴ Bilé né, fa níbaáwo sɪsɪ befére boolááwo háli wé náádoozo na ɪwanbaaráa íkókónɪ baɪmííli yɪ bɪka botó zamóo sɪsɪ: "Weevé ilí ɪsɪdáa-daá". Bobótɪ kegbiirinóo nídi tuna tɪnglúli kaɖaa nídi." ⁶⁵ Nge Piláátɪ weevéeri we sɪsɪ: «Ibéé fereɖaa. Iboná we befére bolááwo nɪjínáa mízooléé né.» ⁶⁶ Nge boobó sɪ befére bolááwo. Baaɖáázɪ kɪnóo-ro bóóre kóbɔ́ɖe-ro na a naáro weedekiná ɖe, batulí.

28

¹ Beedj Sabáátɪ kifé láhaɖɪ tééré-tééré né, Marýáma Magɪdaláa aló na Marýáma líní boobó sɪ bebéém boolááwo. ² Nna-nína ge ade waabá biséle. ɖádúo-dée malááyika waalú ɪsódáa ití ibiláázɪ bóóre ití ɪsóo ɖɪro. ³ Wéndée nyazɪ wɪlɔ́o bɪka ɪgbuná izóóna né aabá avolómáa párí-párí nyazɪ ɖóm-bó. ⁴ Nge buɖo fereɖaa nundááre, bénzeli bɪka babísi nyazɪ ɪsɪdáa. ⁵ Amá malááyika woɖó aláa sɪsɪ: «Mínyóo íkanú nundááre. Mányɪ sɪsɪ Yeésu baagá yɪ ɖéni abelí akóo-ro né ge mɪnjáadi. ⁶ Ivéyí cé káma weevé ilí ɪsɪdáa-daá nɪjúnáa waavóndóm né; Igónɪ ɪbéé lénlé baavónvɪzɪ yɪ né. ⁷ Ibó ɖasam iféeri ɪwanbaaráa sɪsɪ: Weevé ilí ɪsɪdáa-daá. Wéndée mí níbaáwo ɪdée Galilée. Nna ge mɪngomoonáa yɪ. Wentí sɪ mevéeri mí né nɪbilé.» ⁸ Na nundááre na wenbi-niini kóbɔ́ɖe ge boodoóziná balí boolááwo-jó bese bobó bekévéeri Yeésu-dée wanbaaráa laabááro kum. ⁹ Nna-nína ge Yeésu woogónɪ ukéti we ɪtɔ́ we sɪsɪ: «Mézéé mí!» Nge boogóduu ɪjó bosóm ɪnóvó-daá bokúu yɪ téédɪ. ¹⁰ Nge Yeésu woɖó we sɪsɪ: «Íkanú nundááre. Ibó iféeri mogoobiya sɪsɪ bédéé Galilée. Nna ge bánganáa ma.»

¹¹ Aláa beɪm bówe níbaáwo-daá né, nge fereɖaa-daá nebére woobó téédɪ-daá bafa kóbɔ́náa wenbí rɪɲa bulá né-dée laabááro. ¹² Belé boodúuzi ɖamá bána balá sááwóra né, nge baava sójawa fereɖaa beɪm liide-bóné, ¹³ beféeri we sɪsɪ: «Wentí sɪ ɪmátɪ né ndjɔ́: Idée wanbaaráa woogónɪ nuvoowú baɪmííli yɪ sáátɪ wenkí ɖɔ́ndóm né. ¹⁴ A ngó tóm waadála laadóo-dée níbaadeeró, ɖóo sɪ ɖɪlɪzína yɪ bugutoluú na mɪnyóo mídonjɪuú nowóya nakírɪ.» ¹⁵ Nge belé baamo liideé balá nɪjúnáa baanmatɪ we né. Bedée ɲmatɪre ɖim ɖɪro, háli na sinje bánɲmatɪ tóm tum yahúúɖúwá lówótáa.

¹⁶ Buɲa wanbaaráa fuú na naáro né, beɖéé Galilée bóo wenkí Yeésu waavónvéeri we sɪsɪ bóbo né-kɪro. ¹⁷ Baana yɪ né, nge boozóm ɪnóvó-daá bokúu yɪ téédɪ, amá badaa nebére waalá síka. ¹⁸ Nge Yeésu woogóduu bojó ɪtɔ́ we sɪsɪ: «Baava ma yíko rɪɲa ɪsóo-daá na ade laadóo-ro. ¹⁹ Bilé né, ibó ɪbɪsná yíri-báa wenkí-dée ɪráa médée wanbaaráa, iliri we lím-daá ɪso we túúbá lím na Caáwo na Biyaaló na Kezeɲá ɖacɪrɪ-nga-dée yíɖe-daá, ²⁰ ɪwíli we bofu balá wenbí rɪɲa máázízɪ mí né. Buɲa né, mówe míjó ge báa wíre wendé háli ɖúúlínya koróo.»